هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجوومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

١٤

١٩٩٧ ـ بەرگی چواردەیەم

چاپی یەکەم ١٩٩٨

پێڕست:

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی کردنەوەی خولی یەکەمی ساڵی ١٩٩٧ یەک شەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٣/٩. ــــــ ل٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١) سێ شەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٣/١١ ــــــ ل١٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٢) چوارشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٣/١٩ ــــــ ل٢٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٣) دووشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/٢ ــــــ ل٩٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٤) دووشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/٩ ــــــ ل١١٩

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٥) سێ شەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/١٠ ــــــ ل١٦٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٦) چوارشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/١١ ــــــ ل٢٠٣

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٧) دووشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/١٦ ــــــ ل٢٧٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٨) سێ شەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/١٧ ــــــ ل٢٩٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (٩) چوارشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/١٨ ــــــ ل٣١٧

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٠) سێ شەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/٢٤ ــــــ ل٣٢١

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١١) چوارشەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٦/٢٥ ــــــ ل٣٥٥

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١)ی نائاسایی یەک شەممە ڕێکەوتی ١٩٩٧/٧/٦ ــــــ ل٣٧٣

برگەیە دوادەخەین تا ئەو کاتەی کە ئامادە دەبێت، بۆ ئەوەی برگەکە جێبەجێ بکەین. ئێستاش دەست دەکەین بە خاڵی دووەم: لێدوان لە بودجەی ساڵی ١٩٩٧ی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان. کاک جەمیل ئەگەر جەنابت بێیتە سەر مەنەصەکەوە بۆ ئەوەی راپۆرتەکەتان پێشکەش بکەن لەبارەی ئەم بابەتەوە، بەڵام پێشەکی وەکو تێبینییەک ئەو برادەرانەی کە دەیانەوێ قسە بکەن پێش وەخت خۆیان ئامادە بکەن بۆ ئەوەی مایکرۆفۆنەکە لەسنگ ببەستن، چونکە لە دانیشتنەکانی تر، تۆزێک کێشەمان هەبوو، دەنگ باش تۆمار نەدەبوو. ئێستاش فەرموو کاک جەمیل، فەرموو بودجەی پەرلەمان بخوێننەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نووسراوی لیژنەی دارایی و ئابووری ژمارە «م/٩» لە ١٨/١٢/١٩٩٦دا

م/ موازنة البرلمان لعام ١٩٩٧

السيد رئيس برلمان كوردستان المحترم

تحية واحتراماً

اجتمعت لجنتنا المالية والاقتصادية مساء يوم ١٧/١٢/١٩٩٦ وصباح يوم ١٨/١٢/١٩٩٦ وتمت دراسة ومناقشة موازنة البرلمان لعام ١٩٩٧ المحالة الينا من قبلكم وقد أيدت اللجنة فقراتها راجين عرضها على البرلمان الموقر للمناقشة والاقرار وادناه الجدول النهائي لخلاصتها حسب الفصول. مع التقدير.

فەسلی یەکەم: خەرجی ئەندامان وفەرمانبەرانی پەرلەمان بری(١٤) ملیۆن و (٧٩٣) هەزار دینار لەگەڵ(٤٠) هەزار دۆلاری بۆ دانراوە. فەسلی یەکەم خەرجی فەرمانبەران و ئەندامانی پەرلەمان بریتییە لە مووچەو دەرماڵە (مخصصات)ی هەمەجۆر، ئەو(٤٠) هەزار دۆلارە بۆ چارەسەرکردنە لە دەرەوەی هەرێم، سوپاس

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

خاڵی یەکەم، فەسلی یەکەم، (١٤) ملیۆن و(٧٩٣) هەزارە (چواردە ملیۆن و حەوت سەدو نەوەت و سێ هەزار دینارە) لەگەڵ(٤٠) هەزار دۆلار تەرخان کراوە، ئێستا دەرگای گفتوگۆ دەکەینەوە کێ دەیەوێ قسە بکات لەسەر ئەم خاڵە؟ کەس نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان ئەکەین، کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسلی دووەم پێویستیە خزمەتگوزارییەکان(المستلزمات الخدمية) «٥» میلۆن و «٧٩١» هەزار دینار و «٨٠» هەزار دۆلار کە بۆ ئەم دوو مەبەستەیە: «٥٠» هەزار دۆلار بۆ (أيفادات) بۆ دەرەوەی هەرێم و وفوودی رەسمی ئەگەر بێت، «٣٠» هەزار دۆلاریش بۆ ئامێری تلکس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

فەسڵی دوو، کێ تێبینی هەیە؟ کاک دکتۆر رزگار. کێی تر؟ کاک د.رزگار، فەرموو.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

«٥٠» هەزار دۆلار هیچ نییە بۆ (آیفادات). ئەو «٥٠» هەزار دۆلارە بۆ ساڵەکی تەواوە، یان ئەگەر بێت حساب کرێت ئەگەر وفوود هەبێت، چالاکی هەبێت، بە بۆچوونی من زۆر کەمە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

بەپێی مەزەندەی ئێمە بەگوێرەی ئەزموونەکانی ئەو چەند ساڵەی پێشوو کەم نییە، و ئەگەر لە داهاتوو خوا کردی و ناردراومان زۆر بوو، دوو حاڵەتمان هەیە:

لەوانەیە بتوانین گواستنەوە لە بودجەکە بکەین، یان دەکرێ ئەو کاتە روو لە ئێوە بنێین، لەگەڵ برایانی ئەنجوومەنی وەزیران قسە بکەین. ئەگەر کارێکی پێویست بوو من دڵنیام چارەسەری دەکەین، بەڵام بەرای ئێمە برەپارەیەکی باشە. ئەم تاقیکرندەوەش وا ئەڵێ، تا ئێستاکە ئەوەندەمان پێویست بووە.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بە بۆچوونی من چالاکی چەند زۆر بێ باشە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

ان شاء الله ئەگەر لە داهاتوو پێویستیی بوو ئەتوانین داوایەک پێشکەش بکەین بۆ ئێوەی بەڕێز، پاشان بۆ ئەنجوومەنی وەزیران. باوەڕناکەم گرفتێکمان هەبێت. خوا بکا ناردراومان هەبێت، باشە ئەم خاڵە دەخەینە دەنگدانەوە کێ لەگەڵە وەکو خوێندرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

فەسلی سێیەم، مستلزماتی سلعیە کە جۆرەکانی قرطاسیە وشتی وا دەگرێتەوە، «٢» میلۆن و(٦٥)هەزار دینارە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

کێ دەیەوێ لەسەر ئەم خاڵە قسە بکات؟ کەس نییە. دەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو خوێندرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین، کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسڵی چوارەم. پاراستن و چاککردنی کەلوپەلەکانی بەردەست(صيانة الموجودات) لەگەڵ تەلارو مەکینەکان وئامێری چاپکردن «٢» میلۆن و «٩٣٠» هەزار دینارە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەسڵی چوارەم، کێ حەزدەکات لەسەر ئەمە قسە بکات؟ کەس (مداخلە)ی نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ فەسڵی چوارەمە کە خوێندرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسڵی پێنجەم دەرماڵەی سەرمایەییە(المخصصات الراسمالية) بۆ کڕینی ئامێرەکان و مەکینەو ئامێری کۆپی«٢» ملیۆن و «٩٦٠» هەزار دینارو «٥٠» هەزار دۆلار بۆ کڕینی ئامێرو مەکینەیە بۆ پەرلەمان، کە پێویستە لەدەرەوەی وڵات بهێنرێن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەسڵی پێنجەم وەکو خوێندرایەوە دەرگای گفتوگۆ دەکەینەوە. کێ(مداخلە)ی هەیە لەسەر ئەم خاڵە؟ نییە. دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە وەکو خوێندرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بە تێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسڵی (٦) (نفقات تحويلية) یانی ئەگەر پەرلەمان قەردار بێت، چ رواتب، چ شتەکی تر. یان هەندێ جار بۆ کاری دادگەری پێویستی بە پارێزەر دەبێت (٢...٣٤١)دوو ملیۆن و سێ سەدو چل و یەک دینار، سوپاس

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەسڵی (٦) چی (مداخلە)یەک هەیە لەسەری، چ برادەرێک ئەیەوێ قسە بکات؟ کەس نییە، ئەیخەینە دەنگدانەوە وەکو خوێندرایەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

فەسڵی (٧) پەیوەندی بە ئێمەوە نییە، چونکە بابەتە دەرەکییەکانە(بەگەڕ خستنەوە)، بابەتی دەرەکی واتا هاریکاری کردنە بۆ دەرەوە.

فەسڵی (٨) پرۆگرامی تایبەتە(٥٠٠) پێنج سەد هەزار دیناری بۆ تەرخان کراوە.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

فەسڵی (٨) كێ (مداخلە)ی هەیە؟ كەس نییە. ئەیخەینە دەنگدانەوە وەكو خوێندرایەوە. كێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەكەین. كێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێكڕای دەنگ پەسەند كرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

كۆی گشتی بودجەی پەرلەمان بەو شێوەی كە ئێستا پەسەند كرا، «٣١» سی و یەک ملیۆن و(٣٨٠) سێ سەدو هەشتا هەزار دینارو(١٧٠) سەدو حەفتا هەزار دۆلارە. سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاستان دەكەین. دێینە سەر برگە(٣)ی بەرنامەی كار، ئەویش لێدوانە لەسەر بودجەی حكومەتی هەرێمی كوردستان بۆ ساڵی ١٩٩٧. ئەگەر برادەرانی لیژنەی ئابووری جێگەكەمان بۆ چۆڵ بكەن. كاک جەمیل سوپاستان دەكەین. بۆ حساباتی ختامی پەرلەمانی ئەو چوار مانگەی كە پەسەند كرا لە پەرلەمان دەهێڵینەوە بۆ برگەی تر جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری شتێكی ئامادە كردووە لەسەری. ئەو كاتە ئەگەر (مداخلە) یەک دەربارەی بابەتی ئەو چوار مانگەی پەرلەمان هەبێ، جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری، تەشریف بێنێت لەگەڵ یاریدەدەرانی. خاڵی «٣» لێدوانە لەبودجەی ساڵی ١٩٩٧ی حكومەتی هەرێمی كوردستان با جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری بفەرمووێ.

بەڕێز شەوكەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجوومەن.

وەزارەتی دارایی و ئابووری لە حكومەتی هەرێمی كوردستان بودجەی گشتی هەموو دەزگاكانی بۆ ساڵی ١٩٩٧ دەخاتە بەردەمی ئەنجوومەنی نیشتمانیی كوردستانی بەڕێزەوە.

ئەم بودجەیە پاش گفتوگۆ لەگەڵ نوێنەری هەموو وەزارەتەكان وهەموو برایانی بەڕێزیش و فەرمانبەرانی دەزگای ژمێریاری و بەڕێوەبەرە تەكنیكییەكانی وەزارەتەكاندا ڕێككەوتنی لەسەر كراوە. بەو پەڕی وردی ڕەچاوی ئەو بارە ئابوورییەمان كردووە كە بەهۆی دوو گەمارۆی ئابوورییەوە ڕووبەڕووی حكومەتی هەرێمی كوردستان بۆتەوە. ئەو بڕەپارانەی لەلایەن وەزارەتەكانەوە پێشكەش كرابوون بەهۆی ئەو زیانانەی لە ئەنجامی ئەو بارودۆخە نائاساییەی دوچاری هەرێمی كوردستان ببوو، بەڕێوەبەرایەتییەكان زیانیان پێ گەیشتبوو، زۆر زیاد تەقدیر كرابوو. لەئەنجامدا، لەدوای گفتوگۆ كردن هەردوولا گەیشتینە ئەو باوەڕەی كەوا ئەو تەرخان كردنانەی بۆ ساڵی ١٩٩٧ لەسەری ڕێككەوتوون بەشی ڕاپەڕاندنی ئەركی هەموو بەڕێوەبەرایەتییەكان دەكات. بۆ ئامادەكردنی ئەم بودجەیە، سەرەتا نووسراوێكمان بە ژمارە «٦٠» لە ٦/١٠/١٩٩٦ ئاراستەی گشت وەزارەتەكان كرد، لەم نووسراوەماندا وێڕای ناردنی خشتەی ئامادەكردنی خەمڵاندنی بودجەی ساڵی ١٩٩٧، ڕێنوێنی پێویست بۆ ئامادەكردنیان، داوامان لەگشت وەزارەتەكان كرد،

کـەوا پێـویسـتـە ئەنکێـتـەکـان تا ڕۆژی ١٩٩٦/١١/٥ تەواو بکرێن و، بۆ وەزارەتی دارایی و ئابووری بنێردرێن. وێنەی ئەم نووسراوە دراوەتە بەڕێزان سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان و، سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران، بەداخەو خشتەکان لەکاتی دیاری کراودا نەگەیشتنە وەزارەتەکەمان، بۆیە لە ١٩٩٦/١١/٧بەنووسراوی ژمارە«١٢» داوامان لەگشت وەزارەتە بەڕێزەکان کرد پەلە بکرێت لەناردنی ئەنکێتەکان و دووپاتمان کردەوە کەوا پێویستە ئەنکێتەکان تا ١٩٩٦/١١/١٤ بگاتە وەزارەتی دارایی و ئابووری. وێنەی ئەم نووسراوەشمان بۆ بەڕێزان سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان و، ئەنجوومەنی وەزیران ناردووە، دوای گەیشتنی خشتەی ئامادەکردنی بودجەی وەزارەتەکەمان بە نووسراوی ژمارە «٥٤٤» لە ١٩٩٦/١١/٢١دا خشتەکان و ڕۆژی گفتوگۆ کردنی بودجەی ساڵی ١٩٩٧ هەریەک لە وەزارەتەکانی دیاریکردو ئەم گفتوگۆیە لە ١٩٩٦/١١/٢٢دا دەستی پێکرد، هەروەکو بەڕێزتان ئاگادارن لە ساڵانی ١٩٩٤،١٩٩٥،١٩٩٦ بودجەیەکی پەسندکراو لە ئارادا نەبووە، تەنیا بۆ چوار مانگی نێوان ١٩٩٦/٩/١ تا ١٢/٣١ی ١٩٩٦ نەبێ، بۆیە پێویست بوو بودجەی پەسەندکراوی ساڵی ١٩٩٣ بکەین بە بناغە بۆ ئامادەکردنی بودجەی ساڵی ١٩٩٧، بەڵام لەبەر ئەوەی جیاوازی بڕی پارە بەهۆی زیادبوونی میلاکات و کردنەوەی فەرمانگەی نوێ لە نێوان ساڵانی ١٩٩٣ـ١٩٩٧دا زۆر بوو، بۆیە بودجەی پێشنیارکراوی ساڵی ١٩٩٤مان کرد بەبناغە، ئەمەی خوارەوە پوختەیەکی بودجەکەیە کە پێشکەشتان دەکەین:

یەکەم: کۆی گشتی تەرخان کراوی-بودجەی ئاسایی دەکاتە بڕی «دوو ملیارو دووسەدو پەنجاو چوار ملیۆن و(٣٣٧) هەزارو هەشت دینار)، واتە: بەڕادەی بڕی پێنج سەدو حەفتاو حەفت ملیۆن و هەشت سەدو هەشت هەزارو شەش سەد دینار زیاتر لە بودجەی پێشنیارکراوی ساڵی ١٩٩٤ بووە، لەبەر ئەوەی هەروەکو باسمان کرد ساڵی ١٩٩٤ مان کردووە بەبناغە، هەروەها گەشە کردنەکەش بەڕێژەی (٣٤٪) دەبێت وا لەخوارەوەش ڕوونکردنەوەیەک لەسەر ئاستی فەسڵەکان پێشکەش بە بەڕێزتان دەکەین.

دووەم:

أ ـ مووچەی کارمەندان واتە تێکڕای فەسڵی یەکەم دەکاتە بڕی(٩٤٠٥٣١٧٥٠) نۆسەدو چل ملیۆن و پێنج سەدو سی و یەک هەزارو حەفت سەدو پەنجا دینار، لەم بڕە پارەیەشدا بڕی(٢٨٩٠٤٠٤٠٠) دووسەدو هەشتاو نۆ ملیۆن و چل هەزار و چوارسەد دینار بریتییە لە زیادەی پەرلەمان، هەروەها بڕی(٢٢٨٢١٥٩٥٠) دووسەدو بیست و هەشت ملیۆن و دووسەدو پازدە هەزارو نۆسەد و پەنجا دیناریش بریتییە لە عەلاوە و تەرفیعاتی موستەحەقی فەرمانبەران لەساڵی ١٩٩٧دا.

ب ـ پلەی نوێ (درجات) لەمیلاکی وەزارەتەکان نەکراوەتەوە، تەنیا ئەو ڕێککەوتنە نەبێ کە لەگەڵ وەزارەتی پەروەردەو وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی دا کراوە، ئەویش

لەپاش پەسەند کردنی بودجە پلەی پزیشکی و تەندروستی و فێرکاری تەنیا ئەو کاتە دەیکەینەوە کە خشتەی مفرەدات و میلاکاتی ئەم دوو وەزارەتە پەسەند بکرێ، هەروەها لەگەڵ ئەمەشدا پێویستییە گرنگەکان لەبەرچاو بگیرێ.

سێیەم: فەسڵی پێداویستییەکانی خزمەتگوزارییی کە بریتییە لە خەرجی سەفەر و بەئەرک ناردنی جۆراوجۆرو بڵاوکردنەوەو راگەیاندن ـ چاپ ـ برووسکەو تەلەفۆن ـ کرێ ـ بڕی تەرخان کراو بۆ ئەمانە گەیشتە(١١٠٣٢٠٢٥٠) سەدو دە ملیۆن و سێ سەدو بیست هەزارو دووسەدو پەنجا دینار بەرێژەی (٢٦ر٣٣٪) سی و سێ و بیست و شەشە لەسەدا، زیاتر لەچاو تەرخان کراوی ساڵی ١٩٩٤ کە بڕی «٨٢٧٨٨٦٥٠» هەشتاو دوو ملیۆن و حەفت سەدوو هەشتاو هەشت هەزارو شەش سەدو پەنجا دینار بوو.

چوارەم: پێداویستییەکانی کاڵایی: ئەم فەسڵە بریتییە لە پڕکردنەوەی پێویستی فەرمانگەکان لەبواری کەل و پەلی جۆراو جۆری وەک (چاپەمەنی ـ قرطاسیە ـ کارەبا ـ سووتەمەنی ـ داوو دەرمان ـ کەل و پەلی پێویستی تر). بڕی(٣٨١٩٣٥٢٠٠) سێ سەد و هەشتاو یەک ملیۆن و نۆسەدو سی و پێنج هەزارو دووسەد دینار تەرخان کراوە بۆ ئەم فەسڵە، کەواتە بەڕادەی(٨٩٢٥٠٦٠٠) هەشتاو نۆ ملیۆن و دووسەد و پەنجا هەزارو شەش سەد دینار زیاتر لەساڵی ١٩٩٤ بەرێژەی (٣٥٪) زیادبوونی زۆری ئەم رێژەیە دەگەڕێتەوە بۆ ئەو هۆیەی کە ناتوانرێ نرخ لەبازاڕدا کۆنترۆڵ بکرێ، هەروەها زۆربەی زۆری فەرمانگەکان بەکەل و پەلەکانیانەوە بەهۆی ئەو بارودۆخە تایبەتییەی هەرێم دووچاری زیانێکی زۆر بووە.

پێنجەم: پاراستنی شتە بەردەستەکان (صیانە الموجودات): وەزارەت لەکاتی گفتوگۆدا بایەخێکی گەورەی بەم فەسڵەدا، لەبەر ئەوەی زیانێکی گەورە بە باڵەخانەو ئامێرو مەکینەو ئۆتۆمبیلەکان کەوتووە، تەرخان کراوی ساڵی ١٩٩٤ بریتی بووە لە(٧٣٤٥٣٠٥٠) حەفتاو سێ ملیۆن و چوارسەدو پەنجاو سێ هەزار و پەنجا دینار، بەڵام تەرخان کراوی ساڵی ١٩٩٧ گەیشتە(١٤٠١٠٧٧٥٠) سەدو چل ملیۆن و سەدو حەفت هەزارو حەفت سەدو پەنجا دینار، واتە گەشەکردن بەرێژەی (٩١٪)و، بەزیادەی(٦٦٦٥٤٧٠٠) شەست و شەش ملیۆن و شەش سەدو پەنجاو چوار هەزار و حەفت سەد دینار، هەروەها لەکاتی گفتوگۆکردن لەسەر بودجەدا سوور بووین لەسەر ئەوەی کەوا کاتێک دیاری بکرێت بۆ ئەوەی پێش پەسەند کردنی بوودجە دەست بەصیانە بکرێ و رەچاوی ئەوەش بکرێ کە هەر بەشێکی صیانەی جیا بەجیا جێبەجێ بکرێ بەپێی حاڵەتەکە.

شەشەم: خەرجییە سەرمایەییەکان: تەرخان کراوی فەسڵی ناوبراو گەیشتە بڕی (٧٦٠٥٨٢٥٠)حەفتاو شەش ملیۆن و پەنجاو هەشت هەزارو دووسەد و پەنجا دینار بەڕادەی(١٥٦٦٥٢٥٠) پازدە ملیۆن و شەش سەدو شەست و پێنج هەزارو دوو سەدو پەنجا دینار، زیاتر لەتەرخان کراوی ساڵی ١٩٩٤ بەرێژەی (١ر١٨٪) هەژدە و یەک لەسەدا، لەبەر

ئەوەی زۆربەی داو دەزگـاکـانمان زیانیـان بە کـەلو پەلە بەردەسـتـەکـانیـان کـەوتووە، ئەمـە وا دەخوازێ پێـویسـتییـە ناچارییەکـانیـان دابین بکرێ، بەڵام دابین کردنەکە بەلایەنی کەم بێ و رەچاوی بارودۆخی ئابووری ئێستا بکرێ و ئەوەی کە دەکرێ دوابخرێ، با دوا بخرێ.

حەوتەم: فەسڵی خەرجی گوازراوەیی. تەرخان کراوی ئەم فەسڵە گەیشتە (٥٣٦٣٦٤٦٠٠) پێنج سەدو سی وشەش ملیـۆن و سێ سـەدو شـەست و چوار هەزارو شـەش سـەد دینار، سروشتی تەرخان کراوی ئەم فەسڵە ئەوەیە داوودەزگاکان خەرجی شێوە تایبەتیان هەبێ، سەرف کردنی ئەم تەرخـان کـراوەش تەنیـا بەپێی پەسـەندکردنی وەزارەتی دارایی و ئابووری دەبێ و بۆ هەر حاڵەتێکیش بەشێوەیەکی تایبەت و ئەمەی خوارەوەش درێژەو هۆی هەندێ لەم خەرجیانەیە:

١ـ بڕی(٢٢٠٠٠٠٠٠)دووسەد و بیسـت ملیـۆن دینار وەک تەرخـان کـراوێکی یەدەگ لە ژێر دەستی وەزارەتی دارایی دا دادەنرێ بۆ ئەوەی لەم ساڵەی دارایی دا بۆ کاری پێویستی کتوپڕ بەکاری بێنێ.

٢ـ تـەرخـان کـردنی بڕێک بە رادەی(٣٠٠٠٠٠٠) سی ملیـۆن دینار، وەک پاداشـتـێک بۆ داوو دەزگـاکـانی شـارەوانی. ئاماژە بەوە دەدەین کـە شـارەوانییـەکـان مـەڵبـەندی پارێزگـاو قـەزاو ناحیەکان هەر یەکەو بەرپرسیاریەتیەکی دارایی هەبێ. پاش ئامادەکردنی بودجەی گشتیی گـفـتـوگـۆ لەگـەڵ ئەو وەزارەتەدا دەکـرێت، بۆ ئەوەی بزانرێت رادەی خـەرجی و داهات و هەر پارەیەکی کە هەشیانە هەتا دەگاتە رۆژی ١٢/٣١چەندە. پاش ئامادەکردنی بودجەی وەزارەتی شـارەوانی بەگـوێرەی یاسـای بەرێوەبردنی شـارەوانییـەکـانی هەرێمی کـوردسـتـان پەسـەندی دەکات، ئەم منحەیە بۆ هەمـوو شارەوانییـەکان خەرج ناکرێت، بگرە هەندێ شـارەوانی هەیە داهاتی خۆی بەشی پێداویسـتـییـەکـانی ناکـات و وەزارەتی دارایی بڕێک پاداشتی دەداتێ. پاش چاک بوونی بارودۆخی هەرێم و هەڵسـانی ئەو کـۆت و بەندانەی لـەسـەر شـارەوانییـەکـان هەیەو دوای دەست کردنیان بە دابەش کردنی زەوی و زارو فرۆشتنی بە هاووڵاتیان، ئەو کـاتە باری ئابووری دام و دەزگـاکـان بەگـشـتـیی چاک دەبێت وئەو کـاتـە زۆربەی شـارەوانیـیـەکـان داهاتیان بەشی خەرجی خۆیان دەکات.

٣ـ هەندێ بڕی جیا جیا بۆ بودجەی وەزارەتی رۆشنبیری تەرخان دەکرێت، بۆ ئەوەی وەک پاداشتێک و یارمـەتییـەکی دارایی بدرێت بەیانە وەرزشییـەکـان و یەکـێـتی نووسـەران و هونەرمـەندان، بۆ ئەوەی بتوانن چالاکییەکان راپەرێنن ،لەبەر ئەوەی ئەم دەزگایانە داهاتیان نییە، هەروەها بڕی «٢٥٠٠٠٠٠» دوو ملیۆن و پێنج سەد هەزار دینار بۆ بەرێوەبەرایەتی راگەیاندن تەرخان کراوە بۆ دەرکـردنی رۆژنامـەیەک بەناوی حکومـەتی هەرێم، هەروەها بۆ دامـەزراندنی کـەناڵێکی ناوەندیی تەلەفزیۆن کە سەر بە وەزارەتی رۆشنبیری دەبێ جگە لەم بڕانەش، تەرخان کراون. أ ـ «٢» ملیـۆن دینار بۆ گـۆڤاری کاروان و قـافڵـەو هەنگ. ب ـ «٢٩٠٠٠٠٠» دوو ملیـۆن و نۆ سەد هەزار دینار بۆ یانە وەرزشییەکان و بنکەکانی وەرزش و لاوان.

فەسڵی هەشتەم: بۆ پرۆگرامی تایبەتی: تەرخان کراوی ئەم فەسڵە دەگاتە «٢١» ملیۆن و(٦٠) هەزار دینار «بیست و یەک ملیۆن و شەست هەزار دینار بۆ ئەوەی لە هەندێ جاری کتوپڕدا سەرف بکرێت، وەکو وشک کردنەوەی زەلکاو و قەلاچۆکردنی مەلاریاو ئاهەنگی نەورۆز، کە بەشێوەیەکی ساڵانە ئەم بڕەپارانەیان بۆ تەرخان دەکرێت.

نۆیەم - مووچەو خەڵاتی خانەنشین بە بڕی «٤٨» ملیۆن دینار مەزەندە کراوە، لەبەر ئەوەی ژمارەی ئەو خانەنشینانەی لەلایەن بەڕێوەبەرایەتییە پسپۆڕەکانی هەرێمی کوردستانەوە خانەنشین کراون «١٧» هەزار خانەنشینە، جگە لەو خانەنشینانەی بەر لە کشانەوەی دەزگاکانی حکومەتی ناوەندیی مووچەی خانەنشینیان بۆ بڕا بووە ژمارەیان دەگاتە «٧٥» هەزار خانەنشین لە دەرەوەی هەرێم مووچەکانیان وەردەگرن، هەروەها ئاماژە دەکەین کە ئەم وەزارەتە هەموو ئەرکێکی لە ڕێگەی بەڕێوەبەرایەتی خانەنشینییەوە بۆ زانینی ژمارەی خانەنشینان گرتۆتە ئەستۆ.

دەیەم - بڕی «١٢٠» ملیۆن دینار بۆ وەزارەتی «پ.م» تەرخان بکرێت، لەبەر ئەوەی ئەم وەزارەتە سروشتێکی تایبەتی هەیەو بە وەزارەتی بەرگری دەژمێردرێت وەک باوە لە هەموو دنیادا، ئەو وەزارەتە درێژەی تەرخان کراوی خۆی ڕانەگەیاندووە ئێمەش بۆ پاراستنی نهێنی و کارو ئامادەکردنی کادیرو کارمەندان و کەل و پەلەکانی لە ئامێرو چەک و کەل و پەلی بودجەی ئەم وەزارەتەمان بە ماددەو جۆر پێشکەش نەکردووە، بەڵام لە کاتی گفتوگۆ لەبارەی بودجە لەسەر ڕادەی تەرخان کراوی فەسڵ و ماددە ڕێکەوتووین لە دوای پەسەندکردنی بودجە لە ماوەی ساڵی دارایی دا بەپێی تەرخان کراوی بڕیار لەسەردراو کە دانەیەکی دراوە بەم وەزارەتە، پارە بۆ وەزارەتی ناوبراو لە بانق دادەنرێ.

یازدەیەم - بڕی(١٨٠)ملیۆن دینار بۆ ئەو حزبانەی کە لە کابینەی سێیەمی حکومەتی هەرێمی کوردستان بەشدارن تەرخان کراوە.

دوازدەیەم - کارگەکانی سەر بەوەزارەتی پیشەسازی: ژمارەی کارگە بەرهەم هێنەکانی سەر بەو وەزارەتە «٢٨» کارگەیەو بڕی (٥٣٥٧٧٥٠٠٠) پێنج سەدو سی وپێنج ملیۆن و حەوت سەدو حەفتاو پێنج هەزار دیناری بۆ راپەڕاندنی کارەکانیان پێویستە، لەکاتێکدا کە داهاتیان دەگاتە (٦٢٤٥٥٧٠٠٠)دینار لە کاتی گفتوگۆدا رەچاوی ئەوەمان کردووە کە لە هەل و مەرجی تایبەتی هەرێمی کوردستان و هەبوونی زەحمەتی لە پەیداکردنی پێداویستیپەکان دا بڕی پارەی پێویستی بۆ هەڵسوڕانی ئەو کارگانە دابین بکرێت.

سێزدەیەم - هەروەها بودجەیەکی سەربەخۆ بۆ بانکی ناوەندیی و بانکەکانی بازرگانی و اختصاصی و نووسینگەکانی تەئمین بە بڕی(١٣٩٩٣١٨٠) سێزدە ملیۆن و نۆسەدو نەوەدو سێ هەزارو سەدو هەشتا دینار ئامادەکراوە.

چواردەیەم - پلانی ساڵانەی وەزارەت، بودجەیەکی سەربەخۆی بۆ پلانی ساڵانە بە هاوکاری

وەزارەتە پەیوەندیدارەکان داناوە، بەجۆرێ کە ئەم پلانە لەگەڵ توانای گونجاو لە راپەڕاندن و باری پێویست دا رێک بکەوێ، وەک کردنەوەی قوتابخانەو بنکەی تەندروستی و چاکردنەوەی رێگەو بان و کڕینی مەکینەو ئامێرو کەل و پەلی ئۆتۆمبیلی کارو بەرهەم هێنان و پەیاکردنی کەل و پەل و کەرەستەی کارگە بەرهەم هێنەرەکان و چاپکردنی کتێبی قوتابخانەیی وگەلێ پێداویستی تر کە پەیوەندیی راستەوخۆیان بە ژیانی هاوولاتیانەوە هەیە، تەرخانی ئەم پلانە دەگاتە «٦٨٤١٦٠٠٠٠» شەش سەدو هەشتاو چوار ملیۆن و سەدو شەست هەزار دینار.

پازدەیەم - کۆی گشتی داهات لەسەرتاسەری هەرێم بە بڕی «١» ملیارو «٦٣١» ملیۆن و «١٥٠» هەزارو «٩٥٠» دینار دەخەملێندرێ، ئەم داهاتەش بریتییە لە باجی گومرگی کە دەکاتە «١» ملیارو «٤٩٢» ملیۆن دینار، هەروەها داهاتی تری جۆراو جۆری دام و دەزگاکانی حکومەتی هەرێم.

شـــازدەیەم - کەواتە کورت هێنانی مەزندە کراوی بودجەکەمان(عجز تقديري) بۆ ساڵی ١٩٩٧ دەکاتە مەبلەغی (٦٢٣) ملیۆن و «١٨٦» هەزارو «٨٥٠» دینار. بەزیادکردنی پلانی ساڵانە کورت هێنانەکەمان دەگاتە «١» ملیارو «٣٠٧» ملیۆن و «٣٤٦» هەزارو «١٨٥» دینار.

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن:

زۆر سوپاس بۆ جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری. ئەمە پێشەکییەک بوو کە پێشکەش کرا لەلایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە، دەربارەی بودجەی ساڵی ١٩٩٧، وەکو پێشەکییەک تیادایە بەراشکاوی فەلسەفەی بودجەی ئەم ساڵەیەی روون کردەوە. وا بەباشی ئەزانین ئەگەر چ رایەکی تر نەبێ وەزیری دارایی و ئابووری بەردەوام بێت لە خوێندنەوەی بودجەکە بەپێی ئەو راپۆرتەی کە ئامادەکراوە: کێ دەیەوێ قسە بکات، کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جـــــەمـــــیل عـــــەبدی سندی:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن.

بەباشی دەزانم کە راپۆرتی لیژنەی دارایی وئابووریش دوا بەدوای خوێندنەوەی راپۆرتی وەزارەتی دارایی وئابووری بخوێندرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز فــــــرەنـســـــۆ تۆمـــــا هـەریری:

بەڕێز ســـــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــــەن.

پێشنیاری من لەسەر پێشەکی راپۆرتەکە نییە، پێشنیار دەکەم چۆن بودجەی پەرلەمان خوێندرایەوە بەهەمان شێوە بودجەی هەر وەزارەتێک ئەو فەسڵانەی کە بۆ دانراوە بخوێندرێتەوە وگفتوگۆی بکرێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن :

منیش دەڵێم هەر بەم شێوەیە دەست پێ بکەین، بەڵام لیژنەی ئابووری ئەوانیش راپۆرتێکیان هەیە وەکو لیژنەیەکی تایبەت لەوانەیە ئەویش بەو شێوەیە دەبێ بۆ پێشەکی وناوەڕۆکەکەی، جا با لیژنەی ئابووری راپۆرتی خۆی بخوێنێتەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

السيد رئيس پرلمان كوردستان المحترم

م/ موازنة الحكومة لعام ١٩٩٧

يسعدنا ان نقدم اليكم تقريرنا عن موازنة الحكومة لهذا العام ١٩٩٧، ولايخفى عليكم بان الموازنة تخطيط مالي لسنة كاملة يشمل السياسة المالية للحكومة أو المؤسسة لسنة كاملة ويؤخذ بنظر الاعتبار الوضع المالي والامكانية والقدرات المالية المتاحة لها لتحقيق تلك السياسة المالية الهادفة، وتختلف السياسة المالية، من حكومة لاخرى بناءً على الحالة الاقتصادية والاجتماعية لتلك الحكومة وشعبها واهدافها... ويؤخذ في الحسبان الوضع المالي للسنة السابقة للمقارنة.

وقبل ان نقدم رأينا بشأن موازنة حكومة الاقليم لهذا العام ١٩٩٧ نجد من الانصاف ان نقول للتاريخ بان الكابينات السابقة لحكومة الاقليم كانت لديها فقط موازنة مقدمة للاشهر الثلاثة الاخيرة لعام ١٩٩٢ وموازنة مصدقة لعام ١٩٩٣، رغم ان الپرلمان الموقر في ١٩٩٣/٦/٣٠ طلب رسمياً من حكومة الاقليم آنذاك بضرورة البدء بتهيئة واعداد موازنة حكومة الاقليم لعام ١٩٩٤ وان تصل الى الپرلمان في تشرين الاول ١٩٩٣ ليتم دراستها ومناقشتها واقرارها في الوقت المناسب. ورغم التأكيدات المتكررة من الپرلمان الموقر الا ان حكومة الاقليم آنذاك «الكابينة الثانية» لم تقم بالواجب ولم تحضر لمناقشة ميزانيتها في الپرلمان الا بعد نوروز ١٩٩٤ وشملت تلك الموازنة المقدمة من قبل الوزارة على اخطاء لاتعد ولاتحصى تجاوزت في بعض فقراتها(١٢) مليون ديناراً ولم يتم تصديقها في الپرلمان نظراً لتلك الاخطاء والسياسة الغير حكيمة لتلك الوزارة التي ارادت وحاولت تمرير تلك الاخطاء والسياسة المالية الخاطئة آنذاك ولم تفلح! ولم يسبق للجنتنا المالية والإقتصادية بان تستلم موازنة لحكومة الاقليم بدون اخطاء جمعية الا بعد استلام السيد وزير المالية والاقتصاد الجديد في الكابينة الثالثة مهام وزارة المالية والاقتصاد وهذا دليل على دقته لاموره المالية ومؤشر جيد لبيان حرصه. ومن خلال دراسة هذه الموازنة تبين بان الصدارة هي للرواتب لكونها مقننة ولضخامة عدد منتسبيُ حكومة الاقليم وعدد الفائضين فيها... ولقد تم تثبيت الزيادة الپرلمانية في فصل الرواتب لكافة الوزارات تحت مادة غلاء المعيشة وهذا يزيد من آملنا في سياسة الوزارة للالتزام بالقوانين الصادرة من الپرلمان ولخدمة المواطنين، ولكن نجد ضرورة درجها تحت المادة الحقيقية باسم الزيادة الپرلمانية

وليست غلاء المعيشة.
وفي مجال الخدمات ولتمويل عجز البلديات دون في الفصل السادس في ديوان وزارة البلديات والسياحة مبلغ « ٣٠ » مليون دينار كمنحة لتمويل العجز في البلديات وهذا شيء معمول به حسب القوانين المرعية ولابد منه لتقديم الخدمات للمواطنين، ولكن نجد من الضروري ان تقوم كافة مديريات البلديات و دوائرها بالسيطرة على املاكها سيطرة تامة وجباية رسومها بالشكل الكامل وان تلتزم باسلوب المزايدة العلنية السليمة حتى تزيد من وارداتها وتفي بالتزاماتها الخدمية للمواطنين كل ضمن حدودها البلدي وان ترفع هذا العبئ عن خزينة الاقليم.
ولاهمية الاتصالات الهاتفية بين محافظات ومدن الاقليم وبين الاقليم والعالم الخارجي درجت مبلغ « ٣٨ » مليون دينار ضمن موازنة الخطة لوزارة النقل والمواصلات لنصب البدالات الاوتوماتيكية والاشتراك للاقمار الصناعية للاتصالات الداخلية والخارجية على التوالي علماً في موازنة عام ١٩٩٣ كان المبلغ المصدق لهذا الغرض « ٤٠ » مليون دينار الا ان وزير المالية ورئيس الوزراء آنذاك لم يقبلا بتمويل وزارة النقل والمواصلات بهذا المبلغ المصدق لها!!.
وبالاضافة الى المشاكل الخدمية التي كان المواطنون يعانون منها كانت مشكلة الدواء من اعقد المشاكل لهم نظراً لارتفاع اسعارها وصعوبة الحصول عليها من المستشفيات الحكومية التي كانت تعاني من الشحة في السنوات السابقة والجدير بالذكر ان وزارة المالية والاقتصاد في هذه الموازنة، ١٩٩٧ وافقت مشكورة على شراء ادوية لوزارة الصحة بمبلغ « ٢٠٠ » مليون دينار حسب طلب وزارة الصحة وهو مبلغ لايستهان به علماً في موازنة عام ١٩٩٣ كان المبلغ المصدق لشراء الادوية « ٥٠ » مليون دينار الا ان وزراة المالية والاقتصاد في عام ١٩٩٣لم تقم بتمويل وزارة الصحة لشراء الادوية بالمبلغ المصدق لها بل تم تمويلها بمبلغ (٣٦٠٠٠٠٠) دينار لستة الاشهر الاولى لذلك العام ولحين انتهاء السنة المالية لعام ١٩٩٣ لم يتجاوز مبلغ التمويل « ٧ » ملايين دينار اي اقل من ١٤٪ من المبلغ المصدق لها من قبل البرلمان الموقر في حين تم تمويل وزارات اخرى بميزانيتها ١٠٠٪ !! .
كما جاءت في موازنة وزارة الصحة الحالية مبلغ « ٤ » ملايين دينار لشراء تجهيزات المرضى من ملابس و مفروشات وهذا شيء جيد وتبين إن الاولوية لمجال الصحة لدى الكابينة الثالثة لحكومة الاقليم الموقرة واخذت ميزانية وزارة التربية نسبة جيدة من الموازنة الاعتيادية الجارية حيث اتت نسبتها بعد نسبة وزارة الصحة مباشرة ولكن في الموازنة التخطيطية اخذت وزارة التربية اعلى نسبة.
وقبل ان نأتي على المبالغ التي توصي لجنتنا بتغييرها حسب الجدول المرفق ولمحاولة سد العجز نوصي بما يلي:
١ـ ان تسيطر وزارة المالية والاقتصاد على كافة النقاط الگمرگية سيطرة تامة وان تتعاون وزارة الداخلية ووزارة شؤون الـ (پێشمەرگە) لمنع التهريب او التهرب من دفع الرسوم الگمرگية

وان يتم محاسبة المخالفين محاسبة شديدة.

٢ـ ان يكون منتسبو الدوائر الكمركية و الضريبية من الاكفاء وذوي السمعة الجيدة وان يتم ابعاد المسيئين عند اثبات الادلة عليهم ومحاسبتهم.

٣ـ ان تتم جباية الرسوم في كافة الوزارات بشكل جيد.

٤ـ ان تتعاون كافة الوزارات في استحصال ديون الحكومة.

٥ـ ان تسيطر البلديات والاوقاف على املاكها وان يكون اسلوب المزايدة العلنية السليمة متبعاً في معاملات الايجار والبيع في كافة الوزارات وان تتم موافقة السيد المحافظ كل في محافظته على كل معاملة بيع او ايجار حكومي قبل تصديقها من قبل الوزارة المعنية وان تكون هناك لجان سرية لمتابعة كافة المزايدات و معاملات الايجار والبيع والتعاقد الحكومية اضافةً الى اللجان العلنية.

٦ـ عندما تتم مصادرة اية مادة من قبل رئيس اية وحدة ادارية قانوناً يجب تسجيلها ايراداً نهائياً باسم وزارة المالية والاقتصاد ولايحق لاي رئيس وحدة ادارية التصرف بها.

٧ـ ان يتم تشغيل كافة المعامل والمصانع باقصى طاقاتها.

٨ـ ان يتم استغلال كافة الاراضي الزراعية زراعة حديثة مقننة.

٩ـ ان يكون هناك لجان تفتيشية ومفتشين لمتابعة الامور المالية لكافة الوزارات ومحاسبة المخالفين.

١٠ـ اصدار بطاقة دعم الخزينة بفئة خمسة دنانير وتباع على المعاملات الحكومية المهمة المحددة بعد استحصال الموافقات الاصولية وان يستثنى من ذلك عوائل الشهداء وكافة الايتام.

١١ـ تنفيذ المشاريع الحكومية عن طريق التنفيذ المباشر.

١٢ـ محاربة الاحتكار وتشجيع التجارة الحرة خدمة للاقتصاد والخزينة.

راجين عرضها على البرلمان للمناقشة والاقرار. مع فائق الشكر والتقدير.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ ڕاپۆرتی لیژنەی دارایی و ئابووری. ئێستاش ئەگەر چی تێبینییەک نییە با جارێکی تر وەزیری دارایی و ئابووری بەردەوام بێ، فەرموو کاک شەوکەت.

بەڕێز شەوكەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو ڕاپۆرتەی کە ئێستا لەلایەن لیژنەی دارایی و ئابووری پەرلەمانی بەڕێزەوە پێشکەش کرا پەسەند کردنی خۆیان لەسەر ڕاپۆرتی وەزارەتی دارایی و ئابووری کابینەی سێ کرد. پڕ بەدڵ سوپاستان دەکەین و ئەو بۆچوون و پێشنیارانەی کە هەیان بوو بە تەئکید لە بەرچاویان ئەگرین و بەجیددی بەدواداچوونیان ئەکەین، لەبەرنامەی کاری خۆماندا ڕێکی دەخەین. هەر چەندە زۆربەی

بەڕێزیان ئاماژەیان پێکرد، لەسەرەتاشدا ئەو بۆچوون و هەنگاوەمان هاویشت، بەڵام بەتەئکید زیاتر گرنگی پێ دەدرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس. فەرموو کاک جەمیل.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی دووەم فەسڵی یەکەمی بودجەی پەرلەمانمان تەواو کرد. فەسڵی دووەم: سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران، دیوانی ئەنجوومەنی وەزیران «٩٤٥٠٣٥٠٠» نەوەت و چوار ملیۆن و پێنج سەدو سێ هەزارو پێنج سەد دینار، زانکۆی سەلاحەدین «٤٣٨٣٩٢٠٠» چل و سێ ملیۆن و هەشت سەدو سی و نۆ هەزارو دووسەد دینار، زانکۆی سلێمانی «١٧٧٥٧٠٠٠» حەڤدە ملیۆن و حەوسەدو پەنجاو حەوت هەزار دینار، زانکۆی دهۆک «١٨٤٢٩٠٠٠»هەژدە ملیۆن و چوارسەدو بیست و نۆ هەزار دینار، پەیمانگای تەکنیکی/هەولێر «٧٦٨٠٠٠٠» حەوت ملیۆن و شەش سەد و هەشتا هەزار دینار، پەیمانگای تەکنیکی/سلێمانی «٥٧٠٩٠٠٠» پێنج ملیۆن و حەوسەدو نۆ هەزار دینار، پەیمانگای تەکنیکی/ دهۆک «١٧٥٥٠٠٠» یەک میلۆن و حەوسەدو پەنجاو پێنج هەزار دینار، فەرمانگەکانی ئامار کردن «١٢٣٣١٠٠» یەک ملیۆن و دووسەدو سی وسێ هەزارو سەد دینار، دائرة القبول المركزي «١٣٤٦٠٠٠»یەک ملیۆن و سێ سەدو چل و شەش هەزار دینار، سەرۆکایەتی پەیمانگا تەکنیکییەکان «١٧٧٨٠٠٠» یەک ملیۆن و حەوسەدو حەفتاو هەشت هەزار دینار، کۆیەکەی گشتی دەکاتە (١٩٤٠٢٩٨٠٠) سەدو نەوەت و چوار ملیۆن و بیست ونۆ هەزار و هەشت سەد دینار، لیژنەی ئابووری هیچ تێبینی لەسەر نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

فەسلی یەکەم خوێندرایەوە ، هیچ تێبینیەکتان نییە لەسەری ئێستا دەرگای گفتوگۆی بۆ ئەکرێتەوە.کەس دەیەوی قسە لەسەرئەم فەسلە بکات؟ چ موداخەلەیەک نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە وەکو خوێندرایەوە؟ سوپاستان ئەکەین . کێ لەگەڵ نییە؟ بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا. زۆر سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەرمولەت بدەن کاک رەشید کە بەڕێوەبەری دارایی ئێمەیە بیخوێنێتەوەو، بخرێتە دەنگدانەوە بە رای من باشترە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

باشتر وایە پوختەی راپۆرتی لیژنەکە بخوێننەوەو تێبینی خۆیان بڵێن و ئەو تێبینیەش وەزیری دارایی ئەتوانێ روونی بکاتەوە ، فەرموو کاک جەمیل.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی سێیەم: وزارەتی پەروەردە: دیوانی وەزارەت «١٥٢٨٩٠٠٠» پانزە ملیۆن و دووسەد و هەشتاو نۆ هەزار دینار. خویندنی دواناوەندی «٧٦٧٢٠٠٠٠»دینار، خوێندنی سەرەتایی «١٦٢٧٧٠٠٠٠» دینار، باخچەی ساوایان «٦٢١٩٠٠٠» شەش ملیۆن و دووسەدو نۆزدە هەزار دینار، خوێندنی پیشەیی «١١٥٤٧٠٠٠» یانزە ملیۆن و پێنج سەدو چل و حەوت هەزار دینار، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە «٦١٨٩٢٠٠» شەش ملیۆن و سەدو هەشتاو نۆ هەزارو دووسەد دینار، پەیمانگاو وخانەی مامۆستایان «٤٥٠٧٠٠٠» چوار ملیۆن و پێنج سەدو حەوت هەزار دینار. کۆی گشتی دەکات «٢٨٣٢٤١٢٠٠» دووسەدو هەشتاو سێ ملیۆن و دووسەدو چل و یەک هەزارو دووسەد دینار، هیچ تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەزارتی پەروەردە، لیژنەی ئابووری هیچ تێبینیەکی نییە لەسەر ئەو تەرخان کراوانەی کە پێشنیار کراوە لەوەزارەتی دارایی و ئابووریەوە. ئەندامانی پەرلەمان چ تێبینییەکیان هەیە؟ نییە. ئەگەر وەزیری پەروەردە چ تێبینیەکی هەبێ، نییە؟ دەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵ بەشی وەزارەتی پەروەردەیە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی چوارەم: وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن، دیوانی وەزارەت «٦٠٦٨٨٠٠» شەش ملیۆن و شەست و هەشت هەزارو هەشت سەد دینار، فەرمانگەکانی ئەشغال «٢٥٩٤٨٠٠٠» بیست و پێنج ملیۆن و نۆسەدو چل و هەشت هەزار دینار، فەرمانگەکانی ڕێگاو پردەکان «٢٧٩٢١٠٠٠» بیست و حەوت ملیۆن و نۆ سەدو بیست و یەک هەزار دینار، کۆی گشتی بودجەی وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن دەکاتە «٥٩٩٣٧٨٠٠» پەنجاو نۆ ملیۆن و نۆسەدو سی و حەوت هەزارو هەشت سەد دینار، هیچ تێبینییەکمان لەسەر نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی ئابووری لەسەر بودجەی وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن هیچ تێبینییەکیان نییە، وەزیری وەزارەتی ئەشغال ونیشتەجێ کردن هیچتان هەیە؟ نییە. زۆر سوپاس. ئەندامانی پەرلەمان چ تێبینییەکیان نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە وەکو خوێندرایەوە؟.. سوپاستان ئەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی پێنجەم وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری.

دیوانی وەزارەت «٢٣٣٢٥٠٠٠»دوو ملیۆن و سێ سەدو سی ودوو هەزار و پێنج سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵ/هەولێر «٢٢٥٣٤٠٠٠» بیست و دوو ملیۆن و پێنج سەدو سی و چوار هەزار دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵ/ سلێمانی «٣٧٤٣٨٠٠٠» سی و حەوت ملیۆن و چوارسەدو سی و هەشت هەزار دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵ/دهۆک «٩٢٣١٥٠٠» نۆ ملیۆن و دووسەدو سی و یەک هەزار و پێنج سەد دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵ/کەرکووک «١٤٨٤٧٥٠٠» چواردە ملیۆن و هەشت سەدو چل و حەوت هەزار و پێنج سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی تووتن «٤٠٦٩٠٠٠» چوار ملیۆن و شەست و نۆ هەزار دینار. کۆمپانیای هەڵکەندنی بیرەکانی ئاو/هەولێر «٤١٨٤٠٠٠» چوار ملیۆن و سەدو هەشتاو چوار هەزار دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاودێری وبەنداوەکان «٥٥٨٥٠٠٠» پێنج ملیۆن و پێنج سەدو هەشتاو پێنج هەزار دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی بەیتەرەو سامانی ئاژەڵی «٧٣٥٨٠٠٠» حەوت ملیۆن و سێ سەدو پەنجاو هەشت هەزار دینار، وێستگەی لێکۆڵینەوەی کشتوکاڵی ومەشق کردن «١٠٧١٠٠٠» یەک ملیۆن و حەفتاو یەک هەزار دینار. کۆی گشتی وەزارەتی کشتوکاڵ و فەرمانگەکانی دەکات «١٠٨٦٥٠٥٠٠» سەدو هەشت ملیۆن و شەش سەدو پەنجا هەزار و پێنج سەد دینار. لیژنەی ئابووری هیچ تێبینییەکی لەسەر نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەشی پێنجەم چ تێبینی نییە؟ وەزیری دارایی چ تێبینی نییە؟ وەزیری کشتوکاڵ و ئاودێری تێبینی هەیە، فەرموو.

بەڕێز محەمەد بازیانی/وەزیری کشتوکاڵ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەراستیدا پرۆژەیەک پێشنیار کراوە ئەگەر ئەم ساڵ دەستی پێ بکەین جەنابی د. رۆژ ئاگادارە پرۆژەی (سەنحاریب)ە کە ئاوی پێ بدرێتە شاری هەولێر، بەڕاستی ئەگەر ئەوە بێت وای بۆ دەچم بودجەیەکی زیادەی دەوێ، ئەوە نازانم سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ئەوا خۆی داوای دەکا لە نووسینگەی سەرۆکی وەزیرانەوە یان نا، بەڕێوەبەرایەتی ئاودێری وبەنداوەکان ئەم ئیشە دەکا؟ ئەوە تێبینی ئێمە بوو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس تا ئیستاکە هیچ پرۆژەیەک نەهاتووە بۆ ئێرە تاکو لیژنەی ئابووری دیراسەی بکات، بزانین جەنابی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران چ تێبینیەکی لەسەر ئەم بابەتە هەیە، با بفەرمووێ.

بەڕێز د. رۆژ نووری شاوەیس/ سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە ئەنجومەنی وەزیران باس دەکرێ ئێمە دیراسەی چەند پرۆژەیەک ئەکەین بەشێوەیەکی گشتی،

چارسەرکردنی ئاوی شاری هەولێر لەوانەیە ئەوان لە ئەنجوومەنی وەزیران هێشتان ماوە بڕیاری لەسەر بدرێ، بەتەئکید لە حاڵەتی ناچاری لە بودجە پارە هەیە، ئەگەر ئەو کاتە زانیمان پرۆژەیەک جێبەجێ بکرێ و ئەو کاتە وەزیر دێ و ئێمە پارەشی بۆ دابین دەکەین ان شاء الله، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس، فەرموو د.قاسم.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرسیارەک بۆ بەڕێز وەزیری دارایی لەو سەرمایەی بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵ/ هەولێر«٢٢» ملیۆن دینار، سلێمانی «٣٧»ملیۆن دینار، کەرکووک نزیکەی «١٥» ملیۆن دینار، دهۆک(٩)ملیۆن دینار، دیاری نەکردووە کە ئەم جیاوازە چییە؟ ئەگەر وەزیری دارایی و ئابووری روونی بکاتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

عادەتەن ئەو جیاوازیە خۆی دەگەڕێتەوە بۆ زیادەی کارمەندان. واتا پارێزگاکان ئەگەر لەبەر چاو بگرین جیاوازیەکە لەوێ دا دەبێ. ئێمە گفتوگۆیەکی زۆرمان کردووە لەگەڵ وەزارەتی ناوبراودا گەیشتینە ئەو رێککەوتنەی کە بەم شێوەیە بێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاس، فەرموو کاک ئەکرەم.

بەڕێز ئەکرەم عزەت نەجیب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لێرە لەبارەی بودجەی وەزارەتی کشتوکاڵەوە تێبینیەکم هەیە، ئەوشتانەی پێویست بۆ لەناوبردنی ئافاتی کشتوکاڵی کە ناوچەیەکی زۆری لە کوردستان داگیر کردووە ئامادەکراون؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێمە بۆ ئەو حاڵەتە تێبینی خۆمانمان پێشکەش کردووە گەر هاوکاریی پێویست بێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

هیچ (مداخلە) یەک نییە؟ دەیخەینە دەنگدانەوە، بابی پێنجەم وەک خوێندرایەوە کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بابی شەشەم وەزارەتی ناوخۆ، دیوانی وەزارەت «١٢» ملیۆن دینار، دەزگای گشتی پارێزگاکان

«٧٧٢٣٠٠٠» حەوت ملیۆن و حەوسەدو بیست و سێ هەزار دینار، ئاسایشی گشتیی (٦٨٠٠٥٠٠٠)شەست و هەشت ملیۆن و پێنج هەزاردینار، بەڕێوەبەرایەتی رەگەزنامەو حاڵ وباڵی شارستانی(١٠٩٦٣٥٠٠) دە ملیۆن و نۆسەدو شەست و سێ هەزارو پێج سەد دینار، بەڕێوەبەرایەتی پۆلیسی گشتی (١٤٤٩٣٦٠٠٠) سەدو چل و چوار ملیۆن و نۆسەد و سی و شەش هەزار دینار، کۆی گشتی دەکات(٢٥٥٧١٤٥٠٠) دووسەدو پەنجاو پێنج ملیۆن و حەفت سەدو چواردە هەزار و پێنج سەد دینار، هیچ تێبینیمان لەسەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بابی شەشەم خوێندرایەوە ئەوە لیژنەی دارایی و ئابووری هیچ تێبینی نییە. جەنابی وەزیری ناوخۆ چ تێبینیەکی نییە؟ ئەندامانی پەرلەمان چ تێبینییەک نییە؟ باشە. بابی شەشەم دەخەینە دەنگدانەوە کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. سوپاستان دەکەین. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی حەفتەم: وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار، دیوانی وەزارەت (٣٢٣٥٨٠٠٠) سی و دوو ملیۆن و سێ سەدو پەنجاو هەشت هەزار دینارە. بەڕێوەبەراتیەکانی گەشتیاری (٢١٢١٦٠٠) دوو ملیۆن و سەدو بیست و یەک هەزار و شەش سەد دینارە، بەڕێوەبەرایەتی شارەوانییەکان (٢٤٢١٥٠٠) دوو ملیۆن و چوارسەدو بیست و یەک هەزار و پێنج سەد دینارە، بەڕێوەبەرایەتی ئاوو زێرابەکان (٤٥٩٧٥٥٠٠) چل و پێنج ملیۆن و نۆسەد وحەفتا و پێنج هەزارو پێنج سەد دینارە، نەخشەی ئاوەدانی (٢٧٨٥٥٠٠) دوو ملیۆن و حەفت سەدو هەشتاو پێنج هەزار و پێنج سەد دینارە، بەڕێوەبەرایەتی گشتی شارەوانیەکان (١٤٨٠٠٠٠) یەک ملیۆن و چوار سەدو هەشتا هەزار دینارە، کۆی گشتی وەزارەت (٨٧١٤٢١٠٠) هەشتاو حەفت ملیۆن و سەدو چل و دوو هەزارو سەد دینارە، لیژنەی ئابووری هیچ تێبینی لەسەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بابی حەفتەم لیژنەی ئابووری چ تێبینییەکی نییە، جەنابی وەزیری شارەوانی وگەشت وگوزار چ تێبینی نییە؟ ئەندامانی پەرلەمان چ (مداخلە)یەکتان نییە؟ زۆر زۆر سوپاس. ئێستاش دەیخەینە دەنگدانەوە وەکو خوێندرایەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاس. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی هەشتەم: وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن، دیوانی وەزارەت (٢٧٩٧٥٠٠) دوو ملیۆن و حەفت سەدو نەوەت و حەفت هەزارو پێنج سەد دینارە، بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندی کردن وپۆستە

(١٣٧٢٥٠٠٠) سێزدە میلۆن و حەفت سەدو بیست و پێنج هەزار دینارە، کۆی گشتی بودجەی ئەم وەزارەتە بووە (١٦٥٢٢٥٠٠) شانزە ملیۆن و پێنج سەدو بیست و دوو هەزارو پێنج سەد دینار، لیژنەی ئابووری هیچ شتێکی لەسەر نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بابی هەشتەم لیژنەی ئابووری چ تێبینییەکی نییە. جەنابی وەزیری گواستنەوەو گەیاندن چ تێبینیەکی نییە؟ ئەندامانی پەرلەمان هیچ بەدواداچوونیان نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە وەکو خوێندرایەوە، کێ لەگەڵە؟.. زۆر زۆر سوپاس. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی نۆیەم: وەزارەتی رۆشنبیرییە، دیوانی وەزارەت (٤١٤٠٠٠٠) چوار ملیۆن و سەدو چل هەزار دینار، بەڕێوەبەرایەتی گشتی چاپ و رۆژنامەگەری و بڵاوکردنەوە و دابەش کردن (٣٠٩٦٠٠٠) سێ ملیۆن و نەوەت و شەش هەزار دینارە، بنکەی مافووری دەستکرد لەهەولێر (٥٧١٨٠٠٠) پێنج ملیۆن و حەفت سەدو هەژدە هەزار دینارە، بەڕێوەبەرایەتی گشتی رۆشنبیری وهونەر «١٤٣٣١٠٠٠» چواردە ملیۆن و سێ سەدو سی و یەک هەزار دینارە، بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرزش ولاوان «١٢٠٤٢٠٠٠» دوانزە ملیۆن و چل و دوو هەزار دینارە، کۆیەکەی لای ئێمە دەبێتە(١١٠٤٢٠٠٠) یانزە ملیۆن و چل و دوو هەزار دینار، تێبینیەکەشمان ئەوەیە لایەنی وەرزشی فەسڵی شەشەم داوای دوو ملیۆنیان کردبوو و لیژنەی ئابووری بەپێویستی دەزانێ ببێتە یەک ملیۆن، بۆ مەڵبەندەکانی وەرزش و لاوان پارە دانراوە، بۆ کاروباری کۆمپانیاکان پارە دانراوە، بۆ زۆر شتی تریش، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەزیری دارایی و ئابووری چ تێبینیەکی هەیە بابفەرموێ.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

رێزمان بۆ تێبینی لیژنەی دارایی وئابووری پەرلەمان، خۆی هەروەکو تێبینیتان کرد لە راپۆرتەکەمان و لە زانیاری ئێمەو کابینەی سێیەم لەڕاستیدا بەپێویستمان زانی یەکێک لەو وەزارەتانەی کە پێویستە گرنگی پێ بدرێت وەزارەتی رۆشنبیریی بوو، لەسەر ئەو بنەمایە بوو ئێمە پێشنیارمان کرد پاش گفتوگۆیەکی تێرو تەسەل گەیشتە ئەوە کە ئەم بڕەپارەیان بۆ دابین بکرێت، بۆیە تکامان ئەوەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز فەلەکەدین سابیر کاکەیی/وەزیری رۆشنبیریی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

زۆر سوپاس بۆ تێبینی بەڕێز وەزیری دارایی ، وەزارەتی ئێمە لەڕاستیدا سێ وەزارەتە. لەوڵاتانی

تر، وەزارتی رۆشنبیری جیاوازە، وەزارەتی راگەیاندن جیاوازە، وەزارەتی وەرزشی جیاوازە،«٣» وەزارەتە، یەکێ لەگرفتە هەرە بنەڕەتیەکانی ئێمە ئەوەیە کە تا ئێستا نەمان توانیوە مافی خۆی پێ بدەین، ڕەنگە تا ئەم دواییە بەهەمووی دوو سێ هەزار دینارمان بۆ سەرف نەکرابێ ،واتە نەمان توانیوە پاداشتێ بدەین بە هیچ یانەیەک، کە یانەیەکی زۆر لە کوردستان دا هەیەو، چالاکی زۆر باشیان هەیەو، بەپێویستمان زانی کەوا پاڵەوانیەتیەکان ڕێک بخرێ ، لەبەر ئەوە پێشنیار دەکەم ئەو بڕەی کە وەزارەتی دارایی دەستنیشانی کردووە وەکو خۆی بمێنێتەوە، هەروەها سەبارەت بە راگەیاندنیش. رگەیاندن تەبیعی پێشنیارەکەی ئێمەش هەر ئەوە دەگرێتەوە، بەڵام پێش بینی ئەوەمان نەکردووە کەوا دەزگایەکی دیکەی تەلەفزیۆن بکەینەوە. تا ئێستا دەزگایەکی تایبەتی تەلەفزیۆنیمان نییە، کە ئەمەش دەزگایەکی زۆر پێویستە.. بۆ ئاژانسی دەنگوباسی کوردستان ئەوەش دەبێ تێبینی بکرێت تەنانەت ئەوەش لەوانەیە کەم بێ، بەڵام سەبارەت بە وەرزشیش ئەو بڕەپارەیە زۆر پێویستە وەکو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رۆژ نووری شاوەیس/سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەو کەم کردنەوەی لە بودجەی وەزارەتی رۆشنبیری کراوە بەتایبەتی لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی وەرزش و لاوان لەڕاستیدا من ئەوە لەشوێنی خۆی نابینم، ئەبوایە زیاتر گرنگیمان پێ بدا بایە، بەتایبەتی بۆ وەرزش و لاوان من نموونەیەکی بچووکتان بۆ دێنمەوە تەنیا چاکردنەوەی یاریگای خۆجێیەتی لە هەولێر لەوانەیە ملیۆن و نیوێکی تێ بچێ، واتە بەشێوەیەکی بەپەلە چاکی کەینەوەو، کەشتێکی زەرووی یە ئەمڕۆ، کە مەترسی ئەوە هەیە بینەرێک کە بچێ سەیری یاریەک بکات لە پڕ بروخێ. بێجگە لەمە هەمووی ئێمە ئەبێ ئەرکێکی گەورەی سەر شانمان بێ گرنگی بەلاوان و بە وەرزش بدەین بەتایبەتی ئەم توێژە بەشتێکی باش سەرقاڵ کەین. دووبارەی پەروەردە کردنی لاوانی خۆمان بکەین بە وەرزش. لەجیاتی بێ ئیشی، لە جیاتی شتی خراپ، لە جیاتی لادان، ئینجا وەزیری ناوخۆ لەوانەیە پشتگیریم بکات لەوە ئەگەر لاوان خەریکی وەرزش و پێش بڕکێکانی وەرزشیی بن دوور دەکەونەوە لە تاوان و دوور دەکەونەوە لە کاری خراپ، بۆیە من پێشنیار دەکەم بەو بڕە پارەیە کفایەت نەبێ، ماوەیش بدەن واتا ئاماژەیەک بدرێ بە وەزارەتی رۆشنبیریی کاتی پێویست کە داوا بکەن پارەی ئیزافی بۆ تەرخان بکرێت، بەتایبەتی بۆ وەرزش و بۆ لاوان لەگەڵ مەسەلەی ئیزگەو تەلەفزیۆن، سوپاس.

بەڕێز فرەنسۆ تۆما هەریری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

منیش لەگەڵ بۆچوونەکەی کاک جەمیل سندی نیم و، من پێشنیار دەکەم ئەگەر وەزارەتی دارایی بەباشی بزانێ و پەسەندی بکات و وەکو برای بەڕێز کاک د. رۆژ فەرمووی «یەک . دوو» ملیۆنی تری بۆ زیاد بکرێت لەو بابەی کە ئەو کەمی دەکاتەوە، سوپاس.

بەڕێز ئەحمەد سالار عەبدولواحید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەو ئەرکەی کە لە ئەستۆی وەزارەتی ڕۆشنبیری دایە، ئەرکێکی مەزن و گەلێ گەورەیە لەسەرووی هەموویانەوە ئەو دەسەلاتەی کە پێی ڕەوا ئەفەرموون، دەسەلاتی ڕاگەیاندنە کە پێویستی پێیەتی، بوژاندنەوەیەو، دروست کردنەوەیە، سارێژ کردنی ئەو رووخان و زامە سەختانەیە کە ئەو چەن ساڵە بارێکی دژوار بووە بە باری ڕۆشنبیریی لە نزیکەوە وەکو سەرۆکی لیژنەی ڕۆشنبیری ئاگاداری پرۆگرامی کارنامەی وەزارەتی ڕۆشنبیریم ئەوەی کە بۆی دەستنیشان کراوە ناتوانێ دەرەقەتی مەبەستەکەی بێت و لە سەرووی ئەوەشەوە ئەوەی کە خۆیان پێشنیاریان کردووە هێشتا کەمە. ئەگەر لەباری ڕاگەیاندندا تەماشای بکەین بەتایبەتی وا بەدەست و برد بێتە خاوەنی دەزگا ڕاگەیاندنەکانی وەک ڕادیۆ و تەلەفزیۆن و ئاژانسی دەنگوباس، بەلام ئەبینین ئێستاکە ئەیەوێ دروستی بکات، پێویستی بەکۆمەکی زیاترو و بودجەیەکە کە لەباربێ بۆ ئەو پێویستییە. لە بارەی تریشەوە کە ئەوەی ئەو پێشنیارەی کردووە بۆ وەزارەتی دارایی و ئابووری، ئەوە هەندێکی کراوەتە نیوەو هەندێکی وەکو خۆی ماوەتەوە هەندێکیش بۆتە (١-٣)ی ئەوەی کە خەملاندویانە. بۆ نموونە بڕی بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕۆشنبیری و هونەر کە ئەرکێکی گەورەی هەیە دەیان ڤیستیڤاڵ و بۆنەو بوژاندنەوەی لە ئەستۆدایە هێنراوەتە خوارەوە. یانە وەرزشییەکان ئێمە لەسەرو ئەوەوە کە ئەڵێین لە هەموو کوردستان لە هەموو هەرێمی ئێمە یاریگەیەکی تێدا نییە کە خەسلەتیە زانستییەکانی وەرزشی تیا بێ، جگە لەوە دەستگیرۆیی ئەو ژمارەیانانەی کە هەنە جاران کە دوو یانە یان یەک یانە بوو بێ ئێستا لە جاران پترە پێویستی بە دەستگیرۆیی هەیە، جگە لەوە کەرەستەو پێداویستییەکانی وەرزش بەهیچ شێوەیەک نابینین، پێویستە هەوڵ بدات و کۆمەکی بکرێت بۆ ئەوەی دابین بکرێت بۆیان. لە بارەی چاپ کردنەوەی کتێب ئەمە بۆتە دانسقەو دەگمەن. لە بارەی ڕۆشنبیری کوردییەوە بەپێی ئەو پلانە ئەیەوێ بتوانێ کە لەمەودوا چاپەمەنی بەتایبەتی کتێب بێتە ئاراوە وابزانم بەوەی کە بۆی دەستنیشان کراوە دەستە کۆڵ دەبێ لە ئاستی ئەو مەبەستەش دا. لەسەروی ئەوانەوەش وێران کردنی ئەو شوێنە هونەرییانەو، ئەو مەڵبەندانەی کە هەبوون بۆ هونەرو بۆ وەرزش لە وڵاتەکەدا زۆربەی بۆتە کەلاوە و پێویستی بە بینا کردنەوە هەیە، پێویستی بەوە هەیە کە کۆمەکێکی گەورە بکرێت، بۆیە لە زۆر ڕووەوە وەک چۆن کە پێشنیار کراوە (٤٨) ملێون پتر لەوەی کە پێویستە بخرێتە سەر بودجەی وەزارەتی ڕۆشنبیری بۆ ئەوەی کە بتوانرێت ئەو کەشە پێویستەی کە بۆ داهێنان و ڕاگەیاندنی ڕۆشنبیران و هونەرمەندان و ئەدیبانی گەلەکەمان دەست بخرێتە ژێر باڵیان ئەو کەش و هەوا پێویستەش لە باری ژیان و دەستگیرۆییان ئەبێ کە ئەو ئەرکەش خراوەتە ئەستۆی وەزارەتی ڕۆشنبیری، بۆیە پێشنیار دەکەین بەناوی لیژنەی ڕۆشنبیرییەوە کە بتوانرێ دەستگیرۆیی وەزارەتی ڕۆشنبیری بکرێ و بەلای ئێمەوە (٥٠) ملێونی تر بخرێتە سەر بودجەکەیان ، سوپاس.

بەڕێز حـەمـیـد سـەلیم مـیـران:

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن.

لەهەموو وڵاتانی جیهاندا بایەخێکی زۆر دراوە بەوەرزش و لاوان. لەکۆمەڵگای ئێمەشدا وەرزش و لاوان بایەخێکی زۆری پێ ئەدرێ. پشتگیری پێشنیارەکەی کاک فرەنسۆ دەکەم، ئەگەر بکرێ زیاد بکرێ، یان وەکو خۆی بهێنێتەوەو دەستکاری نەکرێ، سوپاس.

بەڕێز مـحـەمـەد حـەسـەن باڵـەتە:

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن.

خۆم لە لیژنەی داراییمە، بەڵام من لەگەڵ کاک جەمیل نیم کە ئەو ملیۆنە کەم بکرێت لە وەرزش ولاوان. کاک جەمیل خۆی دەزانێت دهۆک و زاخۆ گۆڕەپانی تۆپی پێی تێدا نییە، گۆڕەپانێکی ئیعتیادییە، لەبەر ئەوە من وا ئەبینم (٢)ملیۆنەکە وەکو خۆی بهێنێتەوە. کەم نەکرێت، سوپاس.

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان. کەسی تر نەماوە ئەوانەی کە ناونووس کراون بۆ گفتوگۆ کردن؟

بەڕێز مەلا محەمەد تاهیر محەمەد زین العابدین:

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن.

من پێم وایە وەکو جەنابی دکتۆر رۆژیش ئاماژەی بۆ کرد، ئەگەر زیاد کردنی پارەی ئەو بودجەیە بۆ ئەوە بێ کە خوو رەوشتی لاوەکان بێتە سەر کەلی راستی خۆی، پێم وایە ئەگەر زیاد بکرێ باشە، من پێم وایە کاک جەمیل دەیەوێ کەوا شتێک بەفیڕۆ نەڕوات، ئەگەر بەڕاستی خوو رەوشتی لاوەکان راست بێتەوە زیاتریش بێ وەکو کاک ئەحمەد وتی ئەگەر «٥٠» ملیۆن بێ قەیناکا، سوپاس.

بەڕێز جـەمـیـل عـەبدی سندی:

بەڕێز سـەرۆکی ئـەنجـومـەن.

هەمیشە زۆربەی راسپاردەکانی کە بە یاسا دەردەچن. مەرج نییە هەموو ئەندامان (١٠٠٪) لێیان رازی بن، بەڵام ئەندامانی لیژنە پابەندیان دەبن، ئەوە شتێکە ئێمە لەسەری رۆیشتووین وکۆکین. دەبینم زۆر شت تێکەڵاو دەکرێن. رێزم هەیە بۆ بەڕێز سەرۆکی وەزیران و بەڕێز فرەنسۆ هەریری ووەزیری رۆشنبیری. بەڵام یاریگای هەولێر باس کرا، یاریگا سەر بەوەزارەتی رۆشنبیریی نییە، هی حوکمی خۆجێیەتییە، یان وەزارەتی ناوخۆ یان وەزارەتی شارەوانییەکان یاریگا دروست دەکەن یاخود چاکیان دەکەنەوەو پەیوەندی بە رۆشنبیرییەوە نییە.

دووەم: هەمیشە ناوی بەشدار بووان تیایدا دێت وەتا زۆر جاران لەڕووی ئابوورییەوە بە فائیدەوە داخل دەبێت، یانەکان شتێکن وبنکەکانی وەرزش و لاوانیش شتێکی تر، بۆ بنکەکانی وەرزش و لاوان دەستمان لێ نەداوە(٥٠٠٠٠٠)پێنج سەد هەزار دینار نووسراوە، بەڕای من ئەو مەڵبەندانە زۆر گرنگترن لەیانە وەرزشییەکان، چونکە ئەوانە منداڵانی قوتابخانەکانی ناوەندیی و سەرەتایی

بەشدارییان دەکەن و پارەیان نییە بەشداریی لەیانە گەورەکاندا بکەن. ئەو مەڵبەندانە لەسەر ئەرکی دەوڵەتن و بەشێکن لەو وەزارەتە، بۆیە دەبێ زیاتر بە ئەرکی خۆی هەڵسێت بەرامبەر بەوان. ئەگەر بۆ بنکەکانی وەرزش ولاوان (٥٠٠٠٠٠) دینارو بۆ کاروباری لاوانیش(٤٠٠٠٠٠) چوارسەرد هەزار دینار بێ، بۆ یانە وەرزشییەکان راستە هاوکاریی زۆر چاکە، بەڵام نەوەکو لەسەر ئەرکی وەزارەتەکان. ئەرکی وەزارەتی داراییە، چونکە ئەوانی تر بنکەکان بەشدارییان هەیە بۆ(٢)ملیۆن بێ؟ لەبەر ئەوە پێشنیارمان کرد ببێتە(١)ملیۆن، ئەگەر لە پاداشتی بنکەکانی وەرزش ولاوان لەگەڵ هەموو پاداشتەکانی کاروباری لاوان کۆبکەینەوە دەکاتە(٩٠٠٠٠٠)دینار لەگەڵ ئەوەشدا رای من کەمتریش بوو لەوە، بەڵام وەکو پێشتر گوتم بەزۆرینەی دەنگی لیژنە پێشنیار کرا (١) ملیۆن بێت ئەمە لەلایەک، لە فەسڵی سێیەمیش (١)ملیۆن دینار بۆ کرینی کەلوپەلی وەرزشی هەیە لەبودجەی وەزارەتی رۆشنبیریی، لەبەر ئەوە ئێمە پارە بە فیرۆ نەدەین لەگەڵ ئەو ژمارەیە دام، پابەندم پێی. هیوادارم بیخەنە دەنگدانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، وەزیری دارایی و ئابووری ئەگەر چ تێبینی هەیە لەسەر ئەو پێشنیارانەی کە کران. ئەو پێشنیارانە هەندێکیان کران بۆ ئەوەی وەکو خۆی بمێنێتەوە، پێشنیاری تریش هەیە کە زیاد بکرێ. بابزانین رای وەزارەت و حکومەت چییە لەم بارەیەوە.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا هەر وەکو لەمەو پێش گوتم بۆ گرنگی پێدانی ئەم وەزارەتە ئێمە پێمان باشە برەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە لەگەڵ ئەوەشدا دەستمان بکرێتەوە لەحاڵەتێکدا هەنگاوەکانیان بەرەو پێش تر چوو لە بەرژەوەندی لاوە خۆشەویستەکان بێ، ئەو لایەنانەی کە برایان باسیان کرد دەستمان کراوەیە بۆ ئەوەی هەنگاوی بۆ بهاوێژین بەپێی توانای خۆمان، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

دوو پێشنیار هەیە، پێشنیاری یەکەم، لیژنەی دارایی داوا ئەکا ملیۆنێک کەم بکرێتەوە لە بەشی چاودێری گشتی وەرزش ولاوان، رەئیەکی تریش بەرامبەر هەیە کە وەکو خۆی بمێنێتەوە، واتە ئەو ملیۆنە کەم نەکرێتەوە. پێشنیارەکە ئەخەینە دەنگدانەوە ئەگەر لیژنەی ئابووری چ تێبینی تری نەبێت کێ لەگەڵ ئەوەیە کە ئەو برە «١» ملیۆن دینار کەم بکرێتەوە؟ کێ لەگەڵ ئەو پێشنیارەی لیژنەی دارایی و ئابوورییە؟.. تکایە دەست بەرز بکاتەوە. بەڵێ ، سوپاس. کێ لەگەڵ نییە؟.. بە زۆرینەی دەنگ وەکو خۆی ئەمێنێتەوە پێشنیارەکە پەسەند نەکرا، سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا بەڕێوەبەرایەتی وەرزش ولاوان وەکو خۆی ماوە(١٢٠٤٢٠٠٠) دوانزە ملیۆن و چل و دوو هەزار دینار ماوە، بەڕێوەبەرایەتی گشتی راگەیاندن(٦٣٢٨٠٠٠) شەش ملیۆن و سێ سەدو بیست و هەشت هەزار دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی شوێنەوار(٣٨٤٧٠٠٠) سێ ملیۆن و هەشت سەدو چل و حەوت هەزار دینار، کۆی گشتی دەکاتە(٤٩٥٠٢٠٠٠) چل و نۆ ملیۆن و پێنج سەدو دوو هەزار، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس ئەگەر چ تێبینییەک نییە. دەخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵ بابی نۆیەمدایە وەکو خوێندرایەوە؟..سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی دەیەم: وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەلایەتی، دیوانی وەزارەت «٦٨١٦٠٠٠» شەش ملیۆن و هەشت سەدو شازدە هەزار دینارە. فەرمانگەکانی خزمەتگوزاری تەندروستی «٣٨٩٨٤٢٠٠٠» سێ سەدو هەشتاو نۆ ملیۆن و هەشت سەدو چل و دوو هەزار دینارە. فەرمانگەکانی خزمەتگوزاری کۆمەلایەتی «١١٢٩٣٨٠٠» یانزدە ملیۆن و دووسەدو نەوەت و سێ هەزار و هەشت سەد دینارە. بەڕێوەبەرایەتی گشتی کارو دەستەبەری کۆمەلایەتی «٢٧٨٩٦٠٠» دوو ملیۆن و حەوت سەدو هەشتاو نۆ هەزارو شەش سەد دینارە. بەڕێوەبەرایەتی گشتی چاکسازی کۆمەلایەتی «٤٠٤٨١٠٠» چوار ملیۆن و چل و هەشت هەزارو سەد دینارە. کۆی گشتی وەزارەتی تەندروستی دەکاتە(٤١٤٧٨٩٥٠٠) چوار سەدو چواردە ملیۆن و حەوت سەدو هەشتاو نۆ هەزار و پێنج سەد دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی و ئابووری چ تێبینیتان نییە لەسەری. وەزارەتی تەندروستی چ تێبینی نییە؟.. ئێستا دەرگای گفتوگۆ کردنی ئەم بابە کراوەتەوە فەرموون کاک د. قاسم کێی تر تەنها کاک د. رزگار.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لێرەدا پێشنیارێکم هەیە، لەبودجەی وەزارەت نزیکەی(٢٠٠٠٠٠٠٠٠) دووسەد ملیۆن دینار بۆ کڕینی دەرمان تەرخان کراوە، وەزیری ئەم وەزارەتە لەهەر سێ کابینە ئەگەر سەرنج بدەین لەبودجەی ساڵی ١٩٩٣(٤٠، ٥٠)ملیۆن دینار بۆ ئەم مەبەستە تەرخان کرابوو، کەچی وەزارەتی تەندروستی تەنها(٧)ملیۆن دیناری سەرف کرد، لەگەڵ ئەوەی وەزارەتی ناوبراو دەیتوانی کۆی

پارەکە بۆ ئەم مەبەستە سەرف بکات، ئەگەر نەشی توانی بێ دەکرا لە پەرلەمان شکات بکات، جا هەر چەندە وەزیری تەندروستی لێرە نییە تاکو بۆچوونی خۆی لەم بارەیەوە بخاتە روو، هیوادارم ئەو بڕەپارەی تەرخان کراوە هەمووی بۆ ئەم مەبەستە خەرج بکات نەوەک وەکو ساڵی ١٩٩٣هەروەک باسم کرد تەنها(٧)ملیۆنەکە سەرف بکات، ئێستا ئەوا(٢٠٠)دووسەد ملیۆن دینار تەرخان کراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. رۆژ نووری شاوەیس/ سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لەڕاستیدا ئەو پارەیەی بۆ کڕینی دەرمان تەرخان کراوە، پێویستی وەزارەتی تەندروستی «٢٠٠» ملیۆن دینارە بۆ ساڵێک کە دەرمان بۆ کوردستان دابین بکات، تەبیعی بەشێک لەو پێویستیانە ریکخراوەکان ئەیدەن، ئێمە بەهیوای ئەوەین بەشێکی بڕیاری (٩٨٦) جێبەجێی بکات، واتە مەبەست ئەوە نییە کە ئەوە ئەبێ ئەو «٢٠٠» ملیۆنە خەرج بکرێ، ان شاءالله بەو هیوایەین کە بڕیاری (٩٨٦) جێبەجێ بکرێت.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

رێز و ئیحترامم هەیە بۆ جەنابی سەرۆکی وەزیران، بەڵام وەکو ئەندامێکی پەرلەمان ئومێد دەکەین کە ئەو بڕەپارەیە فعلەن خەرج بکرێ ئەگەر بڕیاری (٩٨٦)یش جێبەجێ کرا. چونکە رەزامەندی لەسەر دەکەین ئێمە حەز دەکەین سەرف بکرێ، چونکە میللەتی ئێمە پێویستی پێیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاس کاک د. قاسم، فەرموو کاک شەوکەت.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت بە بۆچوونەکەی کاک د.رزگار لەڕاستیدا خۆی ئەگەر تێبینی کردبێ ئێمە هەتا لە بڵاوکراوەکانی خۆماندا نیشانمان داوە، گرنگیمان بەمەسەلەی دەرمان لەماوەی چوار مانگ داوە، ئێمە(٣٥٠٠٠٠٠) سێ ملیۆن و نیو دینارمان تەرخان کردووەو پارەکەمان لە تەرخان کراوەکانی وەزارەتی تەندروستی دانا بۆ کڕینی دەرمان، ئەمەش دەلیلی ئەوەیە کە گرنگیمان پێداوە. ئەم بڕەپارەش کە لە بەرچاو گیراوە بۆ هەمان مەبەستە، زۆر سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوەی بەڕێز د.رزگار فەرمووی ئەو «٢٠٠» ملیۆنە لە چوارچێوەی بەشی فەرمانگەکانی خزمەتگوزاری تەندروستی دایە، گلەیەکەش لەجێگەی خۆی دایە کە خودی وەزیری تەندروستی ماوە کە کاتی خۆی چ شکایەتی نەکردووەو باری خەڵکیش کە ئێمە نوێنەری ئەم میللەتەینە وا

بەخراپی مابۆوە لەبەر نەبوونی دەرمان ،لام وایە گلەییەکە کۆنە هی ساڵی ۱۹۹۳ یە گلەیەکە هی ئێستا نییە، لیژنەی ئابووری چ تێبینی لەسەر نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس. ئەو تێبینییەی کە جەنابی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانیش ئاماژەی پێکرد دانانی بوودجە وەکو پێشنیارێک پێشکەش بکرێت، بۆیە هەموو حسابات وا بوو کە ئەم بریارە جێبەجێ ئەکرێت، بریارەکە، خاڵێکی هەرە سەرەکی بۆ ئێمە کێشەی دەرمانە هیواداریین ئەو بریارە زوو جێبەجێ بکرێت، حکومەتیش ئامادەیە ئەگەر هاتوو دواکەوت یا خود دەرمان پێویست بوو بەتەئکید ئەوە مناقەلەی بۆ ئەکەین، کاک د.رزگار،دەکرێ پێشنیار بکەن بۆ زیاد کردنی ئەوبرە لەپەرلەمان، ئەو کاتە جەنابت و برادەرانی تریش پێشوازی لێ ئەکەن زۆر سوپاس. ئەگەر چ تێبینی تر نەبێ ئەیخەینە دەنگدانەوە .بابی دەیەم کێ لەگەڵە؟ سوپاس. کێ لەگەڵ نییە؟ بەتێکرای دەنگ پەسەند کراو، زۆر سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی یانزدەهەم، وەزارەتی پەرەپێدانو ئاوەدان کردنەوە، دیوانی وەزارەت «۲۵۹۲۰۰۰» دوو ملیۆن و پێنج سەدو نەوت و دووهەزار دینارە. بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەرەپێدان وئاوەدان کردنەوە «۲۲۱۹۷۰۰۰» بیست و دوو ملیۆن و سەد و نەوت و حەوەت هەزار دینارە. کۆی بوودجەی ئەم وەزارەتە دەکاتە (۲٤۷۸۹۰۰۰) بیست و چوار ملیۆن و حەوسەدو هەشتاو نۆ هەزار دینار. چ تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس ،بابی یازدەیەم خوێنرایەوە لیژنەی ئابووری چ تێبینییەکیان لەسەر نییە. وەزاەت چ تێبینیی نییە؟ دەرگای گفتوگۆ کراوەتەوە ،لەلایەن ئەندامانی پەرلەمانەوە بۆ بابی یازدەیەم چ تێبینییەک نییە؟ کێ لەگەڵ بابی یازدەیەمە، وەکو خوێنرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکرای دەنگ پەسەندکرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی دوازدەیەم وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی وهاوکاری، بەخۆی هەمووی یەک بەشە کۆیەکەی دەکاتە (۳۱۹٤٥۰۰) سێ ملیۆن و سەدو نەوەت و چوار هەزار و پێنج سەد دینار. هیچ تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی نییە لەلایەن لیژنەی ئابووریەوە. ئەگەر وەزیری یارمەتی مرۆڤایەتی و هاوکاری تێبینی هەبێ. فەرموو کاک د.شفیق.

بەڕێز د. شەفیق قەزاز/وەزیری یارمەتی مرۆڤایەتی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو دیارە ئەمە کە هیچ مفرەداتێکی نییە، بودجەی وەزارەتی یارمەتی مرۆڤایەتی تارادەیەک درەنگ هاتووە، لەڕاستیشدا لەبەر ئەوەی ئەم وەزارەتە ئەتوانم بڵێم لە لەنۆژەنەوە دروست بووە فریای ئەوە نەکەوتین بتوانین بەشێوەیەکی تێروتەسەل لێیەوە بدوێین، تەنانەت هەتا ئێستاش هەندێ لەبەشەکانی تێدا دانەمەزراوە، من تەنها تێبینیەکەم ئەوەیە، کە لەوانەیە لەدوارۆژێکی نزیک یا دووردا بڕەپارەیەکی وا ئاوێنەی ڕاستەقینەی ئەم وەزارەتە نەبێ و سوپاستان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس. ئێستاش کێ تێبینی هەیە؟ کەس نییە. بابی دوانزە وەکو خوێندرایەوە دەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان ئەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی سێزدەهەم: وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامییە، دیوانی وەزارەت «٦٠٣٥٥٠٠»شەش ملیۆن و سی و پێنج هەزار و پێنج سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی هەولێر «١٣٢١٦٠٠٠» سیانزە ملیۆن و دووسەدو شانزە هەزار. بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی سلێمانی «١٠٨٨١٥٠٠» دە ملیۆن و هەشت سەد و هەشتاو یەک هەزار و پێنج سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی دهۆک «٥٧٤٦٥٠٠» پێنج ملیۆن و حەفت سەدو چل و شەش هەزارو پێنج سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی ئەوقافی کەرکوک «٢٦٣٦٤٥٠» دوو ملیۆن و شەش سەدو سی شەش هەزارو چوار سەدو پەنجا دینار. کۆی گشتی وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی دەکاتە (٣٨٥١٥٩٥٠) سی و هەشت ملیۆن و پێنج سەدو پانزە هەزارو نۆسەدو پەنجا دینار. لیژنەی دارایی وئابووری هیچ تێبینییەکی نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بابی سیانزە وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی، جەنابی وەزیر هیچ تێبینی نییە؟ دەرگای گفتوگۆ کراوەیە بۆ ئەندامانی پەرلەمان. لەسەر بابی سیانزە هیچ (مداخلە)یەک نییە، ئەیخەینە دەنگدانەوە وەکو خوێندرایەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان ئەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ وەرگیرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی چواردەیەم: وەزارەتی دارایی و ئابووری خۆیەتی. دیوانی وەزارەت «٤٥٠٩٢٧٠٠٠» چوارسەدو پەنجا ملیۆن و نۆسەد و بیست و حەوت هەزار دینار. بەڕێوەبەرایەتی داهاتەکانی هەرێم «٣٧٦٠٧٦٥٠» سی و حەوت ملیۆن و شەش سەدو حەفت هەزار و شەش سەدو پەنجا دینار.

بەڕێوەبەرایەتی گەنجینەکانی هەرێم «٣٧٣٩٥٠٠» سێ ملیۆن و حەوت سەدو سی نۆ هەزار و پێنج سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی «٣٧٦٧١٠٠٠» سی وحەوت ملیۆن و شەش سەدو حەفتاو یەک هەزار دینار. سەرۆکایەتی دادگای گومرگ«٦٢٩٤٠٠» شەش سەدو بیست و نۆ هەزارو چوار سەد دینار. بەڕێوەبەرایەتی گشتی پۆلیسی گومرگ «٢٣٦٤٥٠٠٠» بیست و سێ ملیۆن و شەش سەدو چل و پێنج هەزار دینار. کۆمپانیاکانی بازرگانی گشتی «١٧٨٥٢٥٠٠» حەڤدە ملیۆن و هەشت سەدو پەنجاو دوو هەزارو پێنج سەد دینار. کۆی گشتی بودجەی وەزارەتی دارایی (٥٧٢٠٧٢٠٥٠) پێنج سەدو حەفتاو دوو ملیۆن و حەفتاو دوو هەزار و پەنجا دینار. لیژنەی دارایی هیچ تێبینییەکی لەسەر نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ لیژنەی ئابووری، جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری هیچ تێبینیەکی نییە؟ دەرگای گفتوگۆ کراوەیە بۆ ئەندامانی پەرلەمان بۆ بابی «١٤» بودجەی وەزارەتی دارایی و ئابووری.

بەڕێز محەمەد سەعید یەعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کابینەی سێیەمی ئەنجوومەنی وەزیران لە فەسڵی وەزارەتی کشتوکاڵ، ئەرکی سەرەکی وەزارەت ئاماژە دەدا بەوەی کە دابینی ئاسایشی خۆراک بکات بۆ دانیشتوانی هەژاری کوردستان. بۆیە وا دەڵێم، چونکە بە تەئکید برسیەتی ئینسان پاڵ دەدات بۆ شتی ناشەرعی و ناڕەوا. ئایا وەزارەتی دارایی هیچ پارەیەکی تەرخان کردووە بۆ ئەم مەبەستە یان نا؟ سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەتەئکید ئەو بابەتەی کاک سەعید فەرمووی ئێمە حساباتی خۆمان کردووە لەسەر ئەو بنەمایەی انشاءالله لە کاتی پێویستدا هەنگاوی بۆ بهاوێژین، سوپاس.

بەڕێز محەمەد سەعید یەعقوبی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پرسیارێکی ترم هەبوو لە بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری: سەبارەت بەو خەڵکەی دەفتەری حسابات و تەوفیریان هەبوو لەبانقەکاندا، ئایا وەزارەتی دارایی و ئابووری هیچیانی بۆ تەرخان کردووە؟ کە هەندێکیان پارەکەیان زۆر کەم بوو، دوو سێ هەزار دینار بوو. دەبوو شتێکیان بۆ بکرایە، سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

خۆی لەڕاستیدا هەر لە بیدایەتی دەست پێکردنی کاری خۆمان لە کابینەی سێ دا تووشی ئەم گرفتانە بووین. تەنها ئەمە نییە، بەڵکو کێشەیەکی زۆری دەسەڵاتداریەتی کابینەی دووەم بۆ ئێمە

بەجێ ماوە، وەکو کابینەی سێ. ئەو تێبینییەی کە کاک محەمەد سەعید فەرمووی لەڕاستیدا شتێکی گچکە نییە وا بتوانین بە ئاسانی جێبەجێی بکەین، بڕێکی زۆرە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا لە چەندین کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی وەزیراندا دیراسەت کراوەو بە تەئکید هەوڵ ئەدەین وردە وردە هەنگاوی پێویستی بۆ بهاوێژین بەمەرجێک داهاتەکە بوارمان بدات، زۆر سوپاس.

بەڕێز شێروان ناسح عەبدوڵلا حەیدەری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

کاک سەعید دوا پرسیارەکەی پرسی، منیش بۆ ئەو پرسیارە دەستم بڵند کردبوو، سوپاس.

بەڕێز سەرتیپ محەمەد حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پرسیارەکەی من لە جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری سەبارەت بە گوزەرانی ئەو خەڵکەیە کەوا دەرکراوەو ئاوارە بووە ئێستا لە شاری هەولێرن. لای هەمووان ئاشکرایە بارەکە چ بارێکە و خەڵکێکی زۆر دەر بە دەر بووە. ئەوەی کە لەناو شارو ئۆردوگای دەوروبەریش ڕۆیشتووە هەتا ئۆردوگاکانی سنووری پارێزگای هەولێر بەزۆری خەڵکێکی زۆر دەربەدەرو ئاوارە بووە. نازانم لەو پارانەی کەوا تەرخان کراوە، هیچ بڕەپارەیەک تەرخان کراوە بۆ پشتیوانی کردن لە باری ئەو خەڵکەی کەوا دەربەدەر و ئاوارە بووە؟ چونکە بەڕاستی تا ئێستا ئێش وئازارەکە بەردەوامە، باری ژیانی ئەو خەڵکە کەم و کوڕیەکی زۆری تیایە، پێویستی بە پشتیوانی هەیە. من حەزم دەکرد جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری روون کردنەوەیەکی لەو بارەیەوە بدابایە، بزانم چ بۆ ئەو خەڵکە دەکرێ؟ سوپاس

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خۆی لەڕاستیدا لە بودجەی ئێمەدا لەبەر چاو گیراوە، لە بەرنامەکانی تایبەتی و ئیداری دا، لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر تێبینیێ بکەن بەردەوام هەنگاوەکانی کابینەی سێ لە ڕێگەی لیژنەی باڵای سەرپەرشتی ئاوارەکان بەردەوام بڵاویان کردۆتەوەو، ئێمە پشتگیرییەکی تەواومان کردووە چ لە ڕێگەی حکومەتەوە چ لە ڕێگای ڕێکخراوە خێرخوازەکانەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرتیپ محەمەد حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سوپاس بۆ روون کردنەوەکەی جەنابی وەزیر، مەبەستی من لەمەدا ئەوەی کە جەنابیان باسیان کرد بەڕاستی وەزارەتی دارایی و ئابووری کەم تەرخەمی نەکردووەو، لە ڕێگەی لیژنەی باڵای دەرکراوەکان، ئێمەش تارادەیەک بەدوای ئیش و کارەکاندا چووین، تا ئێستا بەباشی ڕۆیشتووە. ئەوەی کە مەبەستە کێشەکە تا ئێستا بەردەوامە، ئەگەر شتێک تەرخان کرابێ لەو بەرنامەیە؟ هەر بۆ ئەوەندە بوو، سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو عەرزم کردن ئێمە لەبەر چاومان گرتووە لەو دوو شوێنە تایبەتیەدا کاریان بۆ بکرێت. لەگەڵ ئەوەشدا پێویستە لە دانیشتنەکانی ئەنجومەنی وەزیران زیاتر دیراسەت بکرێ، ئەو کاتە هەنگاوی پێویستی بۆ بهاوێژین، سوپاس.

بەڕێز د. رۆژ نووری شاوەیس/سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا مەسەلەی ئاوارەکان مەسەلەیەکی ناڕەوا و لە هەمان کاتیشدا مەسەلەیەکی کاتییە، ئاوارەکردنی ئەو خەڵکە تاوانێکی گەورەیە بەرامبەر بەو خەڵکە کراوە و ئەرکی سەر شانی حکومەتی هەرێمەو، ئەرکی هەموو رێکخراوەکانە کە یارمەتیان بدا بە هەموو توانایەک ئێش و ئازاریان کەم بکەنەوەو پێویستیەکانیان دابین بکەن، بەڵام لە هەمان کات دا مەسەلەی ئاوارە مەسەلەیەکی کاتییە مەسەلەیەکی هەمیشەیی نییە، ئێمە دەبێ هەوڵی ئەوە بدەین کە مەسەلەی ئاوارەیی نەمێنێ ئەو خەڵکە بچنەوە شوێنی خۆیان و مافەکانی خۆیان بەتەواوی پێ بدرێ وە ئەوانەی ئەو تاوانە بەرامبەر بەوانیان کردووە سزا بدرێن، بۆیە بە بابێکی جێگیر لە بودجە دایان نەناوە، بەڵکو لە بابی کتوپڕەکان بەشێوەیەکی گشتی لەناو مەسائلی کاتی دایان ناوە. ئەوەی پێمان بکرێ بۆیانی تەرخان ئەکەین و بۆیان جێبەجێ ئەکەین، سوپاس.

بەڕێز محەمەد بازیانی/وەزیری کشتوکاڵ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر فەرموودەکەی کاک سەعید یەعقوبییەوە دەڵێم، ئێمە لە بەرنامەی خۆماندا ئاماژەمان بە ئاسایشی خۆراکی کردووە، بەڵام برەپارەیەکی دیاری کراوی بۆ تەرخان نەکراوە. تەنها لەبەندی یەکەمدا باسی چۆنیەتی پترکردنی خزمەتگوزاریی کشتوکاڵی هاتووە لە بودجەی دەستنیشان کراودا بۆ دیوانی وەزارەت کە ئەمەش بەڕێوەبەرایەتی گشتی خزمەتگوزاریی کشتوکاڵی دەیگرێتەوە. بەهەمان شێوە پشت بە بڕیاری(٩٨٦)بەستراوە بۆ جێبەجێ کردن و دابین کردنی هەندێ پێداویستی و، گێڕانەوەی ژێرخانی کشتوکاڵ، کە نەخشەی بووژاندنەوەی ئەمەیش لە پلانی بڕیاری(٩٨٦)دایەو، بەبۆچوونی ئێمە لە(٣٠٪)ئەو بووژاندنەوەیە دەکرێ بەتەنها لە مەیدانی کشتوکاڵ وئاودێری دا بکرێت. من ئەمەم بۆ روون کردنەوە گوت، سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پێش چەند دەقەیەک لەسەر وەزارەتی تەندروستی وکاروباری کۆمەڵایەتی باسمان کرد لەوێ لەو بابەتەی کە بەڕێزیان باسیان کرد بەرچاوخراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەروەکو بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری فەرمووی و نەخشەی ئێمەش لەسەر ئەوە بووە، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسێن عەلی کەمال:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئایا بۆ مووچەی مانگی هەشت کە سەرف نەکراوە، چ ئیجرائاتێک هەیە بۆ سەرف کردنی؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەروەکو لەبیرتانە ئێمە لە گفتوگۆی بودجەی چوار مانگی ١٩٩٦دا هەر ئەلێرە بەڵێنمان بە ئێوەی خۆشەویست دا کابینەی سێ و وەزارەتی دارایی و ئابووری هەنگاوی پێویست دەهاوێژێ و لەمە بەرپرسیارە، سەرەڕای ئەوەی کە دەبوایە دەسەڵاتداریەتی پێشوو ئەم پارەیەی دابا، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئێمە بە واجبی سەر شانی خۆمانمان زانی کار بۆ ئەوە بکەین، هەروەکو تێبینیتان کرد مانگی «٧» پێشکەش بە مووچە خۆرانمان کرد ان شاء الله بۆ مانگی «٨» هەموو هەوڵێک دەدەین بە هەم ئاهەنگی لەگەڵ وەزارەتەکان، هەموو توانای خۆمان سەرف دەکەین ان شاء الله بە زووییەکی زۆر زوو بتوانین مووچەی مانگی «٨» سەرف بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەفەر محەمەد حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وابزانم گرنگ لەهەر بودجەیەک کۆی داهاتەکان و کۆی خەرجییەکانە، بەڕاستی لە ئەم بودجەیەدا دەبینی زۆر گۆڕینێکی ئیجابی باش هەیە لە بودجە. بودجەی چوار مانگەکە بەپێوانە بۆ ئەو بودجەی ئەم ساڵە شتێکی باشی کردووە وەزارەتی دارایی و ئابووری وابزانم زیادەی بە سنووری (٤٢ ـ ٤٥٪) زیادەی هەیە ئەوە شتێکی زۆر باشە، وابزانم دەورێکی زۆر بوێرانەیە و بۆ زیرەکی و چەلەنگی وەزارەتی دارایی و ئابووری حکومەتی هەرێم دەگەڕێتەوە، جێ سوپاسی مەیە بەڵام وابزانم لە راپۆرتا بەڕێز وەزیری دارایی ئەو زیادە هەروەکو جەنابی بەڵێنی داوە کە لە بودجەی چوار مانگی ١٩٩٦ هاتووە لەوانەیە زیادە بدەن، ئەو زیادە کە کاتی خۆی کە پەرلەمان بریاری لەسەر دابوو، ئێستاش لەوانەیە زۆر برادەریش هەیە زۆر باش تێ نەگەیشتینە ئایا ئەو زیادەیە دەدرێ یان نا؟ هەتا ئێستا لەوانەیە بۆ داهاتووش هەر دوادەخرێ ئەمە بزانین شتێکی زۆر باشە. شتێکی دیش وابزانم تەرخان کراویش هەیە بەڕاستی بۆ دام وەدزگاکانی وەزارەتەکانی هەرێم بۆ پارێزگای کەرکووک و سلێمانی ئەوە چۆن ئەو تەرخان کراوەکان حساب دەکەن و باش دەزانین ئێستاش

ئەگەر باری ئەنجوومەنی وەزیران باش بێ ئەو سەلاحیاتەی هەیە، حەز دەکەین جەنابی وەزیر قسە بکات لەو بابەتە، زۆر سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت بە زیادەی پەرلەمان لەڕاستیدا هەروەکو ئەو بڕیارە پیرۆزە لەلایەن جەنابتانەوە دەرچووە، ئێمە بەڕێزەوە هەروەکو لە چوار مانگی پێشووش دا تەقەبوولی ئەو بڕیارەمان کردو ئێستاش تەقەبوولمان کردووە خستومانەتە سەر بودجەی خۆمان و بڕیارێکی پیرۆزە، بەڵام سەبارەت بە پرسیاری برامان ئایا ئێستا دەتوانین بیدەین؟ بەڕاستی خۆشە مرۆڤ بەڕاشکاوی بیڵێ، کاتێک تۆ دەتوانی زیادەی پەرلەمان بدەی توانای داراییت هەبێ، ئەگەر کەسانی تریش قەزاوەت نەکەن زۆرمان لاباشە کە ئێوە قەزاوەت دەکەن. لەم چوار مانگە داهاتی ئێمە چەند بوو، چی کراوە؟ کاتێک زیادەی پەرلەمان دەدرێ کە دەستکەوتێکی باشی هەبێ. ئەگەر لەبیرتان بێت ئێوە کاتێک ئەو بڕیارەتاندا بەلای کەمەوە «١٤» ملیۆن، (١٥) ملیۆن دۆلار لەبانقەکانی هەرێمدا بوو، هەر دۆلاریش لە (٧٠) تا (٩٠) دینار بوو، بێجگە لە چەندین ملیۆن دینار. تەبیعی ئێوە ئەو کاتە ئەو بڕیارەتان دا ئەگەر هیچ داهاتێک نەبێ بەلای کەمەوە بۆ شەش، حەوت مانگ هەشت مانگیک بتوانن ئەم بڕیارەی خۆتان جێبەجێ بکەن. بەڵام بۆ کابینەی سێ ئەرکێکی زۆر کەوتۆتە سەر شانمان، تەنها زیادەی پەرلەمان نییە، ئێمە وەکو وەزارەت، وەکو حکومەت گەڕاینەوە سەر ئەوەلیاتەکانی پێشوو کە ئێوەی بەڕێز چ بڕیارێکتان داوە تا ئێستا جێبەجێ نەکراوە. ئێمە تێبینیمان کرد بێجگە لە دوو سێ بڕیاری تری پیرۆز کە دەبێ جێبەجێ بکرێن و نەکراون کە ئێستا ئەرکە لەسەر شانمان. بەڵێ یەک لەوانە مەسەلەی یارمەتیدانی خێزانی شەهیدانە. ئەم دەستکەوتەی ئێمە بەخوێنی ئەو شەهیدانە بەدەست هاتووەو، تا ئێستا ئەو بڕیارە جێبەجێ نەکراوە کە ئێمە لە ئێستاوە خۆمانی بۆ ئامادە دەکەین و هەوڵی جیددی ئەدەین کە دەزگایەکی تایبەت بەناوی شەهیدان دابندرێ و، مووچەیان بۆ دابین بکرێ، خۆی لە خۆیدا ئەمە پارەیەکی پێویستە. بۆ خانەنشینان دیسان بڕیارێکی ترتان هەیە کە ئەوانەی مووچەیان لەناو رژێم وەردەگرن بەشی ئەوە ناکا بتوانن بچن و مووچەکانیان وەربگرن و بگەڕێنەوە لەبەر ئەوەی پارەیەکی کەمە، بڕیاری ئەوەتان داوە کە دەبێت حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەم کارە جێبەجێ بکا کە لە بەرژەوەندی میللەت و خەڵکەکە دایە. ئەمەش خۆی لەخۆی دا ئەرکێکە لەسەرشانی ئێمە، بۆیە ئێمە وەکو وەزارەتی دارایی حکومەتی هەرێمی کوردستان دیسان بەڵێن ئەدەینەوە. لە گفتوگۆی بودجەی چوار مانگی ١٩٩٦. ئێمە خەملاندوومانە کە داهاتمان ئەوەندە ملیۆن دینارە، بەڵام دەتوانم بڵێم توانیمان بەشێکی زۆر باش پاشەکەوت بکەین، بەو پاشەکەوتەش بوو توانیمان مووچەی مانگی «٧» بدەین و زۆر لە گرفتی کابینەی دوو بەجێمابوو جێبەجێ بکەین، توانیمان قەرزێکی زۆری خەڵک بدەینەوەو ئێستاش بەرنامەمان بۆی هەیەو پێویستمان بە هاوکاری و پشتگیریی ئێوەی

خۆشەویست هەیە کە هاوکاریمان بکەن تیایدا سەرکەوین، زوو چارەسەری ئەو گرفتانە بکەین بۆ ئەوەی بتوانین زیادەی پەرلەمان لەکات و ساتی خۆی دا بدەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس. کاک سەفەر فەرموو.

بەڕێز سەفەر محەمەد حسێن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

سوپاس بۆ وەزیری دارایی و ئابووری بۆ ئەم روون کردنەوەیە، ئەگەر پارە هەبایە، ئەگەر ئەو زیادەش کە جەنابی وەزیر باسی کرد کە ئەوە بەڵێن دانە جێبەجێ بکا، خۆزی ئەگەر بکرابا بەلایەنی کەم مووچەیەک بۆ چەژنی قوربان بدرابا شتێکی زۆر پیرۆز بوو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەگفتوگۆی ئەو بابەتەی کە دانراوە دەرنەچین، ئەو بابەتانە هیچ پەیوەندی بە بودجەوە نییە، ئێستا بابی چواردەیەم گفتوگۆی لەسەر دەکرێ، وەڵامی جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری بۆ ئەم دوو سێ پرسیارەی کاک سەفەر روون بوو، ئەگەر چ تێبینییەک لەسەری هەیە دەنا دەچین بۆ خاڵەکەی تر.

بەڕێز شەفیقە فەقێ عەبدوڵڵا حسەن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەگەڵ ئەوەی کە دەزانم داهات کەمە لە کوردستان و شەهیدەکان تا ئێستا مافی خۆیان وەرنەگرتووە، خانەنشین هەیە، من داوا لە سەرۆکایەتی حکومەتی هەرێم دەکەم کە ئەنفالەکانیش لەبیر نەکات و، سوپاس.

بەڕێز ئیبراهیم سەعید محەمەد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شەوکەت فەرموو ئەگەر چ تێبینییەک هەیە لەسەر وەڵامی برادەران.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا هیچ تێبینییەکی وام نییە، چونکە ئەوەی پێویست بوو وەڵامم دایەوە. تەنها سەبارەت بەم پرسیارەی دوایی، ئەمە دەگەڕێتەوە بۆ توانای ئێمە وەکو حکوومەت، ئەگەر توانا هەبێ بەتەئکید ئێمە پێمان خۆشە خزمەتی باش پێشکەش بەمیللەتی خۆمان بکەین، سوپاس.

بەڕێز د. رۆژ نووری شـاوەیس/سـەرۆک وەزیران:

بەڕێـز سـەرۆکی ئەنجوومەن.

ئاماژەیەک کرا بە شەهیدان و یارمەتی دانیان. لەڕاستیدا دەزگای شەهیدان و دامەزراندن هەیە، ان شاءالله بەم زووانە پرۆژەی فەرمانەکەی دەکەوێتە بەر دەستتان و گفتوگۆ دەکرێت و جێگیر دەکرێ، هەم یەدەگیشی بۆ دانراوە، پێویستە کاتێ کە کەوتە ئیش حساباتیان پێشکەش کردین ئەو کاتە بتوانین بەرێک و پێکی بە شێوەیەکی ئوسولی و یاسایی یارمەتی شەهیدان بدەین. لێپرسراوی ئەو دەزگایە دەستنیشان کراوە و هەندێ لە فەرمانبەریشیان دەستنیشان کراون خەریکین جێگاو شوێنیان بۆ ئامادە بکەین، ئەمە تەنها بۆ زانیاریتانەو بەتەئکید ئەنفالەکانیش دەکەونە ئەو بابەوە، بابی شەهیدان، لەگەڵ ئەواندا مەسەلەکەیان چارەسەر ئەکرێت، دەبێ ئوسولی و یاسایی بێت، بێجگە لەو قسانەی کە کاک شەوکەت کردی، لەڕاستیدا حکومەتی هەرێم خەریکە ئەم جارە بەتەئکید شتێکی زیادە دەکات ئەو شتە زیادانەی کە ئەرکی سەر شانێتی یان لەسەریەتی یان شتێکە خەتای خەڵکی تر بووە یا حکومەتی پێشوو پێی نەکراوە ئێستا ئێمە وردە وردە هەر مانگەی ئەنجامێکمان هەیە، هەر مانگەی شتێکمان هەیە، هەر کاتێ بینیمان تۆزێ پارەیەک لەبەر دەست دا هەیە کە بتوانین شتێکی پێ پێک بێنن یاپرۆژەیەک بێ ئەیکەین یاخود مووچەیەکی پێ ئەدەین کە بەقەرز ئیعتبارمان کردووە یاحسابێکی ئەو حسابانە ئەکەین کە لە بانق دانراوە. راستە حسابی ئەو زەمانە، بڵێین زەمانی شەڕی عێراق و ئێران لەپێش راپەڕین لەبانق دانراوە بەڵام لەهەمان کاتدا ئەمە ئەرکی سەر شانی حکومەتە، ئێمە حکومەتین لەبەر ئەوە بەئەرکی سەرشانی خۆمانی ئەزانین کە مافی هاووڵاتیان بپارێزین کە توانا هەبوو بۆیان جێبەجێ بکەین، وەکو مەسەلەی مووچەی مانگێک کە توانا هەبوو زانیمان شتێکی پێویستە و یارمەتی خەڵکەکەیە یەکسەر ئەو مووچەمان دا، ئێستاش مووچە هەیە بەتەئکید بیر لەوە ئەکەینەوە، هەر کاتێ کە پارە هەبوو لەوەزارەتی دارایی باس کراوە، لەئەنجوومەنی وەزیران باس کراوە، کە ئێمە بەزووترین کات ئەو مووچەیە بدەین، ئێنجا هەر کاتێک ئەو پارەیە هەبوو ئەوە دەیدەین ئەمەش برێکی گەورەیە و کەم نییە، ئەو برە کۆبۆوە بە تەئکید بەزووترین کات دەدرێ. خاڵێکی تریش هەیە ئەویش ئەوەیە ژمارەیەکی زۆر مامۆستامان هەیە، لەوڵاتێکی وەکو وڵاتی ئێمە رۆشنبیریی پێش هەموو شتێکە، ئێمە رۆشنبیریان دوا بکەوێ واتە وڵاتەکەمان بەگشتی دوا ئەکەوێ. رۆشنبیریی بەردی بناغەی پێشکەوتنی میللەتە. مامۆستایانی کوردستان لەبارێکی گوزەرانی دارایی زۆر خراپدا ئەژین، گەیشتووتە رادەیەکی وا مامۆستا کە پێویست بێ بچێ سەرجادە پاکەت بفرۆشێ یا شوفێری تاکسی بکات، ئەو مامۆستایە سبەینێ چۆن بەرەو رووی قوتابییەکانی دەبێتەوە، چۆن قوتابییانی رێزی لێ بگرن؟ وگوێی لێ بگرن؟ بۆیە ئەمە یەکێکە لە ئەرکەکانی سەرشانمان کەدەبێ بەڕاستی حەملەیەکی گەورەی بۆ دروست بکەین، بۆیە بڕیارماندا کە تەنیا حسابی ئەو مامۆستایانەش نەکەین کە بڵێن لەهەولێرن لەژێر دەسەڵاتی حکومەتی هەرێم دان،

بۆیە بڕیارماندا بە بۆنەی جەژنی نەورۆزو لەدایک بوونی بارزانیی نەمرەوە یارمەتییەکی گشت مامۆستاکانی پارێزگاکانی کەرکووک و سلێمانیش بدەین، یانی ئەم جۆرە شتانە بە بەردەوام ئێمە ئەیکەین. ئەگەر ئێوە ئێمەتان بینی ڕۆژێ لەڕۆژان پارەمان هەبوو، حکومەت ئیشێکی پێ نەکرد یا ئەنجامێکی نەبوو ئەو کاتە پەنجەمان بۆ ڕاکێشین، دەست لەچاومان بنێن، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس بۆ سەرەک وەزیران. چ تێبینی تر نییە؟ بابی چواردەیەم دەخەینە دەنگدانەوە کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بابی پازدەیەم: وەزارەتی پێشمەرگەیە(١٢٠) ملیۆنی بۆ تەرخان کراوە لیژنەی داراییش چ تێبینی لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس، بابی پازدەیەم لەلایەن جەنابی وەزیری پێشمەرگەوە تێبینیەک نییە. سوپاس دەرگای گفتوگۆ بۆ بابی «١٥» دەکەینەوە. کاک ئازاد فەرموو.

بەڕێز ئازاد عەبدولقادر قەرەداغی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

وەزارەتی پێشمەرگە وەزارەتێکی زۆر گرنگە و پێویستە زۆر گرنگی پێ بدرێت، چونکە پارێزەری پەرلەمان وحکومەتی هەرێمی کوردستانە و پارێزەری ئەوەیە کە لەناحەزانی ناوەوەو دەرەوە پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستان دەپارێزێ و جەنابی وەزیریش خۆی کە لێرەیە بۆ ئەوەی چ لەڕووی مەشق کردن چ لەڕووی پێشکەوتنی وەزارەتەکەمان ئەو بودجە بۆ دیاری کراوە نازانم ئەوە جەنابی خۆی ئەڵێ ئێمە هیچ تێبینییەکمان لەسەر نییە، بەڵام پێشنیارمان ئەوەیە وەزارەتی پێشمەرگە و وەزارەتی ناوخۆ پتر گرنگییان پێ بدرێ. چونکە چارەنووسی میللەتی کورد بەپەرلەمان و حکومەتەوە پێوەی بەستراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس کاک ئازاد بۆ ئەو تێبینییە، دیارە ئەنجوومەنی وەزیران ئەوەندە توانایان هەبووە، چونکە ئەگەر تەماشای بودجەکەیان بکەین ئەوەی کە پێشکەش کراوە بودجەیەکی کەم نییە و لە بودجە تەرخان کراوە بۆ دوو سێ خاڵی سەرەکی ان شاءالله دوارۆژ ئەوەی پێویستی وەزارەتی پێشمەرگە بێ دریغی بۆ ناکرێ، چونکە سەرپشکی بودجەی حکومەت بۆ تەندروستی و بۆ ئەمن و ئاسایش و بۆ پەروەردەو بۆ حالاتی وا تەرخان کراوە کە ئێستاکە بەڕێزان باسیان کرد بەدوورو درێژی، بەتەئکید وەزارەتی پێشمەرگە خاڵێکی گرنگە لەو خاڵانەی کە باس کران، ئێستاش بابی (١٥) بخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە؟.. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
بابی شازدەیەم: وەزارەتی پیشەسازی و وزە، دیوانی وەزارەت «٣٩٥٢٠٠٠» سێ ملیۆن و نۆ سەدو پەنجاو دوو هەزار دینارە. تێبینیمان لەسەر نییە، سوپاس.
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:
بودجەی وەزارەتی پیشەسازی و وزە چ تێبینیەکی لەسەر نییە؟ جەنابی وەزیر چ تێبینی نییە؟ ئێستا دەرگای گفتوگۆ بۆ بابی «١٦» کراوەیە، د. رزگار فەرموو.
بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
وەزارەتی پیشەسازی وەزارەتێکی بەرهەم هێنەرە کەکارگەو فابریقەکانی هەمووی بەرهەمیان هەیە، ئایا وەزیری پیشەسازی توانای هەیە وەکو فەرمانگەکانی تر پشت بە داهاتی ئەم بەرهەم هێنانە ببەستێ؟ ئەگەر توانا هەیە ئەمە بێتە سەر وەزارەتی دارایی باشە، سوپاس.
بەڕێز حەمید سەلیم میران:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
من پرسیارێکم هەیە بۆ بەڕێز وەزیری پیشەسازی و وزە، ئایا کێشەی ئاویان لەبەر چاو گرتووە کە ئەبێت چار بکرێت؟ چونکە زۆربەی خەڵکی ئاوی ناگاتێ، باری کارەباشمان باش نییە ئایا ئەوەیان لەبەر چاو گرتووە، کە ئاو بۆ خەڵکی هەولێر پەیا بکەن؟ سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
بۆ پرسیارەکەی کاک د.رزگار لەڕاستیدا من وەکو وەزیری دارایی بەپێویستی دەزانم ئەو پشتگیرییە لەوەزارەتی پیشەسازی بکەم، هەر لە سەرەتاوە تائێستا هەم ئاهەنگێکی باشمان پێکەوە بووە ،وەزارەتی دارایی زۆر یارمەتی داون، بەڵام خۆشی گرفتی زۆرە، چەندین دانیشتنمان کردووە کە گرفتەکانیان چارەسەر بکەین، سوپاس.
بەڕێز د.قاسم محەمەد قاسم:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
مادەم خودان پێ ی رازی یە، سوپاس.

بەڕێز د. ئیدریس هادی سالح/وەزیری پیشەسازی:
بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.
ئێمە داهاتی خۆمان هەمووی بۆ وەزارەتی دارایی وئابووری دەنێرین(داهاتی کارگەو فابریقەکان)،

هەم ئاهەنگییەکیش هەیە، پێشکەشیش کراوە بەجیا. ئەو بودجەی هەمانە تەنها هی دیوانی وەزارەتە. سەبارەت بە کێشەی ئاو لیژنەیەکی باڵا لە سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران پێکهاتووە بۆ بەستنی کارەبا بۆ بیرەکان، بودجەیەکی تایبەتی بۆ کێشەکانی دانراوە، ئێمە لە بەرنامەی خۆشمان دا پێشکەشمان کردووە ئەو شتە هەموو حسابی بۆ کراوە، سوپاس.

بەڕێز حەمید سەلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

جەنابی وەزیر وەڵامی دایەوە، سوپاس.

بەڕێز د. رۆژ نووری شاوەیس/سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لەڕاستیدا دەبوایە وەزیری پیشەسازی زیاتر ئەو بابەتە روون بکاتەوە، مەسەلەی کارەباو مەسەلەی ئاو مەسەلەیەکی ژیاریە سەبارەت بە هەولێرەوەو هەموو مرۆڤێکەوە لە هەر شارێکدا بژێ. بەتەئکید سەرچاوەی وزەی کارەبایی کە لە دوکان و دەربەندیخان لە ژێر دەستی دەسەڵاتی حکومەتی هەرێمدا نییە، ئەوە لەژێر دەسەڵاتێکی ناشەرعییە و ئەو دەسەڵاتە ناشەرعیەش گەمەی پێ ئەکاو بەشێوەیەکی رێک و پێک نایبنێرێ بۆ هەولێر وە ئێمە وای بۆ دەچین تا ئەو دەسەڵاتە بەو شێوەیە لەوێ بێ مەسەلەی ئاو و کارەباو ئەو کێشەیە ئەگەر ئێمە چارەیەکی بۆ نەدۆزینەوە بەو شێوەیە ئەمێنێتەوە. لەبەر ئەوە ئەبێ پێشبینی ئەوە هەموو بکەین و رێگای چارەیەکی وای بۆ بدۆزینەوە کە بتوانین سەربەخۆییەکمان هەبێ لە بارەی کارەباو مەسەلەی ئاو بۆیە ئێمە لە سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران و ئەنجوومەنی وەزیران باسی ئەوەمان کردووە کە لیژنەیەکی باڵا دروست بکەین بۆ چارەسەرکردنی مەسەلەی ئاو، چونکە مەسەلەیەکی زۆر پەلەیە لە هەولێردا کەپێش هەموو شتێک حسابی ئەوە بکرێت کە ئەو وزەیەی کە دێت کەمە یان زۆرە پێش ئەوە وا دابەش بکرێ کە مەسەلەی ئاوی پێ چاک بکرێ. هەموو دەسەڵاتێک دراوە بە لیژنەکە، بەڕێز وەزیری پیشەسازی و وزە سەرۆکی ئەو لیژنەیە لە هەمان کاتیشدا هانی سەرمایەداران دەدەین، هانی خەڵکی ئەهلی دەدەین کە لە هەولێردا موەلیدات دابنێن وەکو بازرگانییەک وەکو کۆمپانیایەکی کارەبا بڵێین، کۆمپانیایەکی کارەبای سەربەخۆ ئەتوانێ موەلیدات بێنێ لێرە لە هەولێر دابنێ، کارەبا دابەش بکەنە سەر ماڵەکان و، پارەی خۆی وەربگرێت، ئێمە وەکو حکومەتی هەرێمی کوردستان گومرگیان لێ وەرناگرین، ئێمە وەکو حکومەتی هەرێمی کوردستان گازوایلیان بە نرخی حکومی و بەهەرزان دەدەینێ، ئەگەر ئەو ئاسانکارییانەش کەم بوو ئاسانکاری دیکەشیان بۆ دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس بۆ سەرۆک وەزیران. ئێستاش ئەیخەینە دەنگدانەوە، بابی شازدەیەم کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان ئەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکرای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بابی حەڤدەیەم: وەزارەتی داد، دیوانی وەزارەت (٤٠٩٦٦٠٠) چوار ملیۆن و نەوەدو شەش هەزار و شەش سەد دینار، بەڕێوەبەرایەتی دادگاکان (١٣٣٨٣٠٠٠) سێزدە ملیۆن و سێ سەدو هەشتاو سێ هەزار دینار، هەموو بەڕێوەبەرایەتییەکانی تۆماری خانوو بەرە (٤٤٦٠٠٠٠) چوار ملیۆن و چوار سەدو شەست هەزار دینار، بەڕێوەبەرایەتییەکانی چاودێری نەباڵقەکان (٣٤٤٨٠٠) سێ سەدو چل و چوار هەزارو هەشت سەد دینار، کۆی گشتی وەزارەتی داد (٢٢٢٨٤٤٠٠) بیست و دوو ملیۆن و دووسەدو هەشتاو چوار هەزارو چوارسەد دینار. لیژنەی ئابووری هیچ تێبینی لەسەر نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ لیژنەی ئابووری، بابی حەڤدەیەم هیچ تێبینیەک نییە. جەنابی وەزیری داد فەرموو.

بەڕێز قادر جەباری/ وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا لەو ماوەیەی کە ئەم بودجەیە گفتوگۆ کراوە لەگەڵ وەزارەتی دارایی، ئەو ماوەیە وەزارەتی داد بەڕێز مامۆستا عەبدولغەنی وەزیر بوو بەوەکالەت، خاڵێک هەیە ئەویش لە مێژەوە منداڵانی بێ سەرپەرشتی و بێ باوک کە ئەمەش مەسەلەی (قاصرین)ە کاتی خۆی کە حکومەتی مەرکەزی دام و دەزگای خۆی لە کوردستان کێشاوەتەوە، ئەو پارەی کە هەیان بووە لە بانق هەموویان بردووەو ئەمە چەند ساڵێکە ئەم منداڵانە بێ سەرپەرشتی ماونەتەوەو ئەم توویژە لاوازە بە دەست ئەم بابەتەوە دەناڵێنن، ئێستا پارە نییە قەرزەکانیان بدەنەوە ئەوەی کە بەقسط ئەیان دەنێ پارە نییە بیان دەنێ. داوا ئەکەم وەکو بەزەییەک بەم لێقەوماوانە کە بودجەیەک تەرخان بکرێ لە سنووری پێنج شەش ملیۆن لە بانق دابنرێ، بۆ ئەوەی بتوانن هاوکارییەکی ئەوانە بکەین کە بەشێک لە ئێش وئازاری ئەمانە کەم بکرێتەوە، دەنا پارەکەی خۆیان کاتی خۆی کە براوە زۆر تر بووە لەوەی کە ئێمە داوای ئەکەین،زۆر سوپاستان ئەکەین.

بەڕێز مەلا عەبدولغەنی/ وەزیری هەرێم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەوەی کەوا جەنابی وەزیری داد ئاماژەی بۆ کرد وایە. سەبارەت بە قاصرین کە بێکەسوکارن بارەکەیان(أیتام) زۆر پەرێشانە، ئەو پارەی ئەو کاتە، کاتی خۆی لە بەغدا دانراوە نزیکەی «١٨» ملیۆنە من دەڵێم کێشەی هەتیمان لە شەهیدان کەمتر نییە، لەبەر ئەوە من لێرە پشتگیری لە بۆچوونی وەزیری داد دەکەم کە ئەو بڕەپارەی دانراوە زۆر کەمە، دەبێ زیاتر دابنرێ وە لێرەوە فەرموودەی پێغەمبەرتان درودی خوای لێبێت بەبیر دێنمەوە، کە دەفەرموێ «انا وكافل اليتيم في الجنة سواء» سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەو بابەتەی ئێستا هەردوو بەڕێزان باسیان کرد ئێمەش وەکو وەزارەتی دارایی و ئابووری لەگەڵ ڕەئیەکانیانین، لە هەمان کاتیشدا لەچەندین کۆبوونەوەی ئەنجوومەنی وەزیراندا ئەم بابەتە باس کراوە، پێشنیارکرا لە وەزارەتی داد بەرنامەیەکی تایبەتی بۆ ئەو برە پارانە دەستنیشان بکرێ پێشکەش بە وەزارەتی مرۆڤایەتی بکرێ تا لەبەرنامەکانی بڕیاری(٩٨٦) بەڕێزیان لەگەڵ بەرپرسانی (UN) باس بکەن بۆ ئەوەی بتوانن مافی ئەو هەژارانە وەربگرن، سەبارەت بە ئێمەش وەکو وەزارەتی دارایی ئەوەی لە دەستمان بێت بە تەئکید درێغی ناکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. شەفیق قەزاز/ وەزیری مرۆڤایەتی هاوکاری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ڕاستە لەئەنجوومەنی وەزیراندا ئەمە ماوەیەکی زۆر لەمەو پێش باس کراوە، لەسەر ئەو زانیارییەی کە ئێمە لەوەزارەتی داد وەرمان گرت نامەیەکی پێکراوەو ڕاپۆرتێکی پێ نێردرا بۆ نوێنەری نەتەوە یەکگرتووەکان لێرە. ئەمە پێش ئەوەی کەوا بڕیاری (٩٨٦) پیادە بکرێت، هەتا ئێستاش چاوەڕوانی ئەوە ئەکەین، لەڕاستیدا ئەوەی کە دراوە بەنەتەوە یەکگرتووەکان شێوازی سکالایەک وەرئەگرێ کە لە حکومەتی عێراق کراوە، ئینجا ئایا ئەمە چەند ئەنجامی دەبێ، چەند شتێکمان دەست ئەکەوێ یان دەستمان ناکەوێ؟ بێگومان هەموویان پشتگیری ئەوە دەکەن منیش پشتگیری ئەوە دەکەم کە ئەو برە پارەیە تەرخان بکرێ، چونکە بەڕاستی هێنانەوەی ئەو برەو لەم بارودۆخەی ئێستادا ڕەنگە شتێکی نەختێ دوور بێ، سوپاس.

بەڕێز محەمەد حەسەن باڵەتە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

کە ئەو برە پارەیە تەرخان بکرێ بۆ چاودێری(القاصرین) ، بەڵام کێشە هەیە، تکا لە وەزیری داد دەکەم کە ئەم گرفتە چارەسەر بکرێ سەبارەت بە چاودێری(القاصرین). کاتی خۆی پێش ڕاپەڕین زۆر برەپارە دابین کرابوو لەسەر حسابی(القاصرین)تەبیعی ئەوە لە موسڵ بوو یان لەبەغدا دەهاتەوە ئەو برەپارە دەهات ژمارەی (١٠٠) ئەبوو، (١٠٠)ی ئەو برەپارەیان ژمارەی ئەنکێتی چاودێری (القاصرین)هەبوو پاش ڕاپەڕین ئەو ژمارانە نەمان و ئەو چەکانەش نەمان، ئێستا دێنە(رعاية القاصرين) داوا دەکەن دەڵێن ژمارەی حسابمان بۆ بێنە، یان ژمارەی چەکمان بۆ بێنە، یان ژمارەی ئەنکێتی کۆمپانیای (تەئمین) دابینمان بۆ بێنە دەچنە موسڵ کەس ئەو ژمارەیان ناداتێ چونکە کۆنە، ژمارەی چەک نییە، جا من تکا ئەکەم لەوەزیری داد ئەو کێشەیە چارەسەر بکات سەبارەت بە(رعاية القاصرين) ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەمە لە بۆنەیەکی تر باس بکرێت باشترە، چونکە ئەو برگەیەی کە ئێستا گفتوگۆ ئەکرێ بابەتی

بودجەیەو، ئەو برگەیەی کە تەرخان کراوە بۆ بەڕێوەبەرایەتی چاودێری(القاصرین) ئەوەی تر ان شاءالله لە دەرفەتێکی تریان بەشێوەیەکی پرسیار ئاراستەی جەنابی وەزیری ئەکەین پاشان وەلامەکەی وەرئەگرینەوە و گفتوگۆش دەکرێ.

بەڕێز د. قاسم محەمەد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوەی کە ئێستا لێرە گفتوگۆ دەکرێ، وابزانم نەدەبا بکرێ، چونکە کاتێک بودجە لە ئەنجوومەنی وەزیران ئامادە کرا، چەند رۆژێک، یان چەند مانگێکی خایاند، باشە لەبەر چی ئەو بابەتە بەبیری واندا نەهات؟ تاکو ئێستا لێرە گفتوگۆی لەسەر بکەین؟ هەر چەند من پشتگیری لەوان دەکەم، بەلام پێویست بوو ئەمە لەئەنجوومەنی وەزیران گفتوگۆی تەواوی بکرابا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

جەنابی وەزیری داد، فەرموو.

بەڕێز قادر جەباری/ وەزیری داد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

من لەسەرەتای قسەکەمەوە وتم داوای لێبوردن ئەکەم ئەو کاتە من لەوەزارەت نەبووم. جەنابی بەڕێز مامۆستا عەبدولغەنی وەزیری داد بوو بەوەکالەت، بۆیە من لەسەرەتای قسەکەمەوە ئاماژەم بەوە کرد، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاس. جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری، فەرموو.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

تێبینییەکی ترم نییە، ئەوەی کە پێویست بوو هەر ئەوەندە بوو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەو پێشنیارەی لەلایەن وەزیری دادەوە باس کرا. ئێستا ئێمە چ پرۆژەیەکمان نییە وەکو روون کراوە، ئەگەر پرۆژەیەکی وا بێ پێشکەش بکرێ بە ئەنجوومەنی وەزیران. پاشان ئەگەر بخرێتە سەر بودجەکەیان، ئێمە لێرە دەیخەینە بەردەم برادەرانەوە. ئینجا بابی «١٧» دەخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵە وەکو خوێندرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

کۆی ئەو برە پارەیەی بۆ بودجەی حکومەتی هەرێم پەسەند کرا بۆ سالی ١٩٩٧بریتییە لە(٢٢٥٤٣٣٧٨٠٠)دینار، ئەوە بودجەی ئاسایی تەواو بوو. پاش ئەوە لاپەڕەیەکی ترمان هەیە بۆ خشتەی تایبەت بە بودجەی نەخشەیی پلانییەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاستان دەکەین. وابزانم ئەم دانیشتنەی ئێستاکە کۆتایی پێ دێنین. پێشنیارەک هەیە کە سبەی سەعات «١٠» گفتوگۆی بودجەکە تەواوکەین . ئەگەر ئەنجوومەنی وەزیران چ تێبینیەکی نەبێ، زۆر باشە.

بەڕێز د. ڕۆژ نووری شاوەیس/ سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

دوو خاڵمان هەیە حەز ئەکەین ئەگەر بکرێ ئەویش تەواو بکرێ بۆ ئەوەی بتوانین ئیش و کاری خۆمان تەواو بکەین. خۆشتان ئەزانن نەورۆزیش لەرێیە واتە تا زووتر تەواو بین باشترە. لەوانەیە سبەینێ لە فەرمانگەکان هەموو ئیشێکی زۆرمان هەبێ، سێ ڕۆژیش پشووی نەورۆزە. ئەگەر بکرێ پاش نیوەڕۆ دانیشینەوە. کارەکانمان تەواو بکەین لەهەمان کاتدا کاک عەبدولجەلیل فەیلی سوێندی خۆی بخوات وەکو وەزیری هەرێم، چونکە ئەو ئامادەیەو پاش نیوەڕۆ ئامادە دەبێت بەتەئکید، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس، مادام وایە پشوویەک ئەدەین لە سەعات (٣،٣٠) بەردەوام دەبین لەسەر گفتوگۆ کردنی ئەوەی ماوە لەبودجەی حکومەتی هەرێم، هەروەها سوێندخواردنی بەڕێز کاک عەبدولجەلیل فەیلی. ئەم دانیشتنەمان لێرە کۆتایی هات، زۆر سوپاس.

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (٢)

كۆبوونەوەی دووەم/چوار شەممە ڕێكەوتی ١٩٩٧/٣/١٩

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

ئێستا دەست دەكەین بە تەواوكردنی بەرنامەی كاری سەر لە بەیانیمان و كۆبوونەوەی دووەمی ئەمڕۆمان، بەردەوام بوونە لەسەر دانیشتنەكەی خۆمان، ئێستاش خاڵی یەكەمی بەرنامەی كاری بەیانی كە دوامان خست لەبەر ئەوەی پاڵێوراوی پۆستی وەزیری هەرێم كاك عەبدولجەلیل فەیلی لەبەر هۆیەكی تایبەت دواكەوت، ئێستا دەست بەوە دەكەین با جەنابی سەرۆكی ئەنجومەنی وەزیران بفەرمووێ.

بەڕێز د. ڕۆژ نووری شاوەیس/سەرۆك وەزیران:
بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

پێشنیار دەكەین بۆ پڕكردنەوەی پۆستەكانی حكومەتی هەرێمی كوردستان، پۆستێكی وەزارەتی هەرێم بدرێ بەبەڕێز كاك عەبدولجەلیل فەیلی، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

كاك عەبدولجەلیل فەیلی بۆ پۆستی وەزیری هەرێم دەستنیشان كراوە. كێ لەگەڵ ئەوەیە؟.. سوپاستان دەكەین. كێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێكڕای دەنگ پەسەند كرا. زۆر سوپاس. ئێستاش كاك عەبدوجەلیل فەیلی كە بۆ پۆستی وەزیری هەرێم دانرا بابفەرمووێ بۆ سوێندخواردنی یاسایی.

بەڕێز عەبدولجەلیل فەیلی:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەخوای مەزن سوێند دەخۆم كە بەدڵسۆزییەوە پارێزگاریی لەیەكێتی گەل و خاكی كوردستانی عێراق بكەم و ڕێز لەیاسا ڕەچاوكراوەكان بگرم و بە تەواوی چاودێریی بەرژەوەندییەكانی گەل بكەم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن:

بەناوی پەرلەمانی كوردستانەوە پیرۆزبایی لەكاك عەبدولجەلیل فەیلی دەكەین بە بۆنەی بوونی بە وەزیری هەرێم ،داوای سەركەوتنی بۆ دەكەین لەئیش وكارەكانیدا.

ئێستاش بەردەوام دەبین لەسەر خاڵی سێیەممان كە ئەویش تەواوكردنی بودجەی حكومەتی هەرێمی كوردستان. ئەگەر جەنابی وەزیری دارایی و، لیژنەی یاسا تەشریف بێنن بۆ ئێرە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بودجەی ئاسایی ڕاستە تەواو بوو، بودجەی پلان ماوە، بودجەی تەمویلی زاتیش ماوە دەبێ ئەوە تەواو بکەین پاشان بێنە سەر یاسای بودجەکە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس. باجەنابی وەزیری دارایی و کاک جەمیل بفەرموونە جێگای خۆیان. وەزیری هاوکاری و وەزیری دارایی و ئابووری باتەشریف بێننە ئێرە ،تابەردەوام بن لەسەر بەرنامەی خۆیان پاشان لیژنەی یاساش......

ئەگەر تەماشا بکەن ئێستا خشتەی ژمارە «٣» پوختەی کۆتایی بودجەی پلانە (الخطة).

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەو لیستە کە هاوپێچە لەگەڵ «م/٤» لیستی سێیەمە . هێژا سەرۆکی پەرلەمانێ باب بەباب پوختەی کۆتایی بودجەی پلانی هەرێمی کوردستان دەخوێنینەوەو دەنگی لەسەر دەدەین ئەگەر جەنابت ڕەزامەندی بفەرمووی، ئەگەر نا تەفصیلەکانیش هەر لامان هەیە دەیخوێنینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

فەرموو کاک جەمیل.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بابی یەکەم: سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران پازدە ملیۆن دینارە، هیچ شتێکمان لەسەر نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

بابی یەکەم: سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران لیژنەی دارایی و ئابووری هیچ تێبینییەکی نییە. دەرگای گفتوگۆ بۆ ئەندامانی پەرلەمان کراوەیە لەسەر ئەم خاڵە. چ (مداخلە)یەک نییە؟ دەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

زانکۆو پەیمانگاکان حەوت ملیۆن دینارە هیچ تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

دووەم: زانکۆو پەیمانگاکان تێبینیتان لەسەری نییە وەکو لیژنەی دارایی و ئابووری خوێندیانەوە؟ دەرگای گفتوگۆ کراوەتەوە. چ تێبینییەک نییە؟ دەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بابی دووەم: وەزارەتی پەروەردە(۳۰۰۰۰۰۰۰۰) سێ سەد ملیۆن دینارە ئەویش بۆ کەلوپەلو پێداویستی پەرتووکی خوێندنە کە زۆر کەمە. هیچ تێبینیمان لەسەر نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

وەزارەتی پەروەردە چ تێبینی نییە؟ دەرگای گفتوگۆ کراوەتەوە بۆ ئەم بابە کەس گفتوگۆی نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بابی سێیەم: وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن لە بودجەی پیلاندا هاتووە «۵۳۵۰۰۰۰۰۰» پەنجاو سێ ملیۆن و پێنج سەد هەزار دینارە. لە لیژنەی ئابووری کەمترە لەدیوانی وەزارەت بیست و سێ ملیۆن دینار نووسراوە بۆ چاودێری وچاککردنەوەی ڕێگاو پردەکان ئەمە ئیشی دیوانی وەزارەت نییە بەڕێوەبەرایەتییەکانی ئەشغالی پارێزگاکان ـ کە بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئەشغالیشە لەبەر ئەوە لیژنەی ئابووری پێشنیاری کردووە کە ئەو بڕە پارەیە بسڕێتەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن پێشنیاری لیژنەی ئابووری بەو شێوەیەی کە گوێتان لێ بوو، جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری فەرموو.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئێمەش پشتگیری ڕایەکەی لیژنەی دارایی ئەنجوومەن دەکەین، بەڕای ئێمە باشترە هەمان بڕەپارە بمێنێتەوە، بەڵام بگوازرێتەوە بۆ نەخشەی وەزارەتی ئەشغال بۆ ئەوەی لەوێ سوودی هەبێ بۆ بەڕێوەبەرایەتییەکان، تەبیعی لەوێ سوودی لێ بکرێ باشترە نەک بڕەپارەکە کەم بکرێتەوە، چونکە ئەوانیش ئیش وکاریان زۆرە پێویست بەوە دەکات کە پشتگیریان بکرێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

مادام وایە یەک تێبینی هەیە بۆ جەنابی وەزیر، کەمیش نەکرێتەوە برگەیەک هەیە لەیاسای بودجەدا بە گواستنەوەی خۆتان دەتوانن چارەسەری کەن. کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

چاکتر ئەوەیە ئێستا گواستنەوەکە بکرێ، چونکە ئەو کاتە گواستنەوە کە چەسپا لەدیوانی وەزارت کە ئیشی ئەو نییە، ئەو کاتە جەنابی وەزیری دارایی لەوانەیە احراج دەبێت بۆ گواستنەوەی ئەو

برەپارەیە، ئەو برەپارەیە کـە جـەنابی وەزیری دارایی پێـشنیـاری دەکـات بگوازرێتـەوە بۆ بەڕێوەبەرایەتییەکانی ئەشغالی پارێزگاکان، ئێمە لە لیژنەی ئابووریش لاًریمان نییە، سوپاس.

بەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن:

ئەوە پێشنیارێکە لەلایەن وەزارەت و لەلایەن لیژنەی ئابوورییەوە. چ تێبینی نییە؟ باشە دەیخەینە دەنگدانەوە. فەرمووو جەنابی وەزیری ئەشغال و نیشتەجێ کردن تێبینیەکی هەیە.

راست نووری شاوەیس/ بریکاری وەزیری ئەشغال:

بەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن.

سـەبارەت بەو پارەیەی کـە تەرخـان کـراوە، ئەوە لەدیوانی وەزارەت کـراوە لەوانەیە بەشـێـوەیەکی تایبـەتمەند کـرابێ کـە برەپارە دانراوە پارەیەکی کـەمـیـان داناوە کـە زیاد کـراوە لەوانەیە رسـوم وەربگرێ، ئەگەر لەدیوانیش بێ ئێمە هەر داوا لە بەڕێوەبەرایەتییەکانی خۆمان دەکەین بۆ جێبەجێ کردنی ئیشەکانمان بەجۆرێکی ئۆتۆماتیکی، سوپاس.

بەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن:

ئەو پێشنیـارەی وەزارەتی دارایی ولیژنەی دارایی و ئابووری پەرلەمان دەخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگـەڵ ئەو پێشنیـارەی وەزارەتی دارایی و لیژنەی ئابوورییـە؟.. سوپاسـتان دەکـەین. کێ لەگـەڵ نییە؟.. بەتێکرای دەنگ پێشنیارەکە چەسپا.

واتە وەزارەتی ئەشـغـال و نیـشـتـەجێ کـردن ئەو پارەیە کـە بۆی تەرخـان کـراوە بەتێـکرای دەنگ پەسەند کرا. بێجگە لەو گۆڕانکارییەی کە گواستنەوەیەک دەکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێـز جـەمـیـل عـەبدی سندی:

بەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن.

وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن بری پارەکەی «٣٥٠٠٠٠٠» پەنجاو سێ ملیۆن و پێنج سەد هەزار دینارە، پاشـان گـۆڕانکاری لەدیوانی وەزارەت بۆ فـەرمـانگـەکـانی کـراوە، کـە سـەر بە بەڕێوەبەرایەتییـەکانی ئەشـغالی پارێزگاکـانە. ئێسـتا دێننە سەر وەزارەتی کشـتـوکاڵ و ئاودێری دیوانی وەزارەت(٨٢٥٩٢٠٠٠) هەشـتـاو دوو ملیـۆن و پێنج سـەدو نەوەت و دوو هەزار، بەڵام لیژنەی ئابووری کە پرۆژەی دەواجن(٧٠٠٠٠٠٠٠) حەفتا ملیـۆنی تێدا هاتبـوو، من پێشنیـارم کـرد ئەو پرۆژەیە بکات بە نەخشـە بۆ دوو ساڵ ئەم ساڵە(٤٠٠٠٠٠٠٠) چل ملیۆن جـێـبـەجێ بکرێ، کـە چی پێـویسـتـە(٣٠٠٠٠٠٠٠) سێ ملیـۆن بۆ سـاڵی داهاتووش تەرخـان بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز شـەوکـەت شـێخ یەزدین/ وەزیـری دارایـی:

بەڕێـز سـەرۆکی ئـەنجـوومـەن.

من دووبارەی دەکـەمـەوە، ئەو بودجەیەی کـە دەسـتنیـشـانمان کـردووە بۆ ئێـوەی بەڕێز گـفـتـوگـۆی تێـروتەسـەلی لەسـەر کـراوە، تائێـمـە گـەیشـتـینە ئەو برە پارەیە، بە بەرژەوەندمـان زانی کـە ئەو

برەپارەش بەرچاو بکرێ بۆ ئەوەی بتوانن وەکو پێویست بە ئەرکەکانی پرۆژەکان هەڵبستین. جا من پێشنیار دەکەم بەڕێز وەزیری کشتوکاڵ روون کردنەوەی زیاتر بدات لەسەری، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

با جەنابی وەزیری کشتوکاڵ و ئاودێری بفەرمووێ.

بەڕێز محەمەد بازیانی/ وەزیری کشتوکاڵ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا ئێمە لەنییەتی ئەوەداین دوای گفتوگۆیەکی زۆر لەگەڵ وەزارەتی دارایی ئەو پرۆژەی دەواجنانە بەگەڕ بخەینەوە ئەگەر بەرهەم هێنانی تەواوەتی نەبێ زەرەرە، هەروەهاش بەنیوە چڵی بێت هەر زەرەرە، لەبەر ئەوە کەڵکێکی ئابووری هەیە وای بۆ دەچم ئەوەی کە جەنابی کاک شەوکەت فەرمووی هەر ئەوەیەو، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وابزانم رەئی کاک جەمیل هەر ئەوەیە، بەڵام ئەیەوێ بیکات بە بەش بەش مادام وایە با هەروەکو خۆی بمێنێتەوە هیچ گرفتێک نییە، باشە کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مادام بەش بەشەکە پلانێکە بۆ دوو ساڵ زەرەری تیایە لاریمان نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس کاک جەمیل، دەرگای گفتوگۆ کرایەوە بۆ ئەم بابە، کێ تێبینی هەیە لەسەر ئەو بابەتە؟ نییە. دەیخەینە دەنگدانەوە واتە رای لیژنەی دارایی و ئابووری ئێستاکە هەر «٨٢٥٩٢٠٠٠» هەشتاو دوو ملیۆن و پێنج سەدو نەوەت و دوو هەزار دینارە، کە وەکو خۆی دەمێنێتەوە، کێ لەگەڵ ئەو رەئیەیە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن داوای «٨٠» هەشتا ملیۆن دیناری کردووە، ئێمەش هیچ تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لە بودجەی پلانەکە پێشنیاری «٨٠» هەشتا ملیۆن دینار کراوە، جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری هیچ تێبینیەک هەیە؟

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەخێر هیچ تێبینییەکمان لەسەر نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئێستا دەرگای گفتوگۆ بۆ ئەم بڕگەیە کرایەوە چ تێبینی نییە؟ دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەندکرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزارەتی رۆشنبیری «١٥٠٠٠٠٠» یەک ملیۆن وپێنج سەد هەزار دینارە تێبینیمان لەسەر نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەزارەتی رۆشنبیریی «١٥٠٠٠٠٠» یەک ملیۆن و پێنج سەد هەزار دینارە چ تێبینی نییە؟ کەس تێبینی نییە لەسەر ئەم بڕگەیە؟ نییە، دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاس. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزارەتی ئاوەدانکردنەوەو گەشەپێدان «٦١١٦٥٠٠٠٠» شەست و یەک ملیۆن و شەش سەد و پەنجا هەزار دینارە. تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەسەر بودجەی وەزارەتی ئاوەدانکردنەوەو پەرەپێدان چ تێبینییەک لەلایەن لیژنەوە نییە. دەرگای گفتوگۆ کراوەتەوە بۆ ئەم بڕگەیە. دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە وەکو خوێندرایەوە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزارەتا ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی داوای «٦» شەش ملیۆن دیناری کردووە، ئێمەش هیچ تێبینیمان لەسەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی لیژنە چ تێبینی نییە. برادەران چ تێبینییەکیان نییە؟ نییە، دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزارەتی دارایی و ئابووری «٢٥» بیست و پێنج ملیۆن دینارە. هیچ تێبینیمان لەسەری نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی دارایی و ئابووری هیچ تێبینییان لەسەری نییە، چ تێبینییەک نییە؟ چ (مداخلە)یەک هەیە لەسەر ئەم بڕگەیە؟ نییە، دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین، کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەزارەتی پیشەسازی و وزە «٥١٩١٨٠٠٠» پەنجاو یەک ملیۆن و نۆسەدو هەژدە هەزار دینارە. تێبینیمان لەسەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چ تێبینیەک نییە لەسەر بودجەی وەزارەتی پیشەسازی و وزە؟ نییە، دەیخەینە دەنگدانەوە،کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کۆی کۆتایی بودجەی پلانی هەرێمی کوردستان هەروەکو پەسەند کرا دەکاتە(٦٨٤١٦٠٠٠٠) شەش سەدو هەشتاو چوار میلۆن و سەدو شەست هەزار دینار.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، ئەم بڕگەیەش تەواو. دەچینە سەر بڕگەیەکی تر.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێستا دوو بودجە تەواو بوو، بودجەی ئاسایی وەکو دەڵێن بودجەی جاریە و بودجەی پلان(خطة)، تەواو بوو ئێمە ئێستا دێنە سەر بودجەی فەرمانگەکانی خۆیی کارگەکان وفەرمانگەکانی سەر بەوەزارەتی پیشەسازی و وزە بۆ ساڵی ١٩٩٧ «٥٣٥٧٧٥٠٠٠» پێنج سەدو سی و پێنج ملیۆن و حەفت سەدو حەفتاو پێنج هەزار دیناریان داوا کردووە، هیچ تێبینیمان لەسەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چ تێبینییەک نییە لەسەر ئەم بڕگەی کە خوێندرایەوە؟ دەرگای گفتوگۆ کرایەوە، کەس قسەی نییە لەسەری؟ دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بانقی مەرکەزی وبانقە بازرگانییەکان و بانقە تایبەتمەندەکان کە بانقی کشتوکاڵی وپیشەسازی و

نووسینگەکانی تەئمین دەگرتەوە بۆ ساڵی ۱۹۹۷ (۱۳۹۹۳۷۰۰) سیانزە ملیۆن و نۆسەدو نەوەد و سێ هەزارو حەفت سەد دینارە. هیچ تێبینیمان لەسەری نییە.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

چ تێبینیەک لەسەر ئەو بڕگەیەش نییە بۆ گفتوگۆ کێ ناونووسی خۆی ئەکا؟ کەس نییە؟ دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بە تێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

کۆی بودجەی تەمویلی خۆیی بووە (٥٤٩٧٦٨٨٠٠) پێنج سەدو چل و نۆ ملیۆن و حەفت سەدو شەست و هەشت هەزار و هەشت سەد دینار، ئێستا پەسەند کراوە. هیچ تێبینیمان لەسەر نییە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاس، واتە بودجەی ئاسایی و بودجەی نەخشە و تەمویلی خۆیی تەواو، دوای دەنگدان پەسەند کرا، زۆر سوپاستان دەکەین. ئێستاش دەچینە سەر بڕگەیەکی تر لە بودجە، ئەویش بڕیاری یاسای ئەم بودجەیەیە، ئەگەر لیژنەی یاسا یەکێکیان تەشریف بێن بۆ ئێرە یان دوویان، ئارەزووی خۆیانەکاکە شێخ عەدنان یاسای بودجە وەکو پرۆژەیەک دەخوێنێتەوە، پاشان دەیخەینە دەنگدانەوە. .وادیارە کاک جەمیل تێبینی هەیە بابفەرموێ.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

ئەوەی کە ئێستا پەسەند کراوە پرۆژەکانی لەلای من هەیە، ئیتر ئەوەی کە لەلایەن شێخ تەنها گۆڕانکاری یەک ملیۆنی لێ دەکەم، لەبەر ئەوە ئێستا کاک شێخ لەوە ئاگادار دەکەمەوە. ئەوەی من دەمەوێ بڕگەی سێیەمە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاستان دەکەم ئەمە جێگای باسە، باشە کاک جەمیل بۆ ئەم ژمارانە روون کردنەوەیەک بدات، ئەگەر تەماشای پرۆژەی یاساکە بکەن مادەی «۲» خەمڵێندراوی داهاتی هەرێمە کە دەی چەسپێنین، جەنابی وەزیری دارایی پوختەی ئەم داهاتە دەخوێنێتەوە وەکو روون کردنەوەیەک لە کاتی گەیشتنی ئەو مادەیە، تاکو بۆ ئەندامانی پەرلەمان روون بێت، فەرموو کاک شێخ. وابزانم باشە لەسەرەتاوە دەست پێ بکەی.

بەڕێز شێخ عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

بسم الله الرحمن الرحيم

باسم الشعب

رقم القرار:

تاريخ القرار: / /١٩٩٧

استناداً الى احكام الفقرتين «١و٥» من المادة السادسة والخمسين من القانون رقم (١) لسنة ١٩٩٢ وبناءاً على ماعرضه وزير المالية والاقتصاد وبموافقة مجلس الوزراء، قرر المجلس الوطني لكوردستان العراف بجلسته المنعقدة بتاريخ / /١٩٩٧ اصدار القانون الآتي:

قانون موازنة اقليم كوردستان العراق

القانون رقم ( ) لسنة ١٩٩٧

المادة الأولى:

أ- يرصد للنفقات الجارية للمجلس الوطني لكوردستان العراق والوزارات وادارات الاقليم لعام ١٩٩٧ مبالغ مجموعها (٢٢٨٤٧١٧٨٠٠) دينار مع «١٧٠» الف دولار امريكي.

ب - يرصد لموازنة الدوائر والشركات ذات التمويل الذاتي لعام ١٩٩٧ مبالغ مجموعها (٥٤٩٧٦٨٨٠٠) دينار.

ج - يرصد لموازنة الخطة لعام ١٩٩٧ مبالغ مجموعها (٦٨٤١٦٠٠٠٠) دينار..

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

مادەی یەکەم وەکو خوێندرایەوە کێ تێبینی هەیە لەم مادەیە؟ نییە. دەیخەینە دەنگدانەوە،کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەندکرا.

ئێستاش بەڕێز وەزیری دارایی وئابووری خشتەی داهات دەخوێنێتەوە بابفەرمێ.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

خشتەی داهات بەم جۆرەی خوارەوەیە، خەملاندنی ساڵی ١٩٩٤ «١١٥٠٠٠٠٠٠٠» دینارو خەملاندنی ساڵی ١٩٩٧ «١٤٩٢٠٠٠٠٠٠» دینار. دووەم باجی دەرامەت: «١٧» ملیۆن دینار لەساڵی ١٩٩٤ و(١٥) ملیۆن لەساڵی ١٩٩٧دا. سێیەم باجی خانووبەرە «٥» ملیۆن دینار ساڵی ١٩٩٤و «٥» ملیۆن بۆ ساڵی ١٩٩٧. چوارەم خانوو بەرەی میری «٢» ملیۆن دینار لە ساڵی ١٩٩٤ و «٣» ملیۆن دینار لە ساڵی ١٩٩٧. پێنجەم: بەڕێوەبەری گشتی بازرگانی ساڵی ١٩٩٤ هیچ بۆی دانەنراوە، ساڵی ١٩٩٧(٥٠٠) هەزار. شەشەم: وەزارەتی تەندروستی و

کاروباری کۆمەڵایەتی ساڵی ١٩٩٤(٩) ملیۆن دینارو ساڵی١٩٩٧(١٠) ملیۆن و(٤٨٠) هەزار دینار. حەوتەم: وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری ساڵی ١٩٩٤(٩) ملیۆن دینارو بۆ ساڵی ١٩٩٧(١٨) ملیۆن و (٣٤١) هەزار دینار. هەشتەم: وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی ساڵی ١٩٩٧ «١» ملیۆن و(٣٠٠) هەزار دینار. نۆیەم: وەزارەتی ناوخۆ ساڵی ١٩٩٤(٢) ملیۆن و (٥٠٠) هەزار دینارو ساڵی ١٩٩٧ یەک ملیۆن و(٥١٠) هەزار دینار. دەیەم: وەزارەتی رۆشنبیری یەک ملیۆن و(٥٠٠) هەزار دینار، ساڵی ١٩٩٧(٤)ملیۆن و(٦٠٠) هەزار دینار. یازدەیەم: وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار ساڵی ١٩٩٤ چی بۆ دانەنراوە ساڵی ١٩٩٧ «٢٥» ملیۆن دیناری بۆ دانراوە. دوازدەیەم: وەزارەتی پەروەردە ساڵی ١٩٩٤چی بۆ دانەنراوە ساڵی ١٩٩٧(٦٠٠) هەزار دینار. سێزدەیەم: وەزارەتی داد(٢٠) ملیۆن دینار ساڵی ١٩٩٤ دەستنیشان کراوە، ساڵی ١٩٩٧(٤٢) ملیۆن و(١٠) هەزار دینار. چواردەیەم: زانکۆ و پەیمانگەکان و فەرمانگەکانی ئامار ساڵی ١٩٩٤هیچی بۆ دانەنراوە، ساڵی ١٩٩٧ «٨٠٩٩٥٠» دینار. پانزدەیەم: دام و دەزگا وکارگەکانی وەزارەتی پیشەسازی ساڵی ١٩٩٤(٢٧) ملیۆن دینار دانراوە، ساڵی ١٩٩٧ «٧» ملیۆن دینار دانراوە. شانزدەیەم: داهاتی جۆراو جۆر ساڵی ١٩٩٤(٦) ملیۆن دینار دانراوە، ساڵی ١٩٩٧ «٣» ملیۆن دینار دانراوە، کۆی گشتی لە ساڵی(٩٤) یەک ملیارو (٢٥٠) دووسەدو پەنجا هەزار دینارە لە ساڵی ١٩٩٧ (١٦٣١١٥٠٢٥٠) یەک ملیارو(٦٣١) شەش سەدو سی و یەک ملیۆن و(١٥٠) سەدو پەنجا هەزارو ٢٥٠ دوو سەدو پەنجا دینارە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەمە پوختەی خشتەی داهاتی حکومەتی هەرێمی کوردستان وەکو خەمڵاندنێک بۆ ئەم ساڵە بوو، واتە لەمادده «٢» ئەو کۆی گشتی یە دەخوێنێتەوە یەک ملیار بوو. بیخوێنەوە زەحمەت نەبێ.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبیعی برەپارەیەکمان لەبیرچوو کە زیادەی سەر داهاتی گشتیمان کرد، بەڕاستی لە راپۆرتی ساف کردنی حسابی چوار مانگی ١٩٩٦(٤) ملیۆن و(٨٦٦) هەزارو (٥٤٢) دینار دەستنیشان کراوە کە هی ساڵی ١٩٩٦دێتە سەر بودجەی ١٩٩٧ ئەوەش زیادەی سەری بکرێ کۆی گشتی داهاتی ئێمە دەکاتە(١٦٣٦٠١٧٤٩٢) یەک ملیارو شەش سەدو سی و شەش ملیۆن و حەڤدە هەزارو چوار سەدو نەوەت و دوو دینار، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس بۆ وەزیری دارایی پێشەکی ئەگەر چ تێبینی هەبوو لەسەر ئەو پوختەیە کە جەنابی وەزیر خوێندیەوە، چ تێبینی نییە، فەرموو کاکە شێخ.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية تخمن ايرادات اقليم كوردستان العراق مجموعها(١٦٣٦٠١٧٤٩٢) مليارو ٦٣٦ مليون و ١٧ الف و ٤٩٢ دينار، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی دووەم وەکو خوێندرایەوە تێبینی نییە، کێ لەگەڵە؟.. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا، سوپاس.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة: تتولى وزارة المالية والاقتصاد لاقليم كوردستان العراق تمويل حسابات الوزارات والادارات وفق الموارد المالية المتاحة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی سێ یەم چ تێبینی نییە، دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة: لرئيس المجلس الوطني لكوردستان العراق اجراء المناقلة ضمن الميزانية الخاصة بالمجلس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی چوارەم چ تێبینی هەیە لەسەری؟ نییە. کێ لەگەڵە؟.. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة: يخول وزير المالية والاقتصاد صلاحية المناقلة بين اعتمادات الباب الواحد باستثناء فصل الرواتب حيث يجوز النقل اليه ولايجوز النقل منه.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەسەر مادەی پێنجەم چ تێبینییەک نییە؟ نییە. ئەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەندکرا.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة: لوزير المالية والاقتصاد اجراء المناقلة بين اعتمادات ابواب الميزانية لاغراض توفير امكانيات الصرف للادارات التي يتقرر فك ارتباطها من وزارة والحاقها بوزارة اخرى.

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن:

مـادەی شـەشـەم ئایا چ تێـبینی هەیە لەسـەری؟ نیـیە. دەیخـەینە دەنگدانەوە، کێ لەگـەڵە؟..

سوپاستان دەکەین، کێ لەگەڵ نییە؟.. بە تێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عــەدنان مــحــمــەد نەقــشـبــەندیی:

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن.

المادة السابعة: يخول وزير المالية والاقتصاد اضافة الاعتمادات الاجمالية المصدقة للميزانية لعام ١٩٩٧ بنسبة(١٪) من اجمالي الاعتمادات المصدقة للميزانية للاغراض التالية:

١ـ اعتماد المبالغ اللازمة لميزانيات الادارات المستحدثة خلال العام المذكور اعلاه.

٢ـ اضافة اعتمادات جديدة في ميزانيات الوزارات والادارات للحالات الطارئة والتي يقررها مجلس الوزراء.

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن:

مـادەی حەوتەم تێبینی هەیە لەسەری؟ نییە. دەیخـەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین، کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عــەدنان مــحــمــەد نەقــشـبــەندیی:

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن.

المادة الثامنة: تتولى وزارة المالية والاقتصاد اعداد مفردات ميلاكات جميع الوزارات لاقليم كوردستان العراق للعام ١٩٩٧ والمصادقة عليها وعلى ضوء كلف الرواتب المصدقة في الميزانية.

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن:

مـادەی هەشـتـەم کێ تێبینی لەسەر هەیە؟ نییە. ئێسـتـا دەخرێتە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عــەدنان مــحــمــەد نەقــشـبــەندیی:

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن.

المادة التاسعة: على وزير المالية والاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتحديد صلاحيات الصرف للادارات الحكومية خلال فترة لاتتجاوز اسبوعين من تاريخ اصدار هذا القانون.

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن:

چ تێبینییەک هەیە لەسەر مادەی نۆیەم؟ ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عــەدنان مــحــمــەد نەقــشـبــەندیی:

بەڕێــز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــــوومـــــــەن.

المادة العاشرة: لوزير المالية والاقتصاد اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

چ تێبینی یەک هەیە لەسەر مادەی دەیەم؟ دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێز عەدنان محەمەد نەقشبەندیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الحادية عشرة: ينشر هذا القانون في الجريدة الرسمية ويعتبر نافذاً اعتباراً من ١/١/١٩٩٧، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مادەی یازدەیەم چ تێبینییەکی لەسەر نییە؟ ئەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

ئینجا وەک یاسای بودجەی ساڵی ١٩٩٧ئەیەیخەینە دەنگدانەوە. کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان دەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

بەڕێزان:

یاسای بودجەی هەرێمی کوردستان پەسەند کرا پیرۆز بایی لە ئەنجوومەنی وەزیران دەکەین بۆ ئەو بودجەیە، سوپاسی ئەندامانی پەرلەمان دەکەین بۆ ئەو موداخەلاتە بۆ دەولەمەندکردنی گفتوگۆوەکە. وەکو دەڵێن «والحق يقال» ئێمە لەو پەرلەمانە ئەوەی کە پەیوەندار بێت بە بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە سەرەتای دامەزراندنی ئەم ئەزموونەوە ساڵی ١٩٩٢، چەن مانگێکی (١٩٩٢) و بودجەی (١٩٩٣)مان گفتوگۆو پەسەند کرد. بودجەی ساڵی (١٩٩٤)مان گەڕاندەوە بۆ حکومەت لەسەر داوای خۆیان. بەداخەوە وەکو لیژنەی ئابووری لەراپۆرتەکەیدا هاتبوو بەو شێوەیە نەکراو، ئەمە دووەم جارە لەپاش دامەزراندنی کابینەی سێیەمەوە بەرێک وپێکی و بەو تواناو بارودۆخەی ئێمە کە هاوکاریمان دەکات بودجەی چوار مانگی (١٩٩٦) پێشکەش کرا و پەسەند کرا لەلایەن پەرلەمانەوەو، بودجەی (١٩٩٧) هەر چەندە دوا کەوت لەبەر بارودۆخ و لەبەر ئەو کارەی کە پێویست بوو بیکەن، ئەمە کەم نییە یەکەم جارە لەپەرلەمانی ئێمە بودجەیەک بەم شێوەیە، بەم گەورەییە پێشکەشی پەرلەمان ئەکرێت پاش ئەوەی کە گفتوگۆ کرا لەلایەن وەزارەت و کار بەدەستانی رەسمی و حکومەتی هەرێم و، بەو شێوەیە پێشکەشی پەرلەمان کراو بەرێک و پێکی ئەنجام درا. دووشتی تریش هەنە ئەوانەش یەکەم جارە لەپەرلەمانی ئێمە لەلایەن کابینەی سێیەمەوە، کە لەلایەن وەزارەتی دارایی و ئابووری پێشکەش کراوە بۆ حکومەتی هەرێم ئەویش پوختەی حساباتی کۆتایی ئەم چوار مانگەی (١٩٩٦)ە کە لەلایەن کابینەی سێیەمەوە کاتی خۆی پێشکەش کراو لەپەرلەمان پەسەند کرا. دوا برگەمان لەمەسەلەی بودجەی حکومەت حساباتی کۆتایی ئەو چوار مانگەی حکومەتی هەرێمی کوردستانە، ئەمەش وەکو گوتم یەکەم جارە حساباتی کۆتایی پێشکەشی پەرلەمان دەکرێت وەکو تاقیکردنەوەیەکی نوێ، ئیستاش جەنابی

وەزیری دارایی و ئابووری ئەگەر ئەو برگەیەمان بۆ تەواو کات. پێش ئەوە جەنابی سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران وتەیەکی هەیە با بفەرموێ.

بەڕێز د.ڕۆژ نووری شاوەیس/ سەرۆک وەزیران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێشەکی سوپاسی هەموو بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەکەم بۆ گفتوگۆ و هاوکاریان بۆ ئەوەی بەتێرو تەسەلی باسی بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بکرێت وا بە سەرکەوتوویی و بەتەوافق بریاری لەسەر بدرێت. لەهەمان کاتیشدا و هەروەک چۆن ئێوە پیرۆزبایی لەبودجەی ئێمە دەکەن، ئێمەش پیرۆزبایی لە بودجەی پەرلەمان دەکەین و، هیوادارین لەمەودوا هەموو کارێکمان بەرێکو پێکی بەڕێوە بروات بۆ خزمەتی گەل و نیشتمانەکەمان. تەبیعی بریار دان لەسەر بودجەی هەرێمی کوردستان بۆ سالی ١٩٩٧ رێگایەکی یاساییمان پێ ئەدات کاروبارمان رێکتر بخەین و پۆختەتری بکەین بە پێی یاسا ببەین بەڕێوە بەشێوەیەکی وا کە هەر برێک لەشوێنی گونجاوی خۆیدا بەپێی بریارێ کە پێشوو لەسەری دراوە، هەروەکو وتمان تەرخان بکرێت، سوپاس.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پیرۆز بایی لە جەنابتان و لەبەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران دەکەم و هەروەها بەدلێکی خۆش و ئومێدی مە سەرکەوتنی حکومەتی کوردستانە بۆ خزمەتی میللەت، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس، ئێستاش حساباتی کۆتایی بودجە دەخرێتە روو با وەزیری دارایی بفەرموێ .

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

لەڕاستیدا ئێمە وای بۆ دەچووین کە گفتوگۆی سەرەتا ساخ کردنەوەی حسابی سالی ١٩٩٧پێش تەصفیەی حسابی ١٩٩٦دەکرێ، بۆیە لەسەرەتای نووسینەکانمان ئاماژە بەسالی (١٩٩٧) دەدات بەر لەوەی گفتوگۆی لەسەر بکرێت. سالی (١٩٩٧) بە پێویستی دەزانین هەندێ لەچالاکییەکانی دارایی حکومەتی هەرێمی کوردستان لەماوەی چوار مانگی کۆتایی سالی ١٩٩٦ پێشکەش بە پەرلەمانی بەڕێز بکەین. پێش ئەم هەنگاوانە بودجەی پەسەند کراو لەماوەی ئەم چوار مانگەدا لەلایەن وەزارەتی دارایی و ئابووری و بە ئاگاداری و بە رەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیران و وەزیرانی بەڕێز بەهاوکاری و هاوبەشی لەگەڵ وەزارەتە بەڕێزەکاندا ئەنجام درابوو، لەم راپۆرتەمان دا جگە لەوەی کە ئاماژە بە چالاکییەکانی وەزارەتی دارایی و ئابووری دەکەین ئەو بابەتە داراییانەی لەرێگەی وەزارەتەکەمانەوە بۆ چالاکی وەزارەتەکان سەرف کراون دەخەینە روو، لەچۆنیەتی خەرج کردنیان و داهات لەگەڵ پوختەی حسابات بۆ ئێوەی بەڕێز دەستنیشان دەکەین.

١- كۆنترۆڵ كردنی بانقەكان: بە رزگار بوونی هەولێری پایتەخت یەكەمین هەنگاوی وەزارەتی دارایی و ئابووری بریتیی بوو لە كردنەوەو جەرد كردنی بانقەكان و پاراستنییان، بۆ ئەم مەبەستەش لیژنەیەكی تایبەت لە بەڕێوەبەرە گشتییەكان و كادیرانی پسپۆڕی وەزارەت كەوتنە جەرد كردنی بانقەكانی شاری هەولێر، ئەركی پاراستنیان خرایە ئەستۆی چەن پێشمەرگەیەكی چالاكی لیوایەكی تایبەتی. پاش رزگار كردنی شاری كۆیە و رانیەو سلێمانی و دەربەندیخان و شارەكانی تری هەرێم هەمان لیژنە بانقەكانی ئەو شوێنانەشی جەرد كرد. بەنووسراوێكی رەسمی سەرۆكایەتی ئەنجوومەنی وەزیران گشت بانقەكانی ئاگادار كردەوە، هەروەها لەبارەی رەصیدی بانقەكان زانیاری درا بە دەزگاكانی راگەیاندنی هەرێم و بڵاوكرایەوە.

٢- بەگەڕ خستنەوەی گومرگەكان و كۆنترۆڵ كردنی داهات: لەسەرەتای كاردا وەزارەت هەوڵی بەگەڕ خستنەوەی گومرگەكانی داو فەرمانبەرانی دڵسۆزو بەتوانای بۆ ئەو مەبەستە خستەكار لەپێناو زاڵ بوون بەسەر داهاتی هەرێم و پەرەپێدانی جمووجۆڵی بازرگانیی لە هەرێمی كوردستاندا، وەزارەت چەندین كۆبوونەوەی لەگەڵ بەڕێوەبەرایەتییەكانی گومرگدا كردووەو گرنگی پێداون و دیارە ئەمانە هەرچی داهاتە گومرگیەكان و سەرچاوەكانی تری داهات دەیدەن و رۆژانە هەمووی بەبانقەكان سپێردراون و خرانە خزمەت بۆ راپەڕاندنی كاروبارو جێبەجێ كردنی پێداویستییەكانی رۆژانەی حكومەتی هەرێمەوە.

٣- داڕشتنی بەرنامەی كار:- دیارە راگەیاندنی كابینەی سێهەمی حكومەتی هەرێمی كوردستان لەگەڵ دەست بەكار بوونی وەزارەتی دارایی و ئابووری وەزارت لەیەكەمین كۆبوونەوەی خۆیدا بەرنامەی كاری سێ مانگی كۆتایی ساڵی ١٩٩٦ لە «١٧» خاڵی گرنگ داڕشت و بەنووسراوێک لەرێكەوتی ٣/١٠/١٩٩٦دا بۆ سەرۆكایەتی ئەنجوومەنی وەزیرانی بەڕێزی بەرز كردەوە مەبەستیش لەوە چاككردنی باری ئابووری و رێكخستنی دارایی ناو دەزگا رەسمییەكانی سەر بە حكومەت بوو. شایانی ئاماژە پێدانە كە زۆربەی خاڵەكانی بەرنامەی باس كرا ولە ماوەی دیاری كراوی خۆیاندا جێبەجێ كراون.

٤- ئامادە كردنی بودجە: وەزارەتی دارایی و ئابووری بودجەی (٤) مانگی كۆتایی ساڵی ١٩٩٦ بۆ حكومەتی هەرێمی كوردستان ئامادەكرد كە لەلایەن سەرۆكایەتی ئەنجوومەنی وەزیرانەوە پێشكەش بە ئەنجوومەنی نیشتمانیی كرا، بۆ پەسەند كردنی. لە دوای گفتوگۆی ئەم بودجەیە لەلایەن ئەنجوومەنی نیشتمانیی كوردستانی بەڕێزەوە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی ١٩٩٦ بەپێی بڕیاری ژمارە «٧»رۆژی ٦/١١/١٩٩٦ بڕیاری لەسەر دراو بەپێی ئەم بودجەیە وەزارەتی دارایی و ئابووری هەنگاوی هاویشتووە. خشتەی سەرفیاتی لە ٩/١ هەتا ١٩٩٦/١٢/٣١ بەو شێوەیەی خوارەوە بوو.

أ- ئەنجوومەنی نیشتمانیی كوردستان بودجەی بڕیار دراو «١٢» دوانزە ملیۆن دینار بوو، بڕی سەرف كراو(٤٦٠٠٠٠٠) چوار ملیۆن و شەش سەد هەزار دینار بوو. جیاوازییەكەی

(۷٤۰۰۰۰۰)حەوت ملیۆن و چوارسەد هەزار دینار بوو، سەبارەت بە دۆلار دیسان بودجەی بریار دراو (۱٦۰۰۰۰) سەدو شەست هەزار دۆلار بوو، بری سەرف کراو(۳۰۰۰۰) سی هەزار دۆلار بوو. جیاوازییەکەی(۱۳۰۰۰۰) سەدو سی هەزار دۆلار بوو، لێرەدا هەر وەکو بەڕێزتان تێبینی دەکەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان تەنیا بڕەپارەیەکی کەمی لە بودجەی پەسەند کراوی راکێشاوەتەوە بۆیە بەپێویستی دەزانم کە سوپاسی بەڕێزیان بکەین بۆ هاوکاری کردن و رەچاو کردنی باری ئابووری حکومەتی هەرێمی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاستان دەکەین. لەو بڕەی کە دیاریکراو پەسەند کرا بودجەی «۱۲» دوانزە ملیۆن، (٤٦۰۰۰۰۰) چوار ملیۆن و شەش سەد هەزار دینار کە سەرف کرا لەزمنی ئەو چوارو شەش سەدە وەکو ئاگادارن چاککردنەوەی «تعمیر» کردنی پەرلەمان بوو. ئەوەی لەزمنی ئەو بڕەپارەیە کە هەندێ کە ل و پەلمان پێویست بوو، ئەوە کرا لەزمنی ئەو(۳۰)هەزار دۆلارەی کە بۆ پەرلەمان تەرخان کرابوو بۆ ئەو چوار مانگەی کە رابکێشرێ، راکێشرابوو، بەلام لە سنووری سێ تاکو پێنجی سەرف کراوە ئەوەی تریش بۆ هەندێ کەرستەو ئامرازی پێویست بەکار هات، هەروەها بۆ نەخۆشی ئەندامانی پەرلەمان لە دەرەوەی هەرێم. سوپاسی وەزیری دارایی دەکەین بۆ ئەو تێبینییە.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە بە شێوەی خشتە دامان بەزاندووە، تەبیعی فەسلەکان و بری پەسەند کراو لەلایەن پەرلەمان و بری سەرف کراو لەلایەن حکومەتی هەرێم و جیاوازیەکانە.

فەسلی یەکەم: خەرجی فەرمانبەران (۲۷۲) ملیۆن و(۳۳۹) هەزار دینار ئەوەی کە سەرف کراوە (۲٦.) ملیۆن و(۸۷۷) هەزارو(۱۲٥) دینارە. جیاوازییەکەی (۹۱۱ ملیۆن و(٤٦۱) هەزار (۸۷٥) دینارە. دووەم: پێویستییەکانی خزمەت (۱۰) ملیۆن و (۱۹۷) هەزار دینار پەسند کراوە سەرفەکەی(۱٤) ملیۆن و(۷٥٤) هەزار و(۱۱۱)دینارە جیاوازییەکەی (٤) ملیۆن و(٥٥۷) هەزار و(۱۱۱) دینار. سێیەم: پێویستییەکان درایی ئەوەی پەسەند کراوە(۲۰) ملیۆن و(۷۹۸) هەزار دینارە. ئەوەی سەرف کراوە(۳۸) ملیۆن و(٥۳٥) هەزارو (۹۸۸) دینارە، جیاوازییەکەی(۱۷)ملیۆن و(۷۳۷) هەزارو(۹۸۸) دینارە. چوارەم: پاراستن (۱۰) ملیۆن و (۹۸۳) هەزار دینار سەرفیەکەی(۲۱) ملیۆن و(٥٤٥) هەزار و (۱۲٤) دینارە، جیاوزییەکەی (۱۰) ملیۆن (٥٦۲) هەزارو(۱۲٤) دینارە. پێنجەم: خەرجی سەرمایەداری ئەوەی پەسەند کراوە (۳) ملیۆن و ۹۹٥۰) هەزار دینارە. ئەوەی سەرف کراوە (۱٦) ملیۆن و(۲۷٤) هەزارو(٥۲۲) دینارە، جیاوازییەکەی (۱۹)ملیۆن و(۲۷۹) هەزارو(٥۲۲) دینارە. شەشەم: خەرجی گوازراوەیی ئەوە پەسەند کراوە(۲۰) ملیۆن و (٦۹) هەزار دینارە. ئەوەی سەرف کراوە(٥۰) ملیۆن و(۹۳٤) هەزارو(٥۷۳) دینارە، جیاوازییەکەی(۳۰) ملیۆن و(۸٦٥) هەزارو

(٥٧٣) دیناره. هەشتەم: پرۆگرامی تایبەتی هیچی دەستنیشان نەکرابوو یەک ملیۆن و(٨١٦ هەزارو٣٩٤)دیناره جیاوازییەکەی هەمان برە. نۆیەم: مووچەو خەلاتی خانەنیشنی (٧) ملیۆن و (٣٥) هەزار دیناره سەرفەکەی (٧) ملیۆن و(٢٩٧) هەزارو(٨٤٤) دیناره، جیاوازییەکەی (٢٦٢) هەزارو(٧٤٤) دیناره. کۆی گشتی برەکەی کە پەسەند کرابوو لەلایەن بەرێزتانەوە بری(٣٤٥)ملیۆن و(٤١٦) هەزار دینار بوو سەرفەکەی(٤١٢) ملیۆن و (٣٥)هەزار و (٣٨١) دیناره جیاوازییەکەی(٦٦) ملیۆن و(٦١٩) هەزارو (٣٨١) دیناره. کەواتە حکومەتی هەرێمی کوردستان بەگشتی بری(٦٦) ملیۆن و(٦١٩) هەزار و(٣٨١) دیناری زیاتر خەرج کردووە لەو بودجەیە کە لەلایەن ئەنجوومەنی نیشتمانیی بەرێزەوە بریاری لەسەر دراوە ئەویش دەگەڕێتەوە بۆ چەند هۆیەکی تایبەتی و پێویستی وەک پێدانی مووچەی مانگی (٧)ی سالی ١٩٩٦ بە فەرمانبەران و یارمەتی دانی ئەو حزبانەی لەحکومەتی هەرێمی کوردستان بەشدارن و سەرف کردنی ئەو قەرزانەی هەر لە ١٩٩٦/٨/٣١دەسەلاتداریەتی ئەو کاتی هەولێر سەرفی نەکردوون. چاککردنەوەی بالەخانەی وەزارەتەکان و دام و دەزگاکانی سەر بەوەزارەتەکان و کرینی پێداویستییەکانی پێویست، یارمەتی دانی دەرکراوەکانی پارێزگاکانی کەرکوک و سلێمانی. بۆ روون کردنەوە زیاتر ئاماژە بە هەندێک لەم سەرفیاتانە دەکەین. خەرج کردنی پارەی پێویست بۆ چاک کردنەوەو ئاوەدان کردنەوەی بالەخانەی وەزارەتەکان و دام و دەزگاکانی سەر بەوەارەتەکان کە بەهۆی شەرو تالانکارییەوە زیانیان پێ کەوتبوو. ئیستا زۆربەی زۆری ئەم کارانە تەواو بووەو زیاتر لەبری(١٣ ملیۆن و ٥٠٠) هەزار دینار بۆ ئەو مەبەستەی سەرەوەو کرین و دابین کردنی پێداویستییەکانی تریان خەرج کراوە، لەکاتێکدا کە پاشەکەوتێکی ئەوتۆ لە بەر دەستدا نەبووە وەزاەت پشتی بەداهاتی رۆژانەی خۆی بە ستووە. سەرف کردنی مووچەی مانگی(٩) زیاتر لە (١٩٠) هەزار فەرمانبەری سەرتاسەری هەرێمی کوردستان، بەردەوام بوون لەسەرف کردنی مووچەی بۆ هەر چوار مانگەکەی تری کۆتایی سالی ١٩٩٦ کە دەکاتە(٢٦٠) ملیۆن و(٨٧٧) هەزارو (١٢٥) دینار. سەرف کردنی مووچەی چوار مانگی کۆتایی سالی ١٩٩٦، (١٢) هەزار خانەنیش و ئەنفال کراو کە دەکاتە(٧) ملیۆن و(٢٩٧)هەزار و(٧٤٤) دینار. سەرف کردنی سلفەی مستەدیەی هەموو وەزارەت و فەرمانگەو دەزگاکانی تری حکومەتی هەرێم بەشێوەیەکی رێک و پێک و مانگانە. دابین کردنی(٣٠) ملیۆن دینار و پێدانی ئەو برە بە فەرمانگەی سلێمانی بۆ خەرجیەکانی دام و دەزگاو مووچەی مانگی (٩و١٠)/١٩٩٦ی سنووری کەرکوک و سلێمانی. سەرف کردنی یارمەتی مانگانە بۆ ئەو حزبانەی کە لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بەشدارن، ئەوەش بەپێی بریاری ئەنجوومەنی وەزیرانی بەرێز کە دەکاتە(٣٧ ملیۆن و ٥١٠) هەزار دینار. دابین کردنی و سەرف کردنی بودجەی مانگانە بۆ یەکێتی زانایانی ئایینی ئیسلامی و سکرتاریەتی یەکێتی مامۆستایانی کوردستان و یەکێتی جوتیاران و رێکخراوی مندالی پارێزان و سەندیکای پارێزەران و هی تر، کە دەکاتە(١) یەک ملیۆن دینارو پشتگیری لەیانە وەرزشییەکانی کوردستان.

وەزارەتی دارایی و ئابووری بۆ پشـتـیـوانی کـردن لە وەزارەتەکـان و زانکۆو پەیمانگەکـان و فەرمانگەکانی تر و چارەسەری گیروگرفت و دابین کردنی پێداویستییەکان و جێبەجێ کردنی هەندێک لەو پرۆژە گرنگانەی بەردەستیان زیاتر لە (٦٢) ملیۆن و ٩٤١ هەزارو(٤٢٥) دیناری بەم شێوەی خوارەوە خەرج کردووە. زانکۆ و پەیمانگەکان(٥)ملیۆن و (٧٦٧) هەزار دینار، (٢) ملیۆن دینار مافی دەرس گوتنەوەی مامۆستایان کە پێش ١٩٩٦/٨/٣١ دەسەڵاتداریەتی ئەوکاتی هەولێر سەرفی نەکرد بوو(٤٠٠) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی زانکۆی سەلاحەدین. (٣٥٠) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی کۆلیژی کارگێری و ئابووری لەزانکۆی سەلاحەدین. (٢٨٢) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی زانکۆی دهۆک. (٣٧٠) هەزار دینار بۆ کرینی حاسباتی الکترۆنی. (١٥٠) هەزار دینار کرینی پێداویستییەکانی پەیمانگای هونەری. (٤٠٠) هەزار دینار چاککردنەوەی زانکۆی سلێمانی. (٧٢) هەزار دینار کرینی کەل و پەلی هۆڵی شەهید محەمەد قەرەداغی.(٢٠) هەزار دینار خەرجیەکانی ئاهەنگی دەرچووانی پەیمانگای هونەریی. ملیۆن و(٥٣٩) هەزار دینار کرینی پێداویستی جۆراوجۆر و(١٨٤) هەزار دینار بۆ کرینی پێداویستییەکان پێش ١٩٩٦/٨/٣١.

وەزارەتی ناوخۆ (٥) ملیۆن و(١٩٩) هەزارو(٥٠٠) دینار،(٢) ملیۆن دینار بۆ کرینی ئۆتۆمبیل بۆ پۆلیسی فریاکەوتن و ئاسایش و هاتووچۆو پێویستی تر. یەک ملیۆن و(٢٥٠) هەزار دینار بۆ نەخشەکێشان،(٢٨٠) هەزار دینار پارەی خواردنی زیندانییەکان کە قەرزی پێش ١٩٩٦/٨/٣١ بوو کە دەسەڵاتداریەتی ئەو کاتەی هەولێر سەرفی نەکردبوو، (١٧٠) هەزار دینار چاککردنەوەی باڵەخانەی زیندانی ئاکرێ، (١٠٠) هەزار دینار چاککردنەوی ئۆتۆمبیلەکانی بەرگری شارستانی،(٤٦٠) هەزار دینار چاککردنەوەی گرتووخانەی ناوەندی هەولێر.(٤٣٧) هەزار دینار چاککردنەوەی هەندێ بنکەی پۆلیس لە هەولێر، (٣٦٥) هەزار دینار کرینی کەل و پەل بۆ بنکە پۆلیسییەکانی هەولێر، (٤٢) هەزار دینار (٩٥٠) هەزار دینار کرینی پێداویستیی جۆراوجۆر.

وەزارەتی پەروەردە:(٨) ملیۆن و٢٦٤ هەزارو٧٠٠) دینار کە بەم جۆرەی خوارەوە سەرف کراوە. یەک ملیۆن و(٣٧) هەزار دینار بۆ کرێی ئۆتۆمبیلی مامۆستایان لە ٩/١ تاکو ١٩٩٦/١٢/٣١ بۆ هاتوچۆی قوتابخانەکانیان،(٩٠٠) هەزار دینار بۆ دەرس گوتنەوەی مامۆستایان کە قەرزی پێش ١٩٩٦/٨/٣١ کە دەسەڵاتداریەتی ئەوکاتەی هەولێر سەرفی نەکردبوو، (٩٠٠) هەزار دینار خەرجیەکانی لیژنەی باڵای تاقیکردنەوەکان، (٣٦٣) هەزار دینار خەرجیەکانی چاودێرانی پەروەردەیی لە هەولێر، بڕی (٢٣١ هەزارو٤٠٢) دینار دەگەرێتەوە بۆ قەرزەکانی پێش ١٩٩٦/٨/٣١ کە دەسەڵاتداریەتی ئەوکاتەی هەولێر سەرفی نەکردبوو.(١٥٠) هەزار دینار بۆ کرینی تەباشیر بۆ قوتابخانەکان،(١٥٠) هەزار دینار بۆ کرینی پێویستییەکانی وەرزشی، (١١٦) هەزار دینار بۆ لە چاپدانی کتێبی خوێندنی سریانی، یەک ملیۆن و(٥٧٤ هەزار و٧٠٠) دینار بۆ چاککردنەوەی رەحلەی قوتابخانەکان، (١٦٥) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی چەند

قوتابخانەیەک،(١٧) هەزار دینار بۆ دروست کردنی تابلۆ بۆ قوتابخانەکان،(١٣٠)هەزار دینار بۆ کڕینی پێداویستیەکانی قوتابخانە سەرەتایی و پیشەییەکان،(١ ملیۆن و ٥٠٠) هەزار دینار بۆ چاک کردنەوەی ئاوو ئاودەستی قوتابخانەکان، یەک ملیۆن و(٢٦٢) هەزار دینار بۆ کڕینی کەل و پەلی جۆراو جۆر.

وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەلایەتی: (٦ ملیۆن و٥٢٧ هەزار و٩٠٥) دینار لەگەڵ (٣ملیۆن و ٥٠٠) دینار بۆ کڕینی داو دەرمان. (١٩٦) هەزاردینار بۆ کڕینی جل و بەرگ بۆ چاودێری کۆمەلایەتی(الرعاية الاجتماعية) و(١٠٧) بۆ راکێشانی کارەبا بۆ نەخۆشخانەی هێڤی لەدهۆک. (٧٠) هەزار دینار بۆ کڕینی بەروانکە (صدرية) بۆ نەخۆشخانەکانی دهۆک، (٣٥ هەزارو ٤٦٠)دینار بۆ چاککردنەوەی بەشی شکان(کسور) لە نەخۆشخانەی فریاکەوتنی هەولێر،(١٣٣) هەزار دینار چاککردنەوەی بنکە تەندروستییەکانی دهۆک ، (٨٨) هەزار و(٩٤٥) دینار چاککردنەوەی بنکەی تەندروستی د.نافع ئاکرەیی و د.نازدار بامەڕنی و خانووی دکتۆران لەشەقلاوەو هەولێر ، (٤٤٢ هەزارو٥٠٠) دینار بۆ چاککردنەوەی نەخۆشخانەکان، یەک ملیۆن و(٩٥٥) هەزار دینار بۆ کڕینی پیداویستی نەخۆشخانەکان بەگشتی.

وەزارەتی شارەوانی و گەشت و گوزار: (٤ ملیۆن و٩٦٢ هەزار و٦٣١) دینار لەگەڵ (٢ ملیۆن و ١٥هەزارو ٩٧٠) دینار بۆ چاودێری و چاککردنەوەو دروست کردنی پرۆژەکانی ئاو لە هەولێر و دهۆک، (٣١٣ هەزار و ١٥٠ دینار) بۆ لێدانی(٨) بیری ئیرتوازی لە هەولێر،(٣٠٠) هەزار دینار بۆ چاک کردنی بیرە ئیرتوازییەکان و (٢٥٠) هەزار دینار بۆ لێدانی بیرێکی ئیرتوازی لەگەڕەکی مامۆستایان لە هەولێر، (٦٠) هەزار دینار بۆ هەڵمەتی خاوێن کردنەوەی شاری هەولێر، (٣٠٠) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی پردی سەیداوە، قۆناغی یەکەمی یەک ملیۆن و(٧٢٣ هەزارو٥١١) دینار کڕینی پێداویستییەکانی جۆراوجۆر.

وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو گەشەپێدان: (٢ملیۆن و ٨٠ هەزار و ٧٠٠) دینار لەگەڵ «١» ملیۆن و(٢٠٠) هەزار بۆ جێبەجێ کردنی پرۆژەکان، (٥٧٦) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی رێگای بارزان ـ رێزان،(١٠٠) هەزار دینار بۆ مالینی بەفر، (٧٢) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی پردی بەستۆرە، (١٢٠)هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی هەردوو بەری رێگای حاجی ئۆمەران، (١٢هەزارو ٧٠٠) دینار بۆ چاککرنەوەی ئاوی گوندەکە.

وەزارەتی ئەشغال و نیشتەجێ کردن: (٣ ملیۆن و ٣١٥) هەزار دینار، یەک ملیۆن دینار بۆ چاککردنەوەی رێگای شەقلاوەو ئەتروش، (٤٦٥) هەزار دینار بۆ قیرتاو کردنی رێگای پیرمام و دەوروبەری،(٢٠٠) هەزار دینار بۆ مالینی بەفر، (٤٠٠) هەزار دینار چاودێری وچاککردنەوەی رێگای مێرگەسۆر،(٣٣٠) هەزار دینار چاودێری وچاککرنەوەی رێگای زاوێتە ـ ئامێدی،(٩٢٠) هەزار دینار بۆ کڕینی پێداویستی جۆراوجۆر.

وەزارەتی رۆشنبیری: یەک ملیۆن و (٧٢٢ هەزارو ٦١٦)دینار بۆ چاپ وەدەرکردنی رۆژنامەو

گوڤارەکانی وەزارەت، (٣٠٩) هەزار دینار بۆکەل و پەل و دانانی رادیۆ و تەلەفزیۆنی هەرێم، (٦٢)هەزار دینار بۆ چاپ کردن و پشتگیری کردنی شانۆگەری ودەرهێنانی فیلمی کوردی و سریانی، (٦٠)هەزار دینار بۆ ڤیستیڤاڵی یادی (٨) هونەرمەندی پایەبەرز، (٦٤٥) هەزار دینار بۆ کڕینی پێداویستی جۆراو جۆر، (٣٠) هەزار دینار بۆ کۆنفرانسی وەزرشی.

وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری: یەک ملیۆن و(٧٦) هەزارو(٥٠٦) دینار لەگەڵ بڕی (٢٠٠) هەزار دینار خەرجیەکانی لیژنەی دابەش کردنی زەوی و(٥٣ هەزارو ٤٦٠) دینار خەرجیەکانی کۆن.(٥٧)هەزارو (١٠٠) دینار چاککردنەوەی نەمانگەی (مەشتەلی) عینکاوە،(٦٥) هەزار دینار بۆ چاککردنەوەی فەرمانگەی کشتوکاڵی عینکاوەو گۆڕینی ماکینەکانی ئالیکی ئاژەڵ، (٢٨) هەزار دینار بۆ چاککردنی ئاوی گوندی بێخشەش و کانی بۆت،(١٧٠) هەزاردینار بۆ چاندنی گەنم و جۆو نیسک و نۆک. (٢٥) هەزار دینار چاککردنەوەی تاقیگەی بەیتەرە لە هەولێر، (١٦٠)هەزار دینار لێدانی بیر، (٣١٨) هەزار دینار بۆ کڕینی پێداویستی جۆراو جۆر.

وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی : (٧٨٨) هەزار دینار و (١٢٠) هەزار دینار بۆ کڕینی کتێبی قوتابخانە ئاینییەکان ،(٤٢) هەزار دینار بۆ چاکردنەوەی قوتابخانە ئاینیەکان،(٣٠) هەزار دینار بۆ ئاهەنگ گێڕانی شەورۆیی پێغەمبەر (اسراء و معراج)و راکێشانی هێلی ئاو بۆ مزگەوتێک لەسەلاحەدین، (٣٤٦) هەزار دینار بۆ کڕینی پێداویستی جۆراوجۆر،(٢٥٠) هەزار ینار بۆ چاککردنەوەی تەکیەی بریفکانی قۆناغی یەکەمی.

وەزارەتی دارایی و ئابووری،:(١٠) ملیۆن و ٦٢٥) هەزار دینار، «١» ملیۆن و (٦٢٥)هەزار دینار تاکو ئێستا بۆ کرێی ئۆتۆمبیل و خانوو جێ نیشگەی ئەوانەی لەلایەن «ینک» لە پارێزگاکانی کەرکووک و سلێمانی و شوێنانی تر دەرکراون سەرف کراوە ،بڕی (٣٥) تەن ئازووقەی جۆراو جۆر لەرێگای لیژنەی بالای دەرکراوەکان و (١٠٠) پارچە و(٢٠٠) بەتانی دراوە بە دەرکراوەکان، بڕی (٩)ملیۆن دینار مەسروفاتی جۆراوجۆر.

وەزارەتی پیشەسازی و وزە :(٨) ملیۆن و(٦٩٢ هەزارو٨٠٠) دینار لەگەڵ (٦) ملیۆن و (٦٦٠) هەزار دینار بۆ وزەی کارەبا. (٢) ملیۆن و(٣٢) هەزارو(٨٠٠) دینار گەیاندنی وزەی کارەبا بۆ گوندەکان.

وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن :(٩٣) هەزار و (٨٢٩) دینارو، (٦٢١) هەزارو (١٢١) دینار بۆ کڕینی پێداویستییەکانی گەیاندنی هەولێر، (٣٠٩) کڕینی پێداویستییەکانی گەیاندنی دهۆک.

وەزارەتی داد:(٤٦٢٠٠٠)چوار سەدو شەست و دوو هەزار دینار بۆ کڕینی پێداویستی جۆراو جۆر بۆ پارێزگای کەرکوک سلێمانی.(٢٥٢٧٥٠٠) دوو ملیۆن و پێنج سەدو بیست و حەوت هەزارو پێنج سەد دینار بۆخەرجی فەرمانگەکان لەمانگی «٩» ١٩٩٦ کە ئەوکاتە ئەو شوێنانە لەژێر کۆنترۆڵی حکومەتی هەرێمی کوردستان بوون.

٥ـ بەڕێزتان ئاگادارن خەملاندنمان بۆ داهاتی چوار مانگی کۆتایی ساڵی ١٩٩٦ کە پێشکەش بە پەرلەمانی بەڕێز کرا (٢٢٥٠٠٠٠٠٠) دوو سەدو بیست و پێنج ملیۆن دینار بوو، بەڵام لەبەر ئەوەی مانگی «٩» و «١٠» ساڵی ١٩٩٦ تەواوی کوردستان لە ژێر کۆنترۆڵی حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بوو بەهۆی بوونی یەک ئیدارەو یەک تەعریفەی گومرگی، جووڵانەوەو کاری بازرگانی بەهێزتر کەوتبوو داهاتەکەمان گەیشتە (٤٠٧) چوار سەدو حەفت ملیۆن دینار واتە «١٨٢» ملیۆن دینار زیاتر لە داهاتی خەملێندراوە بوو.

٦ـ کەواتە پوختەی حسابات لە ٩/١/ هەتا ١٩٩٦/١٢/٣١ بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت: داهاتی گشتی (٤٢٢١٠١٩٢٣) چوار سەدو بیست و دوو ملیۆن و سەدو یەک هەزارو نۆسەدو بیست و سێ دینار بووە. سەرفیاتی گشتیمان (٤١٧٢٣٥٣٨١) چوار سەدو حەڤدە ملیۆن و دوو سەدو سی و پێنج هەزارو سێ سەدو هەشتاو یەک دینار بوو. گوازراوە(مدور) بۆ ساڵی ١٩٩٧ دەکاتە بڕی (٤٨٦٦٥٤٢) چوار ملیۆن و هەشت سەدو شەست و شەش هەزارو پێنج سەدو چل و دوو دینار. بۆ ئاگاداری بەڕێزتان ئەم بڕە لە حسابی بانکی مەرکەزی هەرێم دانراوە.

٧ـ ئامادەکردنی بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ١٩٩٧و پێشکەش کردنی بە ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی بەڕێز بۆ گفتوگۆ کردن و بڕیاردان لەسەری.

٨ـ بەگەڕخستنەوەی بەڕێوەبەرایەتی پشکنین و چاودێری دارایی سەر بەدیوانی وەزارەت کە لەم ماوەیەدا بۆ مەبەستی پشکنین و ورد بوونەوە لە حسابات و دیاری کردنی تێبینی، سەردانی زۆر لە وەزارەت و فەرمانگەکانی کردووە، بۆ ئەوەی هەموو کار بەپێی ئوسووڵی ژمێریاری گشتی بێت و لەگەڵ یاسای بودجەی گشتی دا بگونجێت، ئەمەش بووەتە هۆی زیاتر کۆنترۆڵ کردنی خەرجییەکان. بەگەڕخستنەوەی چاودێریی بازرگانی لە هەولێرو دهۆک بۆ زیاتر بەدواداچوونی نرخی کەرەستەی هەموو جۆرە خواردن و خواردەمەنی و پێداویستییەکانی تری ڕۆژانەی هاووڵاتیان لەناو بازاڕدا، هەروەها لیژنەی ئابووری پارێزگای دهۆک و پارێزگای هەولێر ڕۆڵێکی باشیان لە دیار کردنی نرخی گونجاو و یەکسان بۆ خواردەمەنی لە چێشتخانەو ئۆتێلەکان و نرخی نووستن و کرێی پاس و پلیتی پزیشکەکان و نرخی سووتەمەنی و شتی تری بینیوە. ڕۆژانە چاودێرانی بازرگانی بە بەردەوامی سەردانی نووسینگە بازرگانییەکان و نانەواو زێڕنگرو سەڕراف و بەزازو گۆشت فرۆش و میوەو سەوزە فرۆشەکان دەکەن بەمەبەستی کۆنترۆڵ کردنی نرخ و هەتا ١٩٩٦/١٢/٣١ شەش سەدو سی نانەواو «١٠» چێشتخانە کە سەرپێچی ڕێنوایەکانیان کردووە هەواڵەی لایەنە بەرپرسەکان دراون بۆ سزادان. جگە لەمەش چاودێری بازرگانی دووجار ڕۆژانە نرخی هەموو دراو و کەرەستەی خواردەمەنییەکان لە فۆرمێکی تایبەتدا تۆمار دەکات و بۆ وەزارەت بەرزی دەکاتەوە.

١٠ـ ڕێنوێنی تایبەت بۆ مۆڵەت پێدانی نووسینگە بازرگانیەکان دانراوەو بانگەوازێک بۆ هەموو کۆمپانیە بازرگانیەکان بڵاوکراوەتەوە بۆ ئەوەی بەپێی یاسای «٣٦» ساڵی ١٩٨٤ مۆڵەتی دامەزراندن لە وەزارەتی دارایی و ئابووری حکومەتی هەرێم وەربگرن، هەروەها تاکو ١٢/٣١

مۆڵەتی «٣٣» سەڕراف لە هەولێر نوێ کراوەتەوە. لە دهۆکیش لیژنەیەک بۆ ئەم مەبەستە پێکهاتووە، لەماوەی چوار مانگ دا خشتەی پێدان و هەڵوەشاندنەوەو گۆڕینی وەکالەتەکانی ئاردو خۆراک و نانەواو شیرنەمەنی لەلایەن وەزارەتەوە بەم شێوەیەی خوارەوە بووە:
وەکالەتی خۆراک پێدان «٣٨٧»، هەڵوەشاندنەوەی «٥١»، گۆڕین «٣٩». وەکالەتی ئاردپێدان «١٣٧»، هەڵوەشاندنەوەی «١٢»، گۆڕین «٦». وەکالەتی نانەواو شیرنەمەنی پێدان «٢١»، هەڵوەشاندنەوەی چوار، گۆڕینەوە «٣»، نوێ کردنەوەی مۆڵەتی نانەواکان «٥٧».
١١ـ چەند کۆبوونەوەیەکی پێویست لەگەڵ بەڕێوەبەرە گومرگییەکان و پسپۆڕو فەرمانبەرانی شارەزا لە بواری گومرگدا بۆ زیاتر کۆنترۆڵ کردنی داهات و داڕشتنی سیاسەتی تازەی گومرگی کە لەگەڵ بارودۆخی ئەمڕۆی هەرێم دا بگونجێ کراوە، هەروەها هەم ئاهەنگییەکی تەواو لەگەڵ وەزارەتی ناوخۆ، وەزارەتی پێشمەرگەو، لایەنە بەرپرسەکانی تردا کراوە بۆ ئەوەی بە مەبەستی زیاد کردن و زەبتی داهات، ڕێگاو بانەکان کۆنترۆڵ بکرێن و کاری بازرگانی ئاسان بکرێ و ڕێگا لە قاچاخ بگیرێ. بەڕێوەبەرایەتی یە گومرگیەکان و پشکێنەرانی گومرگی لە دیوانی وەزارەت بەشێوەیەکی بەردەوام سەردانی بەڕێوەبەرایەتییە گومرگییەکانیان و موڵگە زاڵگەکانیان کردووە بۆ پشکنین و چاودێری لە چۆنیەتی جێبەجێ کردنی ئەرکی ڕۆژانەیان و نەهێشتنی کەم و کورتی و زیاتر ڕێکخستن و بەگەڕخستنی کارەکانیان.
١٢ـ تەواوکردنی مامەڵەی ئەو ئۆتۆمبیلانەی ژمارەیان بیانیەو لەماوەی ئەم دوو ساڵەدا نەیان توانیوە ژمارەی خۆماڵی لێ بدەن تا ١٢/٣١ «٥٩» ئۆتۆمبیل لە هەولێرو «٢٣» ئۆتۆمبیل لە دهۆک و «٣» ئۆتۆمبیل ژمارەی بەرەی کوردستانی مامەڵەیان تەواوکراوەو نێردراوە بۆ وەزارەتی ناوخۆ.
١٣ـ بۆ زیاتر کۆنترۆڵ کردنی داهاتی باجی دەرامەت و خانوو بەرە نووسراوێک لە ١٩٩٦/١٢/٢٣ ئاراستەی وەزارەتەکانی ناوخۆ و شارەوانیی و گەشت و گوزارو دادو تەندروستی و کۆمەلایەتی کراوە بۆ ئەوەی هاوکاریی وەزارەتی دارایی بکەن و هیچ مامەڵەیەکی کڕین و فرۆشتن و بەکرێ دانی خانووبەرەو زەوی و بەکرێ گرتنی پرۆژەکانی میری بەبێ بەڵگەی باج وەرگرتن نەڕوێنن. ئاگاداری فەرمانگەکانی باجی دەرامەت کراوەتەوە کەوا پێویستە لەسەرەتای ساڵی «١٩٩٧»ەوە باجی دەرامەت لە داهاتی گشت کۆمپانیاکان و دەزگاکانی پیشەسازی کەرتی تایبەتی لە هەرێمی کوردستان وەربگیرێ، جگە لەمەش بە فەرمانی وەزاری لە ١٩٩٦/١٢/١٩ لیژنەی وردبوونەوەو استئنافی تایبەت بە کێشەکانی باجی دەرامەت لە شاری هەولێر پێکهاتووە.
١٤ـ چارەسەرکردنی کێشەی زەوی(٣/٢)ی کەرتی «٦٠»ی شاخەکەی دهۆک سەر بەلایەنی شارەوانیی ئەمەش بەپتر لەشەش ملیۆن دینار خەملێندراوە، هەڵوەشاندنەوەی نووسراوی ژمارە «٤١٣» لە ١٩٩٥/٦/٧ وە دەسەلاتداریەتی ئەو کاتەی هەولێر کە بەهۆی شارەوانییەوە (١٠)

پارچە زەوی نایابی بای سێ ملیۆن دینار لەسەر ناوی خۆی تۆمارکردبوو ژمارەی ئەو زەویانە لە(٢١٦)، «١٢٥» کەرتی «٤٤» وارش هەولێر بووە. کردنەوەی فایلی تایبەت بۆ گشت خانوو بەرەکانی دهۆک بە هەموو جۆرەکانی لێبووردنەوەو والآکردن و پێداچوونەوەیان.

١٥- بەدواداچوون بۆ وەرگرتنەوەی ئەو قەرزانەی کە خەڵک لە بانقەکانیان وەرگرتووەو نەیان داوەتەوە.

١٦- دەرکردنی ناسنامە بۆ ئەو خانەنشینانەی بەر لە دامەزراندنی حکومەتی هەرێمی کوردستان خانەنشین کراون.

١٧- بۆ جێبەجێ کردنی بڕیاری «٩٨٦» لە ڕێگەی لیژنەی ئابووری پارێزگای هەولێر - دهۆک هەنگاوی پێویست هاوێشتراوە، لیژنەی تایبەتی بۆ ئامارکردنی خێزان لە گوندو کۆمەڵگاو شارەکان دا پێکهاتووە. جگە لەمەش وەکالەتەکانی خواردەمەنی دیاری کراون لەلایەن کۆمپانیای گشتی کەل و پەلی خۆراکەوە، فۆرمێکی تایبەت بۆ تۆمارکردنی زانیاری تەواو بەگوێرەی ناسنامە ئامادە کراوە، هەروەها کاری دابین کردنی عەمبارو خۆ ئامادەکاری بۆ وەرگرتنی کەلوپەل ودابەش کردنی لە ڕێگەی وەکالەتەکانەوە جێبەجێ کراوە.

لە کۆتاییدا بەپێویستی دەزانین پڕ بە دڵ سوپاسی سەرۆکی بەڕێز هێژا کاک مەسعود بارزانی بکەین کە ئەو پەڕی پشتیوانی لە پەرلەمان و حکومەتی هەرێم کردووە بۆ ئەوەی هەموو تواناکان تەرخان بکرێن لە پێناو ئەوەی دەسەڵاتی یاساو شەرعییەت سەقامگیر ببێ و حکومەت و دام و دەزگاکان لە ڕاپەڕاندنی کارو ئەرکەکانیاندا سەرکەوتووبن، بە هەنگاوی گورج و ژیر بۆ خزمەتی گەلەکەمان، بەرەوپێش بڕۆین و ئەو کەلەبەرانە پڕ بکەینەوە کە سالآنی ڕابردوو دروست بوون و بتوانرێ تاقیکردنەوەکەمان دەوڵەمەند بکەین و بیپارێزین. هەروەها پڕ بە دڵ سوپاسی سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی بەڕێزو سەرۆکایەتی ئەنجوومەنی وەزیرانی بەڕێزو گشت وەزیرو ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان دەکەین کە هەمیشە پاڵپشت و یارمەتیدەرمان بوون لە جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی پێ سپێردراوماندا بۆ خزمەت کردنی گەلەکەمان. ئیتر سوپاس و ئومێدەوارین هەنگاوەکانی ئەم چوار مانگەمان جێگەی ڕەزامەندی ئێوەی بەڕێز بووبێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

زۆر سوپاس بۆ بەڕێز وەزیری دارایی و ئابووری بۆ ئەو ڕوونکردنەویەو ئەو پوختە حسابەی کە پێشکەشیان کرد. ئێستاش بڕگەی کۆتایی ئەم دانیشتنە ئەوەیە کە پوختەی حساباتی ئەم چوار مانگەی کۆتایی ساڵی١٩٩٦ کە لەلایەن جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری ئێستا پێشکەش بە ئێوە کرا، بیخەینە دەنگدانەوە بۆ پەسەند کردنی، پێشەکی ئەگەر چ (مداخلە)یەک وتێبینییەک نەبێ لەسەر ئەوەی کە خوێندرایەوە؟. ڕاپۆرتی دارایی هەیە؟ باشە، فەرموو کاک جەمیل ڕاپۆرتەکە بخوێنەوە.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

پێش ئەوەی راپۆرتی لیژنەی دارایی وئابووری پەرلەمان بەکورتی بخوێنینەوە، جێگای باسە کە ئێمە لەماوەی کابینەی یەکەم ودووەمدا بەنووسراوی رەسمی داوای حساباتی کۆتاییمان لە وەزارەتی دارایی وئابووری ئەوکاتە کرد، بەلاّم نە کابینەی یەکەم و نەکابینەی دووەمیش نەیانتوانی حساباتی کۆتایی پێشکەش بکەن، چونکە سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران و وەزیری دارایی ئەو کاتە زۆر کاری نابەجێ وهەڵەی داراییان هەبوو، لەکاتێکدا ئێمە داخوازی شەرعییەت و سەقامگیر بوونی یاسامان دەکرد ئەوان دەستیان بە هەڵگیرسانی ئاگری شەڕ کرد، ئێستاش بەکورتی راپۆرتەکەمان دەخوێنینەوە.

السيد رئيس پرلمان الكوردستان ـ العراق المحترم

م/ الحسابات الختامية

لاول مرة تصل الى الپرلمان الموقر والى لجنتنا المالية الحسابات الختامية لموازنة حكومة الاقليم وهي الحسابات الختامية للاشهر الاربعة الاخيرة للعام المنصرم ١٩٩٦ ولقد تم تنفيذ كافة بنودها بدقة من قبل الحكومة و وزارة المالية ولكن الزيادة عن المصدق كان لوزارة ال(پێشمەرگە) التي تم استحداثها بقرار پرلماني واجل اقرار مبلغ لها في الموازنة حتى يكتمل هيكل الوزارة وتكون موازنتها واقعية، وكذلك منح المساعدة للاحزاب، حيث قانون الاحزاب ينص على ذلك، كما تم توزيع رواتب شهر تموز ١٩٩٦ وتم دفع مبلغ للحالة الطارئة للمرحلين والمشردين من السليمانية وكركوك ومناطقهما ودفع اجور المحاضرات للجامعة والتربية للعام الدراسي ١٩٩٥ـ ١٩٩٦. وأملنا ان يتم درج التخصيصات بشكل كامل لموازنة عام ١٩٩٧، والحق بان السيد وزير المالية والاقتصاد في الكابينة الحالية قام بتقديم الحسابات الختامية للاشهر الاربعة الاخيرة لعام ١٩٩٦ المصدقة من قبل الپرلمان قبل ان نطلبها بشكل رسمي وهذه بادرة جيدة ودليل على حرصه والتزامه.

مع فائق التقدير.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

سوپاس بۆ کاک جەمیل سەرۆکی لیژنەی دارایی و ئابووری بۆ ئەو راپۆرتە. ئێستاش ئەگەر چ تێبنییەکی تر نییە لەسەر حساباتی کۆتایی حکومەتی هەرێم. ئەگەر هەیە با ناونووس بکەین، کاک ئەکرەم عاشوور.

بەڕێز ئەکرەم عاشوور عەودیش:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەرف کردنی یارمەتی مانگانە بۆ ئەو حزبانەی کە لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بەشدارن

(٣٧٥٠٠٠٠٠) سی و حەوت ملیۆن و پێنج سەد هەزار دینار بوو، ئایا چەند حزبەو هەریەکە چەند پارەی وەرگرتووە؟ سوپاس.

بەڕێز شەوکەت شێخ یەزدین/ وەزیری دارایی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن.

سەبارەت بە پرسیاری ئەم برایەمان تەبیعی دیارە ئەو ئەحزابانەی کە لە حکومەتی هەرێمی کوردستاندا بەشدارن کێن، بەڵام سەبارەت بە درێژەی حسابەکە، پاشان بەنامەیەکی رەسمی بەڕێزتان ئاگادار دەکەینەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجوومەن:

ئەو بودجەیەی کە تەرخان کراوە بۆ حزبەکان وەکو خوێندرایەوە لە ئەنجوومەنی وەزیران باس کراوەو نوێنەری ئەو حزبانە کە لە ئەنجوومەنی وەزیراندا بەشدارن ئاگاداری ئەو شتەن. وەکو جەنابی وەزیریش بەڵێنی دا بەنامەیەکی رەسمی ئاراستەی پەرلەمان ئەکرێ پاشان وەکو ئەندامێکی پەرلەمان لەو بارەیەوە ئاگادار دەکرێیەوە. پوختەی حساباتی کۆتایی وەکو خوێندرایەوە مادام هیچ تێبینی تر نییە ئەیخەینە دەنگدانەوە .کێ لەگەڵە؟.. سوپاستان ئەکەین. کێ لەگەڵ نییە؟.. بەتێکڕای دەنگ پەسەند کرا.

سوپاستان ئەکەین و سوپاسی جەنابی وەزیری دارایی و ئابووری و هاوکاری کاک رەشید دەکەین، سوپاس بۆ کاک جەمیل سەرۆکی لیژنەی دارایی و ئابووری لە پەرلەمانی کوردستان. لێرەدا دانیشتنی ئەمڕۆمان تەواو دەبێت، سوپاسی هەموو لایەک دەکەین، ئەندامانی پەرلەمان سبەینێ وابزانم لیژنەکان لەوانەیە کۆبوونەوەی خۆیان هەبێت، سوپاستان ئەکەین.

فەرسەت ئەحمەد عەبدوڵلا
سکرتێری ئەنجوومەن

نەژاد ئەحمەد عەزیز ئاغا
جێگری سەرۆکی ئەنجوومەن

جوهر نامق سالم
سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

یاسای بودجەی هەرێمی کوردستانی عێراق
یاسای ژمارە ((١))ی ساڵی ١٩٩٧

ماددەی یەکەم:

أ- ئەم خەرجیە بەردەوامانەی خوارەوە بۆ ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق و وەزارەتەکان و کارگێڕییەکانی هەرێم بۆ ساڵی ١٩٩٧تەرخان دەکرێن. کە ئەم گوژمە پارانەن.

«٨٠٠ر٧١٧ر٢٨٥ر٢»دینارو «١٧٠» هەزار دۆلاری ئەمریکییە.

ب - ئەم پارانەی خوارەوە بۆ بودجەی فەرمانگەو کۆمپانیای کە خۆیان بەرێوەدەبەن بۆ ساڵی ١٩٩٧ تەرخان دەکرێن کە «٨٠٠ر٧٦٨ر٥٤٩» دینارە.

ج - بۆ بودجەی نەخشەکێشانی گشتی ساڵی ١٩٩٧ گوژمە پارەی «٠٠٠ر١٦٠ر٦٨٤» دینار تەرخان دەکرێ.

ماددەی دووەم:

داهاتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی ١٩٩٧، «٤٩٢ر١٧٠ر٦٣٦ر١» دینار دەخەملێندرێ.

ماددەی سێ یەم:

وەزارەتی دارایی و ئابووری هەرێمی کوردستان، بەپێی ئەو داهاتە داراییەی دێتە دەستی پارەی ژمێریاری وەزارەتەکان و هەموو کارگێڕییەکان دابین دەکات.

ماددەی چوارەم:

سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق بۆی هەیە گوێزانەوە لەناو بودجەی تایبەتی ئەنجوومەندا بکات.

ماددەی پێنجەم:

دەسەلات بە وەزیری دارایی و ئابووری دەدرێ تا گوێزانەوە لەنێوان تەرخان کراوی یەک دەروازە بکات، جگە لە فەسڵی مووچە، ئەویش دەشێ بۆی بگوێزێتەوە، بەلام ناشێ لێی بگوێزرێتەوە.

ماددەی شەشەم:

وەزیری دارایی و ئابووری بۆی هەیە گوێزانەوە لەنێوان تەرخان کراوی دەروازەکانی بکات، بەمەبەستی پاشەکەوت کردنی توانای خەرج کردن بۆ ئەو بەرێوەبەرایەتیيانەی کەبڕیاری

لێکردنەوەیان لەوەزارەتێک و لکاندنیان بە وەزارەتێکی دیکەوە دەدرێ.

ماددەی حەوتەم:

دەستەڵات بەوەزیری دارایی و ئابووری دەدرێ کە لە تەرخان کراوی گشتی پەسەندکراوی ساڵی ١٩٩٧ بەرێژەی «١٪» لەکۆی گشتی ئەو تەرخان کراوە بخاتە سەر کۆی گشتی تەرخان کراوی پەسەندکراو لە بودجە بۆ ئەم مەبەستانەی خوارەوە:

١- تەرخان کردنی پارەی پێویست بۆ بودجەی ئەو بەرێوەبەرایەتیانەی کە لەو ساڵەدا دروست دەکرێن.

٢- تەرخان کراوی نوێ بخرێتە سەر بودجەی وەزارەت و کارگێرییەکان بۆ ئەو بارە کتو پڕیانەی کە ئەنجوومەنی وەزیران بڕیاری لەسەر دەدات.

ماددەی هەشتەم:

وەزارەتی دارایی و ئابووری یەکەکانی (مفردات) میلاکەکانی هەموو وەزارەتەکانی هەرێمی کوردستانی عێراق بۆ ساڵی ١٩٩٧ ئامادە دەکات و بەپێی پارەی مووچەی پەسەندکراو لەبودجەدا پەسەندی دەکات.

ماددەی نۆیەم:

پێویستە لەسەر وەزیری دارایی و ئابووری ڕێنمایی پێویست بۆ دانانی ڕادەی دەستەڵاتی خەرج کردن بۆ بەرێوەبەرایەتییە حکوومەتییەکان دەربکات لەماوەیەکدا کە لە دوو هەفتە لەمێژووی دەرچوونی ئەم یاسایە تێپەڕ نەکات.

ماددەی دەیەم:

وەزیری دارایی و ئابووری بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسان کردنی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی یازدەیەم:

ئەم یاسایە لەڕۆژنامەی ڕەسمیدا بڵاو دەکرێتەوەو لەڕۆژی (١٩٩٧/١/١)ـەوە جێبەجێ دەکرێ.

جوهر نامق سالم
سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق